

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

КІРЕЄВ О.І. (голова),	КРЮЧКОВА І.В.,	РИЧАКІВСЬКА В.І.,
БУРЯК С.В.,	ЛАНДІНА Т.В.,	САВЛУК М.І.,
БАЖАЛ Ю.М.,	МАТВІЄНКО В.П.,	САВЧЕНКО А.С.,
ГАЙДАР Є.Т.,	МЕЛЬНИЧУК М.О.,	СЕНИЦЬ П.М.,
ГАЛЬ В.М.,	МІЩЕНКО В.І.,	СМОВЖЕНКО Т.С.,
ГАЛЬЧИНСЬКИЙ А.С.,	МОРОЗ А.М.,	ФЕДОСОВ В.М.,
ГЕЄЦЬ В.М.,	ОСАДЕЦЬ С.С.,	ХОФФМАНН Лутц,
ГРЕБЕНІК Н.І.,	ПАЛАМАРЧУК А.Б.,	ШЕВЦОВА О.Й.,
ГРУШКО В.І.,	ПАСІЧНИК В.В.,	ШЛАПАК О.В.,
ДОМБРОВСЬКИ Марек,	ПАТРИКАЦ Л.М.,	ШУМИЛО І.А.,
ІЛАРІОНОВ А.М.,	ПЕТРИК О.І.,	ЮЩЕНКО В.А.,
КРАВЕЦЬ В.М.,	ПОДОЛІВ І.В.,	ЯРЕМЕНКО С.О.,
КРОТЮК В.Л.,	РАЄВСЬКИЙ К.Є.,	ЯЦЕНЮК А.П.

РЕДАКЦІЯ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ НБУ

Головний редактор	ПАТРИКАЦ Л.М.
Заступник головного редактора	КРОХМАЛЮК Д.І.
Начальник відділу з випуску журналу "Вісник НБУ"	ПАПУША А.В.
Заступник начальника відділу — редактор з питань бухгалтерського обліку, розрахунків та інформаційно-програмного забезпечення	КОМПАНИЄЦЬ С.О.
Редактор з питань валютного регулювання та міжнародних банківських зв'язків	БАКУН О.В.
Відповідальний секретар	ЛІПІНЬСКА С.М.
Головний художник	КОЗИЦЬКА С.Г.
Літературний редактор	КУХАРЧУК М.В.
Дизайнер	ПЛАТОНОВА Н.Г.
Коректор	СІЛЬВЕРСТОВА А.І.
Оператор	ЛИТВИНОВА Н.В.
Реклама і розповсюдження:	ГРЕБІШКОВ В.І.
	ГРИЦЕНКО М.Р.
Фото	КОГУТ П.П.
	МІЛЕВСЬКИЙ Л.А.
	НЕГРЕБЕЦЬКИЙ В.С.
Черговий редактор	КОМПАНИЄЦЬ С.О.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

просп. Науки, 7, Київ-28, 03028, Україна
тел./факс: (044) 524-96-25
тел.: (044) 527-39-44, 527-38-06, 525-38-25
E-mail: litvinova@bank.gov.ua
http://www.bank.gov.ua

Журнал зареєстровано Держкомвидавом України 09.06.1994 р., свідоцтво КВ № 691

Засновник і видавець: Національний банк України.

Адреса: вул. Інститутська, 9, Київ-8, 01008, Україна

Журнал рекомендовано до друку Вченою радою Київського національного економічного університету

Публікації в журналі Вищою атестаційною комісією України визнано фаховими
Видається у комплекті з додатком "Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності"

Передплатний індекс 74132

Дизайн: Редакція періодичних видань НБУ

Надруковано з готового оригінал-макета відділом видавничого обслуговування
Господарсько-експлуатаційного управління НБУ

Адреса друкарні:

просп. Науки, 9, Київ-28, 03028, Україна

Формат 60 × 90 / 8. Друк. офсетний. Фіз. друк. арк. 8.0

Умовн. друк. арк. 9.0. Обл.-вид. арк. 9.0

Тираж 2000 прим.

При передруку матеріалів, опублікованих у журналі, посилання на "Вісник Національного банку України" обов'язкове. Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи думку автора. Відповідальність за точність викладених фактів несе автор, а за зміст рекламних матеріалів — рекламодавець.

© Вісник Національного банку України, 2007

ЗМІСТ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК

А.Папуша	
Українські гривні — гроші відмінної якості	2
О.Бакун	
Партнерство з управління суверенними інвестиціями	9

БАНКИ УКРАЇНИ

Д.Гладких	
Ринкова позиція банків в умовах вільної конкуренції	5
О.Барановський	
Іноземний капітал на ринках банківських послуг України, Росії та Білорусі	12
Основні показники діяльності банків України на 1 серпня 2007 року	21
М.Діба, М.Зубок, С.Яременко	
Інформаційні ризики в банківській діяльності	28
С.Прасолова	
Проблеми оцінки та управління процентним ризиком комерційних банків: актуальні аспекти	36
І.Краснова	
Внутрішній контроль у банку: завдання та організація	40
Структура активів банків України за станом на 01.07.2007 р. (у розрізі банків)	46
Структура зобов'язань банків України за станом на 01.07.2007 р. (у розрізі банків)	52
Структура власного капіталу банків України за станом на 01.07.2007 р. (у розрізі банків)	56
Фінансові результати діяльності банків України за станом на 01.07.2007 р. (у розрізі банків)	62
Зміни і доповнення до Державного реєстру банків, внесені у липні 2007 р., а також зміни і доповнення до переліку операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій, внесені у липні 2007 р.	68
Банки, включені до Державного реєстру банків у липні 2007 р.	69

МАКРОЕКОНОМІКА

Основні макроекономічні показники розвитку України у липні 2001—2007 років	11
--	----

ВАЛЮТНИЙ РИНОК

Заборогованість за довгостроковими кредитами в іноземній валюті від нерезидентів (за станом на 30.06.2007 р.)	20
Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється Національним банком України один раз на місяць (за липень 2007 року)	69
Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється Національним банком України щоденно (за липень 2007 року)	70

БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ

В.Харченко, А.Самойленко	
Європейське право та договірно-правові відносини банків і клієнтів при здійсненні операцій із використанням платіжних карток в Україні	22

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у липні 2007 року	27
--	----

ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА

Наукові доробки молоді — вирішенню проблем європейської інтеграції	35
--	----

ФОНДОВИЙ РИНОК

Ринок державних цінних паперів України у липні 2007 року	43
--	----

БАНКИ, ПРАВО, КОНСУЛЬТАЦІЇ

Практичні питання банківської діяльності: порядок розкриття банківської таємниці	44
АНОТАЦІЇ	72

До XI річниці проведення грошової реформи в Україні/

Українські гривні — гроші відмінної якості

2 вересня виповнюється одинадцять років від дня запровадження в готівково-грошовий обіг української національної валюти — гривні та її сотої частини — копійки. Грошова реформа в Україні, проведена 2 — 16 вересня 1996 року, стала визначною подією у процесі становлення відновленої української державності і була визнана вітчизняними та зарубіжними фахівцями однією з найуспішніших грошових реформ у світовій практиці.

Якщо у грошових знаків, як і в людей, є доля, то у гривні вона щаслива. Засвідчивши тисячу років тому державотворчі прагнення наших далеких предків — русичів, вона, здавалося, відійшла у забуття. Та сталося диво: гривня — одна з небагатьох стародавніх валют світу, знову повернулася до життя. Творцем цього дива є наш народ, який зміг повернутися на світову арену, відновивши наприкінці другого тисячоліття власну державу.

Квітень 2007 року. Урочистості з нагоди 10-ї річниці офіційної здачі в експлуатацію Фабрики банкнотного паперу НБУ (м. Малин).

На перших порах нас тішив сам факт існування української національної валюти як атрибуту державного суверенітету. Нині гривню ми сприймаємо по-іншому: як звичайні гроші.

І це прекрасно! Бо це — нормально.

За одинадцять років наша національна валюта набула ознак грошей, що повносправно виконують усі свої функції. Це результат грошово-кредитної політики, яку послідовно провадить Національний банк, професіоналізму і трудової активності працівників сучасної банківської системи. Важливу роль у забезпеченні безперебійного готівково-грошового обігу, що сприяє підтриманню довіри до національної валюти, відіграє створений у нашій країні власний замкнений комплекс із виготовлення грошових знаків — Банкотно-монетний двір Національного банку України і Фабрика банкнотного паперу НБУ (м. Малин).

ІННОВАЦІЇ НА БАНКНОТНІЙ ФАБРИЦІ

Одинадцятий рік відновленого функціонування гривні розпочався із суттєвого поповнення її номінального ряду — 15 вересня 2006 року в обіг було введено банкноту номіналом 500 гривень. 28 травня нинішнього року обіг поповнила банкнота номіналом 200 гривень зразка 2007 року. Обидві банкноти, як і банкноти попередніх зразків, що виготовляються на Банкнот-

Липень 2007 року. Введення в експлуатацію автоматизованої системи контролю якості і сортування банкнот — машин БПС 2000 — на Банкнотній фабриці БМД НБУ.

но-монетному дворі НБУ, — суто вітчизняного виробництва. Для їх захисту використано найновіші способи і технології.

2007 рік для Банкнотної фабрики БМД НБУ — особливо продуктивний. Загальний обсяг виробництва становитиме приблизно півтора мільярда штук банкнот. Та головне досягнення підприємства полягає не лише у нарощуванні обсягів випуску продукції, а й у тому, що постійно поліпшується її якість. Із цією метою на фабриці розробляють і запроваджують нові технології, встановлюють найсучасніше обладнання.

Знаковою подією напередодні річниці грошової реформи стало введення в експлуатацію автоматизованої системи контролю якості і сортування банкнот — машин БПС 2000. Їх постачальником є німецька фірма Гізекє і Деврієнт — лідер на світовому ринку з виробництва систем по-примірниковому контролю та сортування банкнот. Машини БПС 2000 використовуються нині у 23 країнах світу. Досвід роботи з ними має і Національний банк України, який уже понад 9 років використовує машини БПС інших модифікацій.

Впровадження у виробництво ма-

Продукція Монетного двору БМД НБУ у роликівій упаковці.

шин БПС 2000 дає змогу налагодити контроль та сортування банкнот як за якістю друку, так і за видимими та невидимими машинозчитувальними елементами захисту (водяними знаками, захисною стрічкою, видимістю і невидимістю в ІЧ-променях, флуоресцентними та фосфоресцентними фарбами, фарбами з магнітними властивостями тощо). Тим самим забезпечується повна ідентичність критеріїв оцінки якості й захисту банкнот на Банкотно-монетному дворі, в Центральному сховищі та в регіональних управліннях Національного банку України.

У процесі контролю машина автоматично відбирає з масиву продукції якісні банкноти, формує корінці по 100 штук банкнот і пакує їх у пачки. Продуктивність однієї машини — 100 тис. штук банкнот за годину. Неякісні банкноти знищуються шляхом подрібнення. Для цього машину обладнано спеціальним модулем.

Слід також зазначити, що новопродбані машини можуть зчитувати серійні номери і створювати відповідну базу даних. Цю інформацію можна роздруковувати, що дає можливість ідентифікувати кожну пачку банкнот із відповідним протоколом зчитування серійних номерів. Отже, за потреби можна будь-коли отримати інформацію про те, які серійні номери банкнот знаходились у тій чи іншій пачці.

Експлуатацію і технічне обслуговування машин БПС 2000 провадять фахівці Банкотно-монетного двору, які пройшли спеціальний курс навчання в учбовому центрі фірми у м. Мюнхен (Німеччина).

Впровадження у виробництво двох машин БПС 2000 дасть змогу майже вдвічі скоротити технічні відходи виробництва. В результаті, за попередніми розрахунками, річна економія може сягнути понад 3 млн. гривень.

Банкотно-монетний двір планує найближчим часом придбати третю машину БПС 2000. Отже, їх парк у поєднанні з уже наявним сортувальним обладнанням забезпечить стовідсотковий автоматизований контроль банкнот усіх номіналів.

НАДІЙНА ОСНОВА БАНКНОТ

Важлива перевага створеного в Україні виробництва грошових знаків — його комплексність. Однією зі складових цього замкнутого технологічного циклу є виготовлення банкнотного паперу.

2007 рік для Фабрики банкнотного паперу НБУ (м. Малин) пройшов під знаком 10-річчя з дня її офіційної здачі в експлуатацію.

Ювілейний для підприємства рік ознаменовано кількома важливими подіями. Розпочато будівництво енергетичного модуля, який дасть змогу забезпечити стратегічно важливий об'єкт від можливих наслідків форсмажорних обставин. Запроваджено низку технологічних і технічних інновацій. Значна їх частина застосо-

Готова продукція Банкотної фабрики БМД НБУ.

вується на стадії відливу паперу. Зокрема освоєно технологію його тонування, яке відповідає переважаючому кольору зображення на банкноті. Це ускладнює можливу підробку і поліпшує естетичний вигляд українських грошей. Дизайн водяних знаків нині формується так, щоб забезпечити виразність і чіткість елементів зображення, а головне — складну палітру багатотонних елементів об'ємного зображення, яка є основною "проблемою" підроблювачів. Освоєно технологію нанесення на банкноти світлого водяного знака "електротип", магнітної кодованої захисної нитки.

Останнім часом фахівці підприємства працюють над оптимізацією розміщення елементів захисту, вивчають і апробують можливості застосування нових вологостійких добавок, використання в композиції паперової маси волокон льону. Створюються технології виготовлення паперу із застосуванням довговічніших штучних і синтетичних волокон.

Як і на Банкотно-монетному дворі, у центрі уваги — якість виготовлю-

Сувенірний набір із банкноти номіналом 500 гривень та сувенірної срібної банкноти, на якій відтворено дизайн банкноти номіналом 500 гривень.

ваної продукції. Сертифіковано систему менеджменту якості, яка діє відповідно до вимог ISO 9001. Постійний багатоступеневий контроль за якістю здійснюється технологічною лабораторією на всіх етапах виробничого процесу — від одержання сировини до упаковки готової продукції. Технологічна лабораторія пройшла акредитацію, оснащена сучасним лабораторним устаткуванням і здатна перевірити відповідність усього масиву показників паперу вимогам наданої специфікації.

Широка автоматизація процесів додає технологіям оптимальності й стабільності. А застосування автоматизованої системи управління папероробною машиною в поєднанні із системою контролю за якістю паперу ставлять підприємство в один ряд зі світовими лідерами в цій галузі.

ГРОШІ НА ВІКИ

З вагомими здобутками зустрічає одинадцяті річницю грошової реформи колектив Монетного двору БМД НБУ. На сучасному етапі його діяльність також спрямована на поліпшення якості виготовлюваної

продукції, що нині є найважливішою передумовою конкурентоспроможності на світовому ринку.

Зокрема останнім часом впроваджено технологію пакування розмінних та обігових монет на автоматичній лінії шляхом формування їх у паперові роликки з подальшим пакуванням у поліетиленові пакети і блоки. Ця технологія суттєво зменшила частку ручної праці та дала змогу швидко і водночас якісно пакувати великі обсяги продукції. Упаковка прозора, тобто зручна під час обробки продукції у Центральному сховищі та в територіальних управліннях Національного банку України, адже вміст блоків можна побачити неозброєним оком і легко зчитати інформацію з їх етикеток.

Розвиток і вдосконалення технологій потребує постійного пошуку і впровадження нових лабораторних приладів та методик для проведення досліджень металів і сплавів. У центральній лабораторії Монетного двору введено в експлуатацію приставку до атомно-емісійного спектрометра "IRIS", завдяки чому з'явилася можливість визначати хімічний склад кольорових сплавів без розчинення зразків. Введено в експлуатацію й аналізатор кисню та азоту в сплавах дорогоцінних і кольорових металів.

Влітку 2007 року на Монетному дворі впроваджено технологію полірування рельєфних елементів дизайну на робочих поверхнях карбувального інструменту за допомогою полірувально-доводочної установки Okamoto YT-300. Вона дає змогу здійснювати високошвидкісне дзеркальне полірування складних формуютьуючих поверхонь за допомогою вологого композитного абразиву на основі порошку Multicon. Тобто з'явилася можливість візуально виділяти або підкреслювати окремі елементи дизайну пам'ятних монет, що значно розширює спектр цікавих дизайнерських рішень. Із застосуванням зазначеної технології вперше виготовлено пам'ятну срібну монету "120 років Одеському державному академічному

Набір сувенірних срібних банкнот-мініатюр. театру опери та балету".

Схвальні відгуки нумізматів викликали сувенірний набір, до якого увійшла срібна банкнота, на котрій відтворено дизайн банкноти номіналом 500 гривень зразка 2006 року з портретним зображенням Григорія Сковороди — видатного українського філософа і вченого.

Впроваджено технологію виготовлення срібних банкнот-мініатюр, що випускаються у наборі з дев'яти штук, розміщеному у презентаційному футлярі. Майстрам Монетного двору, які прагнули зберегти для нащадків образ національної української грошової одиниці, вдалося на малесенькій поверхні кожної мініатюри бездоганно втілити основний ідейний та художній задум митців, що створили українські паперові гроші. Срібні банкноти, як і пам'ятні та ювілейні монети, — це уже гроші на віки.

Перелік інновацій, завдяки яким українські грошові знаки набувають високої якості, можна продовжити. І це вселяє впевненість, що українська гривня зберігатиме за собою добру славу і в майбутньому.

Андрій Папуша,
"Вісник НБУ".

Фото **Владислава Негребецького,**
Павла Когута.

Ринкова позиція банків в умовах вільної конкуренції

Як завжди, у №9 "Вісника НБУ" публікуються розгорнуті дані, що характеризують структуру активів, зобов'язань, балансового капіталу та фінансових результатів діяльності банків України за підсумками першого півріччя (див. стор. 46–67). У процесі підготовки номера до друку наш постійний позаштатний оглядач кредитного ринку Дмитро Гладких зробив на їх основі експрес-аналіз, який пропонуємо вашій увазі. Автор акцентує увагу на динаміці ринкової позиції банків.

Український ринок кредитних ресурсів і банківських послуг, який включає кредитний, депозитний, а також певною мірою ринок міжбанківських кредитів (депозитів), в останні роки розвивається доволі динамічно. На ньому діють чотири різні за своїми ваговими категоріями групи банків.

Перша (найбільші) — системоутворюючі фінансово-кредитні установи, що мають розгалужену мережу філій і відділень. Щоправда, останнім часом спостерігається тенденція до поступової ліквідації філій (які мають власний баланс і код у системі Національного банку — так зване МФО) та створення більшої кількості дрібних безба-

лансових відділень (точок продажу).

Друга група (великі банки) — також потужні фінансові установи, активи і пасиви яких перевищують 1 млрд. грн. Зазначені банки також, як правило, мають розгалужену мережу відділень.

Банки третьої групи (їх умовно можна назвати середніми) — дійсно є середніми за українськими мірками. Кількість відділень у цих банків обмежена.

Нарешті, малі банки, що входять до четвертої групи, як правило, майже не мають підпорядкованих відділень та іноді обслуговують переважно власні підприємства-засновники (саме тому злі язика називають деякі із цих банків кишеньковими). Можливості залучення додаткових клієнтів і ресурсів у таких фінансово-кредитних установ обмежені.

Із різних причин і ресурси, й активи розподілені в межах чотирьох груп банків нерівномірно, що відображено в таблицях 1–4. Як бачимо, на 15 банків першої групи припадає близько 60% кредитів та коштів юридичних осіб і близько 70% кредитів та коштів населення. Натомість частка ринку 114 банків IV групи за різними позиціями становить лише 7–12%.

На перший погляд, такий стан функціонування ринку кредитних ресурсів можна було б характеризувати як монопольний. Насправді це питання є, принаймні, дискусійним.

Стосовно ринкових позицій у розрізі окремих банків, то цю інформацію наведено в таблицях 5–8. Зауважимо, що часовий лаг у 6 місяців для такого консервативного сектору економіки, як банківський, не є показовим. Тобто якщо умовний банк за півріччя втратив 0.5% ринку з 5%, це зовсім не є ознакою якихось його фундаментальних негараздів.

По-перше, абсолютна сума кредитів або депозитів банку могла не змінитися, скажімо — не збільшитися, але на фоні зростання ринку відносна частка банку скоротилася. По-друге, в наступні квартали ніщо не заважає банку повернути втрачену позицію або навіть поліпшити її. Отже, наведені дані мають, швидше, інформаційний характер і не є підставою для позитивної чи критичної оцінки певних конкретних банків.

Виходячи з описаної вище суттєвої диспропорції розподілу банківського ринку між його учасниками, нас цікавить визначення його ринкової моделі.

У фаховій літературі розрізняється чотири моделі ринку:

- ♦ чиста (вільна) конкуренція;

Таблиця 1. Частка ринку за кредитами суб'єктів господарювання у першому півріччі 2007 року

Групи банків	Кількість банків	На 01.01.2007 р.		На 01.07.2007 р.	
		Сума, млн. грн.	Частка ринку, %	Сума, млн. грн.	Частка ринку, %
I група	15	103 312	61.6	129 111	61.3
II група	19	33 455	19.9	43 623	20.7
III група	25	14 088	8.4	16 790	8.0
IV група	114	16 912	10.1	21 104	10.0
Разом	173	167 768	100.0	210 629	100.0

Таблиця 2. Частка ринку за кредитами фізичних осіб у першому півріччі 2007 року

Групи банків	Кількість банків	На 01.01.2007 р.		На 01.07.2007 р.	
		Сума, млн. грн.	Частка ринку, %	Сума, млн. грн.	Частка ринку, %
I група	15	57 619	74.1	76 811	72.3
II група	19	8 594	11.1	13 098	12.3
III група	25	6 455	8.3	8 689	8.2
IV група	114	5 093	6.6	7 704	7.2
Разом	173	77 755	100.0	106 302	100.0

Таблиця 3. Частка ринку за коштами юридичних осіб у першому півріччі 2007 року

Групи банків	Кількість банків	На 01.01.2007 р.		На 01.07.2007 р.	
		Сума, млн. грн.	Частка ринку, %	Сума, млн. грн.	Частка ринку, %
I група	15	53 909	56.3	66 490	57.1
II група	19	22 807	23.8	25 563	22.0
III група	25	8 898	9.3	9 710	8.3
IV група	114	10 180	10.6	14 587	12.5
Разом	173	95 794	100.0	116 349	100.0

Таблиця 4. Частка ринку за коштами фізичних осіб у першому півріччі 2007 року

Групи банків	Кількість банків	На 01.01.2007 р.		На 01.07.2007 р.	
		Сума, млн. грн.	Частка ринку, %	Сума, млн. грн.	Частка ринку, %
I група	15	72 354	67.5	86 934	67.8
II група	19	16 076	15.0	19 086	14.9
III група	25	8 552	8.0	10 112	7.9
IV група	114	10 153	9.5	12 163	9.5
Разом	173	107 135	100.0	128 296	100.0

Таблиця 5. Динаміка ринкової позиції за кредитами юридичних осіб у першому півріччі 2007 року

Назва банку	Ринкова позиція на 01.01.2007 р., %	Ринкова позиція на 01.07.2007 р., %	Зміна, %
Банки, що найсуттєвіше поліпшили своє становище на ринку			
АЛЬФА-БАНК ¹	2.6	3.6	0.94
РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	6.7	7.4	0.72
ВТБ БАНК	1.0	1.5	0.42
РОДОВІД БАНК	0.8	1.1	0.39
УКРСОЦБАНК	3.4	3.8	0.37
ТРАНСБАНК	0.0	0.3	0.29
УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	0.0	0.3	0.25
МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	0.0	0.2	0.25
“ДЕМАРК”	0.0	0.2	0.24
ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	0.0	0.2	0.24
“ДІАМАНТ”	0.0	0.2	0.23
“БАЗИС”	0.0	0.2	0.22
УКРГАЗБАНК	0.9	1.2	0.22
ОЩАДБАНК	1.0	1.3	0.22
ВНЄШТОРГБАНК	0.6	0.8	0.22
“КЛІРИНГОВИЙ ДІМ”	0.0	0.2	0.21
Банки, чия ринкова позиція погіршилася			
“ТАВРИКА”	0.4	0.3	-0.11
КРЕДОБАНК	1.1	1.0	-0.12
БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	0.3	0.2	-0.12
ІНДУСТРІАЛБАНК	1.0	0.8	-0.14
КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	0.9	0.8	-0.15
ОТП БАНК	3.1	2.9	-0.15
ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	0.7	0.5	-0.18
УКРЕКСІМБАНК	8.1	7.9	-0.20
БРОКБІЗНЕСБАНК	2.2	2.0	-0.20
ХФБ БАНК УКРАЇНА	1.2	1.0	-0.22
СІТБАНК (УКРАЇНА)	1.0	0.8	-0.23
ІНГ БАНК УКРАЇНА	1.2	0.9	-0.24
УКРСИББАНК	5.0	4.6	-0.39
ПРОМІНВЕСТБАНК	8.0	7.2	-0.75

- ◆ чиста монополія;
- ◆ монополістична конкуренція;
- ◆ олігополія (олігополістична конкуренція).

У деяких працях замість терміна “модель” вживається поняття “вид”,

¹ Назви банків подано за орфографією їх офіційних скорочених назв.

проте всі видання рекомендують саме наведену вище класифікацію ринків.

Ринок вільної конкуренції характеризує велика кількість фірм, що діють незалежно одна від одної. Конкуруючи фірми виробляють стандартизовану або однорідну продукцію, тому покупцю практично однаково, у кого її купувати за даної ціни. Оскільки чис-

ло фірм велике, кожна окрема фірма як продавець пропонує на ринок таку кількість товару, збільшення чи зменшення якої практично не позначається на загальному рівні пропозиції, а отже, ця конкретна фірма не може впливати на ціни. Даний вид ринку характеризується ще й тим, що умови входу і виходу з нього дуже легкі, тобто нові фірми можуть вільно входити на цей ринок, а ті, що діяли на ньому, так само вільно виходити. Отже, для ринку чистої конкуренції характерні ціни, рівень яких не залежить від бажань окремих продавців чи покупців. Ці ціни формуються вільно — під впливом попиту і пропозиції.

Наступний вид ринку — чиста монополія. На ньому діє одна фірма — постачальник послуги або виробник товару, який не має заміників. З огляду на це фірма є чистим (або абсолютним) монополістом.

Продукт, що постачається такою фірмою на ринок, є унікальним. Конкуренти відсутні й фірма диктує свої ціни на товари, маніпулюючи кількістю пропозиції. Конкуренти не мають змоги проникнути на такий ринок через наявність різноманітних бар’єрів. Найтипівіші серед них такі: ефект масштабу виробництва (виробництво відносно дешевої та стандартизованої одиниці продукції можливе лише при досягненні певного його обсягу); патенти, спрямовані на захист винаходів від незаконного захоплення продукту чи технології конкуруючими підприємствами; ліцензії, що надають право займатися певними видами діяльності; володіння або контроль над певними видами сировини; нестандартні методи конкуренції (тиск на постачальників ресурсів та банки, щоб позбавити конкурентів сировини та кредитів, залучення до співпраці провідних співробітників конкурента, різке зниження цін з метою довести конкурентів до банкрутства).

Ціни на ринку чистої монополії складаються по-різному. Вони можуть бути як монополічно високими, так і монополічно низькими. Критерієм при встановленні ціни є одержання монополістом потрібного йому доходу. Це проявляється в тому, що монополіст прагне до максимуму сукупного прибутку, а не до максимуму прибутку на одиницю продукції. Досягається це, зокрема, шляхом цінової дискримінації. Вона проявляється в призначенні різних цін для різних покупців, причому ці відмінності не обумовлені різницею у витратах.

Таблиця 6. Динаміка ринкової позиції за кредитами фізичних осіб у першому півріччі 2007 року

Назва банку	Ринкова позиція на 01.01.2007 р., %	Ринкова позиція на 01.07.2007 р., %	Зміна, %
Банки, що найсуттєвіше поліпшили своє становище на ринку			
УКРСОЦБАНК	8.9	9.6	0.63
АЛЬФА-БАНК	0.6	1.2	0.59
“УНІВЕРСАЛЬНИЙ”	0.0	0.5	0.51
“ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ”	2.3	2.8	0.44
МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	0.0	0.4	0.38
ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	0.6	0.9	0.29
ЕЛЕКТРОН БАНК	0.0	0.3	0.29
ЕРСТЕ БАНК	0.4	0.6	0.28
ІМЕКСБАНК	0.3	0.5	0.28
АВТОАЗБАНК	0.0	0.3	0.27
“ЗОЛОТІ ВОРОТА”	0.0	0.2	0.24
ТАС-КОМЕРЦБАНК	1.5	1.7	0.23
РОДОВІД БАНК	1.2	1.4	0.23
“НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ”	0.0	0.2	0.23
УНКРЕДИТ БАНК	0.0	0.2	0.22
“СИНТЕЗ”	0.0	0.2	0.22
БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ	0.0	0.2	0.21
Банки, чия ринкова позиція погіршилася			
ОЩАДБАНК	3.5	3.4	-0.10
УКРСИББАНК	12.6	12.4	-0.16
ПРОКРЕДИТ БАНК	1.3	1.1	-0.25
“ДЕЛЬТА”	1.3	1.0	-0.27
ПРАВЕКС-БАНК	2.8	2.5	-0.28
БРОКБІЗНЕСБАНК	1.2	0.5	-0.65
ОТП БАНК	5.9	5.3	-0.67
ПРИВАТБАНК	14.9	13.5	-1.33

Для ринку, про який ідеться, характерні три види монополії: закрита, відкрита і природна. Закритою є монополія, захищена юридичними заборонами. Відкритою — така, за якої одна фірма хоч на певний час стає єдиним продавцем товару, але не має захисту від конкуренції. Проте більшість монополістичних галузей є природними монополіями й тому підлягають суспільному регулюванню. Воно здійснюється шляхом встановлення певних обмежень для монополістів і застосовується для того, щоб повністю або частково приборкати їх прагнення одержувати монополію високі прибутки.

Прикладів чистої монополії в Україні багато: “Укрзалізниця”, “Укрпошта”, “Укртелеком” тощо. Всі вони зазнають прямого (адміністративного) регулюючого впливу з боку держави. Передусім цей вплив стосується цінової політики монополій.

Монополістична конкуренція є третьою моделлю ринку. Це така організація ринкової інфраструктури, за

якої відносно велика кількість виробників пропонує схожу, але не ідентичну продукцію. Зазначена модель поєднує монополістичні і конкурентні властивості. З одного боку, фірми конкурують, продаючи диференційовані товари, які мають високу норму заміщення один одним, але не абсолютно взаємозамінні. Але, з іншого, проникнення на ринок нових фірм не обмежене, й новим фірмам нескладно вийти на ринок зі своїми товарами, а діючи на ньому — вийти, якщо товари перестали користуватися попитом. Дана специфіка ринку монополістичної конкуренції зумовлює великий діапазон цін — від помірних до дуже високих. При цьому специфікою цін є те, що вони, як правило, вищі, ніж це обумовлено рівнем витрат виробництва.

Прикладом ринку монополістичної конкуренції в Україні є ринок міжнародних пасажирських авіаперавезень. Послуги, що пропонуються на ньому, мають високу норму заміщення, проте не є абсолютно ідентич-

ними. На ринку конкурують, з одного боку, “Українські авіалінії”, “Аеросвіт”, низка дрібніших національних компаній, з іншого — велика кількість іноземних фірм: “British Airways”, “Lufthansa”, “Malev” та інші. Діапазон цін на послуги коливається в межах від помірних до високих. Двері для нових фірм на цьому ринку відкриті, а в разі неефективності капіталовкладень будь-яка фірма має змогу згорнути свою діяльність.

Олігополія є четвертою моделлю ринку. Олігополістичний ринок характеризується тим, що в кожній галузі панує кілька фірм, кожна з яких має свій сегмент ринку. Головною рисою такого ринку є те, що лише кілька фірм виробляють усю або майже всю продукцію. Основними властивостями олігополістичного ринку є економія витрат, зумовлена ефектом масштабу виробництва; наявність бар’єрів для входження в галузь; переваги злиття фірм. Практика довела, що там, де ефект масштабу значний, ефективно виробництво можливе лише при незначній кількості фірм. А для цього потрібно, щоб кожна з них займала значний сегмент ринку. В таких умовах вихід на ринок інших фірм утруднюється, бо вони повинні бути великими виробниками. Тому ефект масштабу є тим бар’єром, який перешкоджає виходу на ринок нових фірм. У цьому напрямі діють і такі фактори, як володіння патентами та контроль над стратегічною сировиною, а також величезний розмір витрат на рекламу.

Однією з причин олігополії є злиття фірм, оскільки воно спричиняється до посилення концентрації виробництва, отже, й розширює ефект масштабу виробництва.

Характерною рисою олігополістичного ринку є загальна взаємозалежність. Вона полягає в тому, що поведінка будь-якої фірми на такому ринку безпосередньо впливає на інші фірми, і в той же час кожна компанія відчуває на собі вплив із боку конкурентів. Тому при формуванні цінової політики кожна фірма олігополістичного ринку повинна брати до уваги реакцію з їхнього боку.

Зазначені риси олігополістичного ринку визначають і специфіку ціноутворення на ньому. Ціни тут, як правило, негнучкі, змінюються набагато рідше, ніж на інших ринках, причому — одночасно в усіх фірмах галузі. Така специфіка створює стимули для узгодження дій у процесі ціноутворення. Воно досягається шляхом таємної змови; способом так званого лідерства в цінах;

Таблиця 7. Динаміка ринкової позиції за коштами юридичних осіб у першому півріччі 2007 року

Назва банку	Ринкова позиція на 01.01.2007 р., %	Ринкова позиція на 01.07.2007 р., %	Зміна, %
Банки, що найсуттєвіше поліпшили своє становище на ринку			
ПРИВАТБАНК	10.1	11.5	1.40
ОЩАДБАНК	1.0	2.1	1.11
“КЛІРИНГОВИЙ ДІМ”	0.0	0.9	0.86
МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	0.0	0.6	0.58
АВТОЗАЗБАНК	0.0	0.5	0.49
СІТІБАНК (УКРАЇНА)	1.5	1.9	0.41
КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК	0.0	0.4	0.38
ТРАНСБАНК	0.0	0.4	0.36
“ЗОЛОТІ ВОРОТА”	0.0	0.3	0.35
УКРСИББАНК	3.4	3.7	0.34
“ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ”	2.0	2.3	0.29
ЕНЕРГОБАНК	0.0	0.3	0.27
БТА БАНК	0.0	0.3	0.27
ФІНЕКСБАНК	0.0	0.3	0.26
“ЄВРОПЕЙСЬКИЙ”	0.0	0.2	0.24
ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	0.0	0.2	0.24
МІСТО-БАНК	0.0	0.2	0.23
“БАЗИС”	0.0	0.2	0.22
БМ БАНК	0.0	0.2	0.22
“ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА”	1.1	1.3	0.21
“НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ”	0.0	0.2	0.21
“СТОЛИЦЯ”	0.0	0.2	0.20
“МЕРКУРІЙ”	0.0	0.2	0.20
“НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ”	0.0	0.2	0.20
Банки, чия ринкова позиція погіршилася			
КРЕДОБАНК	1.0	0.9	-0.11
“КРЕДИТ-ДНІПРО”	0.6	0.5	-0.12
“НРБ-УКРАЇНА”	0.5	0.4	-0.12
“АРКАДА”	0.5	0.4	-0.13
АГРОБАНК	0.4	0.3	-0.14
УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	0.3	0.2	-0.15
ТАС-ІНВЕСТБАНК	0.7	0.5	-0.17
БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	0.5	0.3	-0.18
ІНГ БАНК УКРАЇНА	1.3	1.1	-0.19
ДОНГОРБАНК	1.5	1.3	-0.23
АЛЬФА-БАНК	2.7	2.4	-0.23
КРЕДИТПРОМБАНК	2.4	2.1	-0.28
ВТБ БАНК	1.2	0.9	-0.28
ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	0.7	0.4	-0.29
ТАС-КОМЕРЦБАНК	1.2	0.9	-0.35
УКРСОЦБАНК	6.1	5.8	-0.37
“ХРЕЩАТИК”	1.7	1.3	-0.39
ОТП БАНК	2.3	1.8	-0.50
ВЕЙБІ БАНК	1.8	1.3	-0.52
ПРОМІНВЕСТБАНК	8.1	7.4	-0.68

шляхом ціноутворення за принципом “витрати + прибуток”.

Таємна змова — це коли фірми безпосередньо або опосередковано до-

сягають згоди про рівень цін і поділ ринку і таким чином обмежують конкуренцію між собою.

Суть лідерства в цінах полягає в

тому, що фірми олігополістичного ринку координують поведінку у сфері цін, не вступаючи в таємні чи явні змови. Рівень цін визначає найбільша фірма, інші ж компанії, по суті, автоматично приймають його.

При ціноутворенні за принципом “витрати + прибуток” фірми для визначення ціни аналізують свої витрати на одиницю продукції при певному плановому рівні виробництва й додають націнку в розмірі якогось відсотка.

Поділ олігополістичного ринку здійснюється також методами нецінової конкуренції.

В Україні олігополістична модель ринку доволі поширена. Крім іноземних фірм, що є транснаціональними корпораціями й діють в Україні, зокрема, у сфері торгівлі, її представляють також національні виробники.

Отже, в Україні співіснують усі чотири розглянуті вище моделі ринку. Проте більшість галузей української економіки властивий той або інший ступінь монополізму. Тому процес ціноутворення відбувається переважно з урахуванням монопольного становища виробника та продавця товарів і послуг.

Стосовно ж ринку кредитних ресурсів і банківських послуг, то в Україні, незважаючи на існування суттєвих диспропорцій між кількісним і якісним складом окремих груп комерційних банків, велика кількість (майже 200) суб’єктів ринку кредитних ресурсів і банківських послуг пропонує стандартизовану однорідну продукцію (кредити, депозити, різноманітні банківські послуги), тому споживачу практично однаково, в кого з них її купувати за даної ціни. Крім того, кожен окремий ринковий суб’єкт пропонує такий обсяг товару, що його збільшення чи зменшення практично не впливає на загальний обсяг пропозиції, а отже, й на ціни.

Незважаючи на наявність наведених вище ознак, що свідчать про належність ринку кредитних ресурсів і банківських послуг України до моделі вільної конкуренції, існують окремі особливості, які додають йому властивостей олігополістичного ринку. Мова йде не про традиційні банківські послуги (кредитування, залучення депозитів, розрахунково-касове обслуговування), а передусім про відносно нові види банківських послуг, які розвиваються у нас швидкими темпами (паралельно з розвитком ринкових відносин загалом). Зокрема йдеться про картковий бізнес, який стає конкурентним і прибутко-

Таблиця 8. Динаміка ринкової позиції за коштами фізичних осіб у першому півріччі 2007 року

Назва банку	Ринкова позиція на 01.01.2007 р., %	Ринкова позиція на 01.07.2007 р., %	Зміна, %
Банки, що найсуттєвіше поліпшили своє становище на ринку			
УКРПРОМБАНК	3.4	3.9	0.47
“НАДРА”	3.5	3.9	0.34
МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	0.0	0.3	0.34
“УНІВЕРСАЛЬНИЙ”	0.0	0.3	0.32
ЕЛЕКТРОН БАНК	0.0	0.3	0.30
РОДОВІД БАНК	1.0	1.3	0.30
“ДІАМАНТ”	0.0	0.3	0.27
ТРАНСБАНК	0.0	0.3	0.26
“ФОРУМ”	2.0	2.2	0.25
“МЕРКУРІЙ”	0.0	0.2	0.24
БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	0.0	0.2	0.24
ОЩАДБАНК	7.0	7.2	0.23
“БАЗИС”	0.0	0.2	0.23
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	0.0	0.2	0.23
“МЕТАЛУРГ”	0.0	0.2	0.22
“КАПІТАЛ”	0.0	0.2	0.22
УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	0.0	0.2	0.22
КРЕДИТПРОМБАНК	1.3	1.6	0.21
“ДЕМАРК”	0.0	0.2	0.21
“ЗОЛОТІ ВОРОТА”	0.0	0.2	0.20
Банки, чия ринкова позиція погіршилася			
ХФБ БАНК УКРАЇНА	0.2	0.0	-0.11
“ПІВДЕННИЙ”	1.3	1.2	-0.12
ПРАВЕКС-БАНК	2.2	2.0	-0.13
ОТП БАНК	1.8	1.6	-0.20
БРОКБІЗНЕСБАНК	1.6	1.3	-0.28
УКРСИББАНК	3.4	3.1	-0.38
ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	1.3	0.9	-0.38
ПРОМІНВЕСТБАНК	7.1%	6.6%	-0.50%

вим лише за емісії доволі значної кількості карток, і, особливо, створенні розгалуженої мережі банкоматів. Зрозуміло, лише найбільші і великі банки мають відповідні ресурси для розвитку цього виду бізнесу, що дає їм змогу отримувати значний прибуток.

Отже, аналіз особливостей конкуренції на ринку кредитних ресурсів і банківських послуг дає підстави стверджувати, що цей сектор економіки України має характерні властивості ринку вільної конкуренції у поєднанні з окремими елементами олігополії.

Дмитро Гладких,

начальник відділу фінансового аналізу та планування Київської регіональної дирекції ВАТ “Райффайзен Банк Аваль”. Кандидат економічних наук, доцент.

Література

1. Структура активів банків України за станом на 01.01.2007 р. // Вісник Національного банку України. — 2007. — № 3.

2. Структура зобов’язань банків України за станом на 01.01.2007 р. // Вісник Національного банку України. — 2007. — № 3.

Для експрес-аналізу використано також дані таблиць “Структура активів банків України за станом на 01.07.2007р.” та “Структура зобов’язань банків України за станом на 01.07.2007 р.”, опублікованих у цьому числі “Вісника Національного банку України” на стор. 46—55, які надавалися автору в процесі верстки журналу.

Міжнародна співпраця/

Партнерство з управління суверенними інвестиціями

6—10 серпня 2007 року в Навчальному центрі Національного банку України для представників центральних банків Азербайджану, Вірменії, Казахстану, Росії, України відбувся міжнародний семінар на тему “Бухгалтерський облік інвестицій у фінансові інструменти”.

Семінар проводився в рамках Угоди про управління інвестиціями та надання консультативних послуг (RAMP) між Національним банком України та Міжнародним банком реконструкції та розвитку. Світовий банк започаткував програму RAMP

(Reserves Advisory and Management Program), аби допомогти центральним банкам краще розмістити свої активи, оскільки зі зростанням обсягів валютних резервів перед банками на додаток до традиційних завдань збереження капіталу та поліпшення

ліквідності все гостріше поставала проблема збільшення прибутку.

Нині цією програмою опікується департамент Казначейства Світового банку SIP (Sovereign Investments Partnerships), який забезпечує консультування і технічну допомогу центральним банкам, національним пенсійним фондам та менеджерам суверенних фондів з ефективного розміщення національних ресурсів та управління золотовалютними резервами. Угоди зазвичай укладаються на три роки і спрямовані на розбудову інституцій для підтримки операцій з інвестиційного управління. Типова мета більшості угод — допомогти клієнтам у визначенні ефективної стратегії розміщення активів та її запровадження з гарантією належного управління ризиками.

Консультації охоплюють широке коло питань — від стратегії розміщення активів до методології управління

ризиками. Фахівці казначейства допомагають набути практичних навичок з бухгалтерського обліку інвестиційних операцій, юридичного супроводу, інформаційних технологій, внутрішнього аудиту тощо.

Кожна угода укладається з урахуванням вимог конкретного клієнта, водночас у типовій угоді передбачено підвищення його професійних навичок у таких аспектах:

- стратегічне розміщення активів, моделювання портфеля;
- управління портфелем із фіксованим доходом;
- управління ризиками;
- модернізація структури фінансових систем;
- бухгалтерський облік інвестиційних інструментів та операцій;
- залучення зовнішніх партнерів і постачальників фінансових послуг.

Сьогодні за угодами Партнерства з управління суверенними інвестиціями працюють близько 30 клієнтів з усіх основних регіонів. Серед них — центральні банки, національні пенсійні фонди, національні нафтові фонди, державні банки. Перші шість країн, які розпочали співпрацю в 2001—2002 рр., успішно завершили програму з дуже хорошими результатами щодо ефективних інституціональних змін.

Про розвиток співпраці з МБРР розповів відповідальний за програму RAMP з боку НБУ, директор департаменту з управління валютним резервом та здійснення операцій на відкритому ринку **Микола Мельничук**.

Програму створено Світовим банком спеціально для центральних банків країн, що розвиваються, і країн, які не мають достатнього досвіду роботи на міжнародних фінансових ринках. Взяти участь у програмі Національному банку України порадив МВФ. Свого часу, після кризи 1998 року, МВФ наполягав, щоб НБУ не вкладав кошти резерву в жодні інструменти, крім депозитів. Природно, що ми дещо втратили кваліфікацію у використанні інших фінансових інструментів, тож аби відновити її, і було запропоновано скористатися програмою.

Україна за програмою RAMP працює четвертий рік. Завдяки допомозі Світового банку НБУ перейшов до вкладення коштів золотовалютного резерву не лише в депозити. За перший трирічний термін ми освоїли управління резервами за допомогою іноземних державних цінних паперів. Мета другого терміну — продовження програми для складніших фінансових

інструментів.

За програмою щорічно провадиться близько 15 семінарів. Навчання пройшли приблизно 80 співробітників Національного банку — не лише департаменту з управління валютним резервом та здійснення операцій на відкритому ринку, а й департаментів бухгалтерського обліку, інформатизації, управління ризиками, юридичного, ОПЕРУ — всіх, кого так чи інакше торкається проблема розміщення резервів.

Семінар, що відбувся у Києві, було присвячено обліку інвестицій. Відкрила його головний бухгалтер — директор департаменту бухгалтерського обліку НБУ **Віра Ричаківська**. Вона зокрема зауважила: “Такого роду семінари здебільшого провадяться у Вашингтоні. Навчання цікаві тим, що їх проводять практики, люди, які безпосередньо працюють із конкретними операціями; у цьому — сіль програми”.

“У роботі із цінними паперами дуже складна система обліку. Тому коли НБУ запроваджує новий інструментарій, паралельно з монетарними департаментами працює департамент бухгалтерського обліку: ми не починаємо без них, вони — без нас, — пояснила Віра Іванівна. — Оскільки за програмою вчать, як працювати з новими інструментами на зовнішніх фінансових ринках, ми відшліфуватимемо систему обліку на практиці”.

Старший радник Казначейства Світового банку **Хенні ван Грюнінг** розпочав заняття із загального огляду міжнародної системи фінансового обліку МСФО. Передусім він звернув увагу на те, що 2009 рік має стати знаменним у розвитку системи. У більшості країн світу робота з міжнародними стандартами розпочалася років десять тому. Останнім часом МФСО розвиваються дуже бурхливо — внесення змін у стандарти рік у рік прискорюється.

У 2005 році Європейський Союз зобов’язав усі компанії, які торгують своїми акціями на фондовому ринку, перейти на стандарти МСФО. Комісія з цінних паперів США вирішила дати дозвіл міжнародним компаніям подавати свою фінансову звітність на Нью-Йоркській фондовій біржі без необхідності внесення необхідної адаптації під американський стандарт. А 2009 року відбудеться перехід на нову систему — йдеться не про гармонізацію американського і міжнародного стандартів, а саме про перехід на МСФО.

Більшість робіт у цьому напрямі спільними зусиллями десятків країн світу буде завершено вже до середини наступного року. До цього процесу приєднується Японія, а також Китай, для економіки якого, зауважив Хенні ван Грюнінг, прозорість аж ніяк не характерна — для країни це буде справжня революція щодо звітності.

Для центральних банків перехід на міжнародні стандарти означає суттєве поліпшення якості даних. Для банківської системи — це найголовніше. Якісні дані потрібні для ухвалення рішень у сфері банківського нагляду, без якісних даних неможливий аналіз ризиків. “МСФО — це якісні дані. У цьому вся суть міжнародних стандартів”, — підсумував керівник семінару.

Лекційний курс, у проведенні якого, крім Хенні ван Грюнінга, взяли участь представники Казначейства Світового банку старший спеціаліст з інвестицій **Річард Вільямс**, аналітик з інвестицій **Олена Лопанцева**, консультант **Якобус Хаасброк**, охоплював широке коло питань, серед яких розглянуто:

- математичні методи оцінки облігацій;
- елементи бланків біржових доручень і основні терміни в обліку цінних паперів;
- система контролю та управління обліковим циклом: проведення операцій і основні показники ризиків;
- повний цикл торгової операції: купівля і продаж цінних паперів;
- довірче зберігання — огляд порядку вибору головного кастодіанта;
- прозорість обліку, що проводиться центральним банком;
- дюрація і вартість активів, схильних до ризику;
- облік цінних паперів на продаж;
- облік ф’ючерсів, свопів, операцій РЕПО;
- хеджування;
- мультивалютний облік;
- зіставлення портфеля з еталонном;
- оцінка фінансового результату і звітність.

Слухачі семінару виконали також практичне завдання з розміщення інвестицій у цінні папери, які можна продати; в папери, які можна утримувати до погашення; та в торгові цінні папери.

По закінченні семінару його учасники отримали відповідні сертифікати.

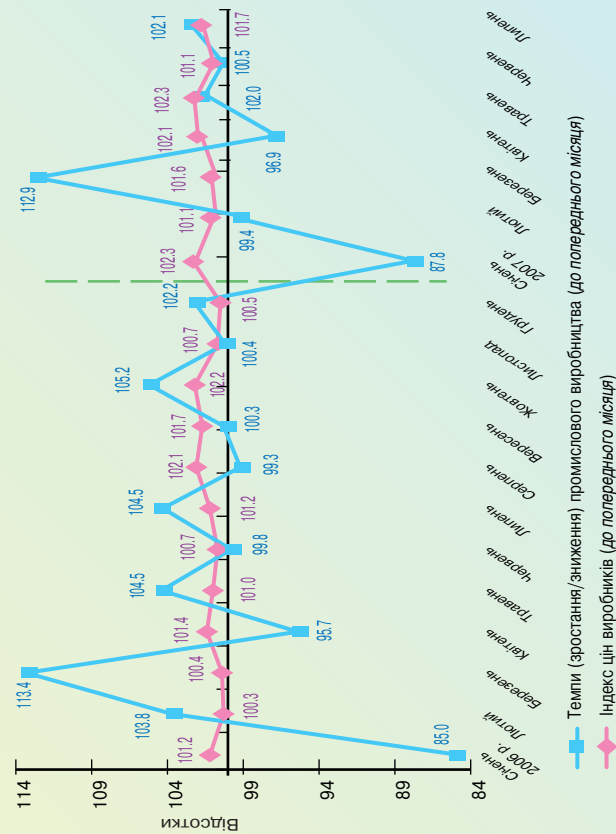

Олег Бакун,
“Вісник НБУ”.

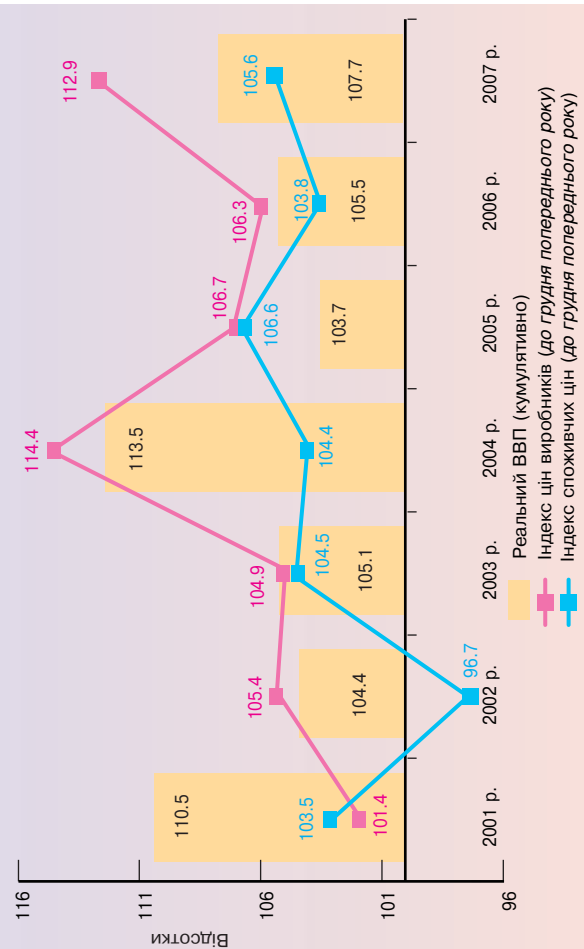
Основні макроекономічні показники розвитку України у липні 2001–2007 років

Показники	Відсотки						
	Липень 2001 р.	Липень 2002 р.	Липень 2003 р.	Липень 2004 р.	Липень 2005 р.	Липень 2006 р.	Липень 2007 р.
Реальний ВВП (до відповідного місяця попереднього року)	117.4	105.0	94.4	117.2	102.4	107.7	107.2
Реальний ВВП (кумулятивно)	110.5	104.4	105.1	113.5	103.7	105.5	107.7
Темпи (зростання/зниження) промислового виробництва (до попереднього місяця)	101.5	101.6	106.0	104.2	102.7	104.5	102.1
Темпи (зростання/зниження) промислового виробництва (кумулятивно)	118.0	106.2	114.0	115.7	103.8	104.9	111.2
Індекс споживчих цін (до попереднього місяця)	98.3	98.5	99.9	100.0	100.3	100.9	101.4
Індекс споживчих цін (до грудня попереднього року)	103.5	96.7	104.5	104.4	106.7	103.8	105.6
Індекс цін виробників (до попереднього місяця)	100.1	101.0	101.0	100.1	98.4	101.2	101.7
Індекс цін виробників (до грудня попереднього року)	101.4	105.4	104.9	114.4	106.6	106.3	112.9

Темпи (зростання/зниження) промислового виробництва та індекс цін виробників промислової продукції

Реальний ВВП, індекс споживчих цін та цін виробників промислової продукції у січні – липні 2001–2007 рр.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту статистики та звітності Національного банку України.

**Олександр
Барановський**

Завідуючий відділом досліджень розвитку та регулювання фінансових ринків Інституту економіки та прогнозування НАН України. Доктор економічних наук, професор

Роль іноземного капіталу у формуванні банківського сектору економіки України заслуговує особливої уваги. Його присутність можлива за умов: створення банків за участі іноземного капіталу (в тому числі й стовідсоткової — дочірніх банків); створення спільного банку за участі кількох іноземних партнерів; придбання іноземними банківськими інститутами вітчизняних банків; відкриття представництв¹ і філій іноземних банків; вихід українських банків на ринки зовнішніх запозичень; розміщення єврооблігаційних позик (у тому числі сек'юрітизованих) на зарубіжних ринках; продаж частини своїх акцій іноземним інвесторам; формування частки нерезидентів у зобов'язаннях та активах банків України; надання транскордонних банківських послуг; розвиток системи інтернет-банкінгу. Іноземний контроль у банківській сфері здійснюється не лише зарубіжними банками — держателями пакетів акцій можуть бути й іноземні інвестиційні та фінансові компанії, а також нефінансові корпорації.

Дослідження/

Іноземний капітал на ринках банківських послуг України, Росії та Білорусі

Комплексному аналізу іноземної присутності на вітчизняному ринку банківських послуг сприятиме порівняння умов і наслідків такої присутності у нашій країні, а також Росії і Білорусі, які, зважаючи на приблизно однакові стартові умови формування банківських систем, культурні традиції і ментальність населення, мають багато спільних рис. А починати такий аналіз доцільно з нормативно-правового забезпечення функціонування іноземного капіталу в національних банківських системах цих країн з огляду на їх склад, вимоги до банків з іноземним капіталом, наявність чи відсутність квот на іноземну участь, визначення іноземних банків, умови і порядок відкриття філій зарубіжних банків у зазначених країнах, а також регулювання їх діяльності. Крім того, специфіка діяльності банків з іноземним капіталом в Україні, Росії і Білорусі проявляється в характері їх присутності в національних банківських системах і, безумовно, — результативності їх функціонування. Особливий інтерес становить аналіз зовнішньої заборгованості вітчизняних банків. Проте в даній статті увагу зосереджено лише на питаннях прямих і портфельних інвестицій на ринках банківських послуг зазначених країн².

¹ Представництва є найобмеженішою формою присутності іноземного капіталу — основним їх завданням є збір даних та інформації у країні-реципієнті. Представництвом не дозволяється здійснювати ключові банківські операції (прийняття депозитів та надання кредитів), часто їм заборонено брати участь у комерційній діяльності. Відкриття представництва — це перший крок до входження на національний ринок. Перед ним стоять три основні завдання — вивчення ринку, налагодження ділових контактів і надання консультаційних послуг своїм співвітчизникам.

² Щодо можливих наслідків розширення присутності іноземного капіталу на вітчизняному ринку банківських послуг детальніше див.: Барановський О. Іноземний капітал у банківській системі України. — Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Євроінтеграційний курс України: фінансовий вимір. — Львів: ІРД НАНУ, 2006. — Вип. 3. — Ч. I. — С. 257—263.

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ УЧАСТІ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА НАЦІОНАЛЬНИХ РИНКАХ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Склад національних банківських систем

Статтю 4 Закону України “Про банки і банківську діяльність” визначено, що вітчизняна банківська система складається з Національного банку України та інших банків, а також філій іноземних банків, які створені і діють на території нашої країни. В статті 2 Федерального закону “Про банки і банківську діяльність” зазначається, що банківську систему Російської Федерації становлять Банк Росії, кредитні організації, а також філії і представництва іноземних банків. Тобто філії іноземних банків в Україні й Росії де-юре (в нашій країні, щоправда, з певною відстрочкою набрання чинності) є невід'ємною частиною національних банківських систем.

Водночас Банківський кодекс Республіки Білорусь проголошує, що банківська система включає Національний банк та інші банки (таким чином, не виокремлюючи можливість присутності іноземних філій у національній банківській системі як “класу”). Згідно із зазначеним кодексом іноземний банк управи створювати на території Білорусі дочірні банки (банк) і в порядку, встановленому Національним банком, відкривати представництва, які не є юридичними особами, і діють на підставі положення, затверджуваних банками, що їх створили. Представництво іноземного банку не має права здійснювати банківські операції та іншу діяльність, за винятком здійснення захисту і представництва інтересів іноземних банків, що їх створили, в тому числі надання консультаційних та (або) інформаційних послуг.

Визначення поняття “іноземний банк”

У законодавстві України, Росії і Білорусі по-різному унормовано функціонування іноземних банків. Українські й російські законодавці унормовують саме поняття “іноземний банк”, тоді як білоруські — не вдаються до такого тлумачення. Так, в Україні банком з іноземним капіталом визнається банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору, становить не менше 10 відсотків. Натомість у Росії іноземним вважається банк, визнаний таким відповідно до законодавства іноземної держави, на території якої він зареєстрований.

Вимоги до банків з іноземним капіталом

Згідно із чинним законодавством нашої країни для відкриття дочірнього іноземного банку слід інвестувати 10 млн. євро — мінімальну суму, необхідну для відкриття банку в Україні.

В Росії у 2001 році встановлено єдиний розмір — 5 млн. євро мінімального статутного капіталу для створюваних банків зі стовідсотковим національним капіталом і з іноземними інвестиціями, включаючи стовідсоткові дочірні кредитні організації іноземних банків. Знято й інші кількісні обмеження, зокрема, щодо іноземної участі в персоналі та керівних органах кредитних організацій із іноземними інвестиціями. Так, скасовано обмеження щодо 75% чисельності працівників — громадян РФ, а також обмеження щодо чисельності іноземних громадян у колегіальному виконавчому органі кредитної організації, якщо особа, котра виконує функції одноосібного виконавчого органу, є іноземним громадянином чи особою без громадянства (раніше — 50%).

У Банківському кодексі Білорусі прямо не визначено вимоги щодо розміру статутного капіталу банків з іноземним капіталом. Водночас в Інструкції “Про нормативи безпечного функціонування для банків і небанківських кредитно-фінансових організацій”, затвердженій постановою Правління Національного банку Білорусі від 28.09.2006 р. № 137, зазначено, що мінімальний розмір статутного фонду для створюваного (реорганізованого) банку встановлюється в білоруських рублях у сумі, еквівалентній 5 млн. євро.

Квотування присутності іноземного капіталу

Українським законодавством не передбачено квотування присутності іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі. Нині немає квоти на участь іноземців у капіталі й російських банків (до 1996 року вона дорівнювала 12%). Хоча в законі про банківську діяльність є “спляче” положення, що розмір (квота) участі іноземного капіталу в банківській системі РФ встановлюється федеральним законом за пропозицією уряду, погодженою з Банком Росії. Ця квота розраховується як відношення сумарного капіталу, що належить нерезидентам у статутних капіталах кредитних організацій з іноземними інвестиціями, і капіталу філій іноземних банків до сукупного статутного капіталу кредитних організацій, зареєстрованих на території країни.

Банк Росії припиняє видачу ліцензій на здійснення банківських операцій банкам з іноземними інвестиціями, філіям іноземних банків при досягненні встановленої квоти. Він має право заборонити збільшення статутного капіталу кредитної організації за рахунок коштів нерезидентів і на відчуження акцій (часток) на користь нерезидентів, якщо перевищено квоту участі іноземного капіталу в банківській системі Російської Федерації.

Формально договір про вступ Росії до СОТ обмежує частку іноземного капіталу в національній банківській системі (50%). Однак експерти стверджують, що це обмеження легко подолати, оскільки “відраховуватися” 50-відсоткова квота буде з моменту офіційного вступу Росії до СОТ з нуля — тобто без урахування того, що іноземні банки і банки з іноземним капіталом уже нині займають на російському ринку 15.9%. Отже, мова йтиме не про 50%, а принаймні про 65.9%. Плюс до цього при розрахунку 50-відсоткової квоти не враховуватиметься частка, придбана іноземними інвесторами в процесі роздержавлення російських банків. На практиці це означає, що акції, придбані іноземцями при розміщенні додаткових емісій Сбербанку чи при проведенні ІРО Внешторгбанку враховуватимуться окремо. А отже, йдеться вже про реально значно більшу фактичну участь іноземного капіталу в банківській системі РФ.

На нараді у президента Білорусі з питань розвитку банківського сектору в липні 2006 року було заявлено про прийняття низки принципів

рішень стосовно деяких аспектів його функціонування, зокрема — про скасування законодавчої норми, що обмежувала участь іноземного капіталу в білоруській банківській системі на рівні 25%. Проте у статті 90 нової редакції Банківського кодексу, яка набула чинності з жовтня минулого року, зберігається право Національного банку за погодженням із президентом держави на встановлення квоти участі іноземного капіталу в білоруській банківській системі, а норма про його двадцятип’ятивідсоткове обмеження продовжує діяти. Зазначена квота розраховується як відношення сумарного капіталу, який належить нерезидентам у статутних фондах банків з іноземними інвестиціями, і статутного фонду дочірніх установ іноземних банків (нагадаємо, що в Росії — ще й філій) до сукупного статутного фонду банків, зареєстрованих на території Республіки Білорусь.

Національний банк припиняє державну реєстрацію банків з іноземними інвестиціями і дочірніх банків іноземних банків при досягненні встановленого розміру (квоти) участі зарубіжного капіталу в банківській системі Білорусі. Мало того, банк з іноземними інвестиціями зобов’язаний на підставі заяви попередньо одержати дозвіл Національного банку на збільшення статутного фонду банку за рахунок коштів нерезидентів, відчуження акцій на користь нерезидентів. Реально на даний момент 25-відсоткова квота не є обмеженням для залучення іноземного капіталу, оскільки його питома вага в банківській системі Білорусі становить близько 8%.

До речі, деякі країни — члени СОТ (зокрема, Філіппіни і Сінгапур) і досі забороняють створення на їх територіях банків зі стовідсотковими іноземними інвестиціями.

Умови відкриття філій

Певні відмінності вбачаються і в умовах відкриття філій та представництв іноземних банків в Україні та Росії на територіях цих країн (див. таблицю 1). В Україні та Росії різняться також порядок акредитації (реєстрації) філій іноземних банків (див. таблицю 2).

До речі, СОТівськими документами прямо не передбачено обов’язковий доступ філій іноземних банків на ринок банківських послуг країни — члена цієї організації. Так, у підпункті “d” статті XXVIII ГАТС (“Визначення”) термін “комерційна присутність” трактується як будь-який вид діяльності чи господарсько-

Таблиця 1. Порядок відкриття філій і представництв іноземних банків в Україні та Росії³

Україна	Росія
<p>Іноземні банки мають право відкривати філії та представництва на території України⁴.</p> <p>Іноземний банк має право відкривати філії в Україні за таких умов:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) держава, в якій зареєстровано іноземний банк, належить до держав — учасниць міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму, а також співпрацює із Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF); 2) банківський нагляд у державі, в якій зареєстровано іноземний банк, відповідає Основним принципам ефективного банківського нагляду Базельського комітету з питань банківського нагляду; 3) між НБУ та органом банківського нагляду держави, в якій зареєстровано іноземний банк, укладено угоду про взаємодію у сфері банківського нагляду, гармонізації їх принципів та умов; 4) мінімальний розмір приписного капіталу філії на момент її акредитації є не меншим 10 млн. євро; 5) наявність письмового зобов'язання іноземного банку про безумовне виконання ним зобов'язань, які виникли у зв'язку з діяльністю його філії на території України. <p>Акредитацію філій іноземних банків в Україні здійснює НБУ.</p>	<p>Банк Росії має право за погодженням з урядом РФ встановлювати для філій іноземних банків обмеження на здійснення банківських операцій, якщо у відповідних іноземних державах стосовно банків з російськими інвестиціями і філій російських банків застосовуються обмеження щодо їх створення і діяльності. Банк Росії має право встановлювати додаткові вимоги до філій іноземних банків стосовно порядку надання звітності, затвердження складу керівництва і переліку здійснюваних банківських операцій.</p>

Таблиця 2. Порядок акредитації (реєстрації) філій іноземних банків в Україні та Росії

Україна	Росія
<p>Акредитація філії іноземного банку є підставою для здійснення нею банківської діяльності. Щоб акредитувати філію іноземного банку, подаються такі документи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) клопотання іноземного банку про відкриття філії із зазначенням її місцезнаходження на території України; 2) документ, що підтверджує державну реєстрацію іноземного банку в державі його походження; 3) рішення уповноваженого органу іноземного банку про відкриття філії; 4) положення про філію, затвержене уповноваженим органом іноземного банку; 5) відомості щодо професійної придатності та ділової репутації керівника і головного бухгалтера філії іноземного банку; 6) копія статуту іноземного банку; 7) підтверджена незалежним аудитором фінансова звітність іноземного банку за три останні роки; 8) письмовий дозвіл на відкриття філії іноземного банку в Україні, виданий державним або іншим уповноваженим контролюючим органом держави, в якій зареєстровано іноземний банк, або письмове заповнення іноземного банку про відсутність у законодавстві відповідної держави вимог щодо отримання такого дозволу; 9) повідомлення уповноваженого наглядового органу іноземної держави про здійснення нагляду за діяльністю іноземного банку; 10) письмове зобов'язання іноземного банку про безумовне виконання ним зобов'язань, які виникають у зв'язку з діяльністю його філії на території України; 11) документи, що підтверджують внесення коштів у розмірі приписного капіталу філії; 12) копія платіжного документа про внесення плати за акредитацію філії іноземного банку, встановлена НБУ. 	<p>Для державної реєстрації філії іноземного банку, одержання нею ліцензії на здійснення банківських операцій додатково надаються належним чином оформлені документи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) рішення про відкриття на території РФ філії банку; 2) документ, що підтверджує реєстрацію юридичної особи, і баланси за три попередні роки, підтвержені аудиторським висновком; 3) письмова згода відповідного контрольного органу країни місцеперебування на відкриття на території РФ філії банку в тих випадках, коли такий дозвіл вимагається за законодавством країни місцеперебування іноземного банку.

го утворення шляхом “заснування, придбання чи наявності юридичної особи або створення чи наявності філії або представництва”. Це означає, що ГАТС не зобов'язує країни — члени СОТ однозначно забезпечу-

вати комерційну присутність двома зазначеними способами одночасно⁵. Тому не всі країни — члени СОТ взяли на себе зобов'язання допуску іноземних постачальників банківських послуг у формі філій, створивши таким чином певний прецедент. Серед них, зокрема, Колумбія, Коста-Ріка, Домініканська Республіка, Гондурас, які вступили до СОТ у 1995 році.

³ У Білорусі законодавчо передбачено реєстрацію лише банку з іноземними інвестиціями (у тому числі дочірнього) та його представництв, а також порядок відкриття філій і представництв банків-резидентів за межами країни.

⁴ Норми щодо функціонування філій іноземних банків набувають чинності з дня вступу України до Світової організації торгівлі.

⁵ Трудная дорога в ВТО // Банковские услуги. — 2007. — № 1. — С. 8.

Регулювання діяльності іноземних банків

Діяльність представництв іноземних банків, що діють на території України, якщо інше не встановлено міжнародними договорами (угодами), згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, регламентується Законом “Про банки і банківську діяльність”. Діяльність філій іноземних банків повинна відповідати вимогам, установленим цим законом та нормативно-правовими актами НБУ. Національний банк регулює діяльність і встановлює економічні нормативи для філій іноземних банків відповідно до вимог законодавства України. Діяльність та оподаткування філії іноземного банку здійснюється відповідно до законодавства України, яке застосовується до банків України. НБУ має право вводити тимчасову адміністрацію та ініціювати процедуру ліквідації філії іноземного банку в порядку, передбаченому законодавством України.

Банк Росії запровадив новий порядок одержання дозволу на придбання акцій банків РФ. Тепер бажучі придбати акції банку — одна фізична особа, група осіб або організація, резиденти чи іноземці — повинні дотримуватися однакових правил. Для того, щоб придбати частку в російському банку, що перевищує 20%, потенційний покупець має заручитися попередньою згодою Банку Росії, подавши клопотання та необхідні документи. Наприкінці грудня 2006 року поправки до законів “Про Центральний банк РФ” і “Про банки і банківську діяльність” формально спростили для іноземців порядок купівлі часток у російських банках. Так, було скасовано необхідність одержання попереднього дозволу Банку Росії банками, що бажують збільшити свій статутний капітал за рахунок грошей іноземців. Те ж стосувалося й акціонерів банків, які бажали продати свої акції іноземцям. Поправки скасували це правило, урівнявши в правах резидентів і нерезидентів. Проте одночасно було знижено мінімальний поріг “бездоглядних” угод. Якщо до набуття чинності поправок повідомляти Центробанк про угоду потрібно було в разі купівлі не менше 5% акцій, то тепер цей поріг становить лише 1%. Щоправда, інша очікувана поправка — стосовно зниження до 10% мінімальної частки, купуючи яку, покупець повинен одержати від ЦБ дозвіл, — прийнята не була. Поріг залишився колишнім — 20%.

У Білорусі Національний банк упорав встановлювати для банків з іноземними інвестиціями і дочірніх банків іноземних банків обмеження щодо здійснення банківських операцій, якщо у відповідних іноземних державах застосовуються аналогічні обмеження стосовно діяльності банків з інвестиціями громадян Республіки Білорусь і (або) юридичних осіб цієї країни.

ПРИСУТНІСТЬ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКИХ СИСТЕМАХ

Україна

Приходу іноземців на український ринок банківських послуг сприяють непередбачувано високі темпи зростання попиту на банківські послуги, низька конкуренція, слабкість національних банків, високі темпи інфляції, внаслідок чого останнім важко залучати дешеві ресурси. Та й самим українським банкам вочевидь потрібна свіжа кров у складі акціонерів — присутність у їх числі респектабельних інституційних фондів підвищить як цивілізованість і ефективність української банківської системи, так і ступінь її залученості у глобальне фінансове поле.

На третьому українському інвестиційному форумі “Політика процвітання”, організованому російським Альфа-банком, учасники форуму визнали банківський сектор інвестиційно найпривабливішою галуззю. Начальник відділу випуску фінансових інструментів Укрсоцбанку Ерік Найман пояснив підвищену цікавість іноземних банків до України бідністю українських громадян — населення багатших країн такої гострої потреби в кредитах не має.

При цьому політика іноземних інвесторів визначається їх стратегією. Скажімо, стратегією Райффайзенбанку передбачається завоювання щонайменше 10% ринків східноєвропейських країн чи входження в число п'яти найбільших гравців на національних ринках банківських послуг. І Україна тут не виняток. Збільшити свою частку на ринку до 10% до кінця 2009 року — також у планах іноземних інвесторів Укрсиббанку. Президент-голова правління Внешторгбанку Андрій Костін заявив, що створення на базі його дочірнього банку в нашій країні і банку “Мрія” об'єднаного банку дасть змогу останньому за кілька років увійти до числа п'яти найбільших банків України. Згідно з пла-

ном стратегічного розвитку до 2010 року Індекс-банк, придбаний Credit Agricole S.A. Group, має потрапити до десятка найбільших банків України, довівши активи до 2 млрд. євро, кількість відділень — до п'ятисот, а клієнтів — до 800 тисяч.

На думку глави представництва BNP Paribas в Україні Домініка Меню, нині існує лише одна стратегія розвитку банківського бізнесу — вихід на нові ринки роздрібно-кредитування. А Україна — одна з останніх країн у Європі, де ще можна розвивати бізнес. У решті європейських країн 70—90% ринків уже зайняті великими банківськими групами. При купівлі невеликих банків головна мета покупців полягає в одержанні банківської ліцензії. На думку російських банкірів, такі угоди оцінюються в суму не більше 1—2 млн. американських доларів.

На вітчизняному ринку присутні майже всі великі європейські фінансові групи. Свій інтерес до України “матеріалізували” угорський OTP Bank⁶ (придбавши Райффайзенбанк-Україна), французький BNP Paribas (Укрсиббанк), шведський SEB (банк “Ажіо”), голландський TBI Financial Services Group NV (ВАБанк), російські “Ренсанс-капітал” (банк “Лідер”), Банк Москви, Банк НРБ і Внешторгбанк (відкрили дочірні банки, а ВТБ до того купив банк “Мрія”) тощо. Водночас, так логічно не завершено залишилася угода щодо придбання італійським Banka Intesa Укрсоцбанку. Практичний інтерес до вітчизняних банків виявили також австрійський Erste Bank (банк “Престиж”), чеська PPF Group (Агробанк, Приватінвестбанк), грецький EFG Eurobank Ergasias (“Універсальний”), “Руский стандарт” (АІС-банк). Французька фінансова група Credit Agricole⁷, яка вже володіє Каліон банком Україна, придбала Індекс-банк.

Питома вага іноземного капіталу

⁶ OTP Bank Plc. — універсальний угорський банк. У групу банку входять понад 30 фінансових установ. Частка ринку в Угорщині на 30 червня 2006 року становила 23.5% за розміром консолідованих активів. Має дочірні банки в Болгарії, Хорватії, Чорногорії, Румунії, Росії, Сербії, Словаччині та Україні. Ринкова капіталізація банку — 9 млрд. доларів. Група OTP Bank має 11 млн. клієнтів у 9 країнах, її персонал — 18 тис. співробітників. На 30 червня 2006 року понад 70% акцій знаходилось у власності іноземних інституційних інвесторів. Уряд Угорщини володіє “золотою акцією” банку.

⁷ Банк Credit Agricole — найбільший щодо капіталізації у Франції і один із найбільших у світі. Його відділення і філії працюють у 64 країнах світу. Банківській групі Credit Agricole SA належить також 17.8% акцій італійського банку Banca Intesa.

на вітчизняному банківському ринку вимірюється часткою банків з іноземним капіталом у загальній кількості банків в Україні, а також участю в активах, кредитних вкладеннях, депозитах. Усе це — без урахування транскордонних операцій, завдяки яким реальна частка іноземних банків, скажімо, на ринку кредитування корпоративних клієнтів значно зростає.

Однак слід зауважити, що офіційні дані не завжди відображають реальну картину присутності іноземного капіталу. Відповідно до вимог статті 2 Закону України “Про банки і банківську діяльність” банком з іноземним капіталом вважається банк, у якому частка капіталу, що належить принаймні одному нерезиденту, перевищує 10%. Якщо ж засновниками є кілька іноземних фізичних чи юридичних осіб, кожна з яких окремо володіє часткою, меншою ніж 10%, такий банк не вважається іноземним, хоча сумарна частка іноземних власників вища за “критичну”. Крім того, банк, засновником якого є юридичні особи, зареєстровані іноземцями в Україні, також вважається вітчизняним. За оцінками експертів, реально іноземному капіталу, виходячи зі становища його власників, належить значно більша за офіційну частка сукупного капіталу банків України⁸.

На початок 2007 року в Україні діяло 35 банків з іноземним капіталом, у тому числі 13 — зі стовідсотковим іноземним капіталом (див. таблицю 3). Та за січень — травень поточного року їх кількість зросла відповідно до 40 і 18. Серед них — здебільшого банки з австрійським, російським, французьким, голландським, американським, турецьким, угорським, німецьким, шведським, британським капіталом. Тобто нині в Україні кожен п'ятий банк — з іноземним капіталом, кожен одинадцятий — зі стовідсотковим іноземним капіталом.

Частка ж у статутному капіталі — це один з основних показників для оцінки ступеня впливу іноземців: він свідчить про їх залученість у стратегічні рішення. По суті, це величина прямих іноземних інвестицій у банківський сектор. Тому за зростанням частки в статутному капіталі має відбутися зростання і за рештою основних показників. Проте, на жаль, частка іноземців у статутному капіталі — єдиний показник, що публікує НБУ,

⁸ Вступ України до Світової організації торгівлі та розширення Європейського Союзу: наслідки для банківської системи // Вісник Національного банку України. — 2003. — № 10, с. 50.

Таблиця 3. Банки з іноземним капіталом в Україні

Показники	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.**
Кількість банків за реєстром (на кінець року)	195	189	182	179	182	186	193	193
Кількість банків, які мають ліцензію НБУ та надають звітність	154	153	157	157	160	165	170	173
Банки з іноземним капіталом								
кількість банків	31	21	20	19	19	23	35	40
у тому числі зі 100-відсотковим іноземним капіталом	7	6	7	7	7	9	13	18
статутний капітал, млн. грн.	725	946	1 046	1 152	1 630	3 602	10 023	12 922
у тому числі зі 100-відсотковим іноземним капіталом, млн. грн.	225	265	365	414	689	1 056	2 045	3 694
Статутний капітал діючих банків у гривневому еквіваленті, млн. грн.	3 666	4 576	6 003	8 116	11 605	16 111	26 372	31 010
Частка іноземного капіталу в статутному капіталі діючих банків, %	13.3	12.5	13.7	11.3	9.6	19.5	27.6	Немає даних

* До 2003 року сплачений статутний капітал.

** На 1 червня 2007 року.

Таблиця 4. Придбання українських банків іноземними інвесторами

Рік	Банк	Покупець	Частка акцій, %	Сума угоди, млн. доларів США
2004	Трансбанк	“ТуранАлем” (Казахстан)	9.99	Немає даних
2005	“Ажіо”	“Vilniaus Bankas” (SEB Group) (Швеція)	98.59	Немає даних
2005	“Аваль”	“Raiffeisen International” (Австрія)	93.5	1 028
2005	Укрсиббанк	“BNP Paribas” (Франція)	51	350
2005	ВАБанк	“TBIF Financial Services Group” (Нідерланди)	9.55	8.75
2005	“Форум”	Bank of New York (США)	10	20
2006	“Мрія”	Внешторбанк (Росія)	98	70
2006	“НРБ-Україна”	Кіпрська компанія NRC Holding Limited, що входить у групу російської Національної резервної корпорації (НРК)	99.99	Немає даних
2006	Райффайзенбанк Україна	OTP Bank Plc. (Угорщина)	100	650 млн. євро
2006	Мега-банк	Група портфельних інвесторів	20	19
2006	“Надра”	Група портфельних інвесторів	7.7	53
2006	Родовід-банк	Група портфельних інвесторів	18.9	47
2006	Індекс-банк	“Credit Agricole S.A.” (Франція)	98	255
2006	ВАБанк	“TBIF Financial Services Group” (Нідерланди)	17.55	17
2006	“Престиж”	Erste Bank (Австрія)	50.5	35
2006	“Універсальний”	“Eurobank Ergasias” (Греція)	99.34	49.5
2006	Агробанк	Фінансова група PPF (Чехія)	100	30
2006	АІС-банк	“Руский стандарт” (Росія)	100	8.7–9.5*
2006	Мега-банк	Bank Austria Creditanstalt (Австрія)	12.6	
2006	“Приватінвест”	PPF Group (Чехія)	100	18
2007	ТАС-Комерцбанк, ТАС-Інвестбанк	Swedbank	100	735

* За оцінками учасників ринку.

інформуючи про позиції нерезидентів на ринку. Оцінити ж їх роль у сегментах кредитування, депозитів, у загальному обсязі активів і власних коштів та інших аспектах функціонування вітчизняної банківської системи офіційна статистика не дає змоги.

Якщо в 2000–2006 рр. кількість банків, які мають ліцензію НБУ, збільшилася на 12.3%, то банків з іноземним капіталом — на 12.9%, тобто ці змінні характеризуються приблизно однаковими темпами зростання. Водночас кількість банків зі стовідсотковим іноземним капіталом в Україні за даний період майже подвоїлася. При цьому статутний капітал діючих у країні банків збільшився в 7.2 раза, а банків з інозем-

ним капіталом — у 13.8 раза.

На початок 2007 року один діючий у нашій країні банк у середньому мав статутний капітал розміром 155 млн. грн., тоді як один банк з іноземною участю — 286.4 млн. грн., а зі стовідсотковим іноземним капіталом — 157.3 млн. грн. Частка іноземного капіталу в статутному капіталі діючих банків за аналізований період більш як подвоїлася.

Окремі приклади придбання українських банків (або часток їх акцій) іноземними інвесторами в 2004 — 2007 рр. наведено в таблиці 4.

Аналіз 13 угод щодо купівлі вітчизняних банків іноземними інвесторами, укладених у 2004–2006 рр., свідчить:

середньозважений коефіцієнт капіталізації [(Price/Book Value (ринкова капіталізація банку/власний капітал)] українських банків становить близько 4.13 щодо їх балансового капіталу. Так, банк “Універсальний” продано за співвідношення Price/Book Value 2.5; Агробанк — 2–2.5; “Престиж” — 1.18; “Мрія” — 1.16; АІС-банк — 1.15–1.25; “Аваль” — 3.1; Укрсиббанк — 3.4; Індекс-банк — 5.5; Райффайзенбанк Україна — 5.9. Укрсоцбанк мали продати за коефіцієнтом 5.2 (проте угода так і не була реалізована).

Якщо ж відкинути нетипові угоди (дуже завищені й надто занижені коефіцієнти капіталізації), то скориговане значення середньозваженого ко-

Таблиця 5. Кредитні організації за участі нерезидентів у Російській Федерації

Показники	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.
Кількість діючих кредитних організацій за участі нерезидентів, усього	130	126	123	128	131	136	153
Інвестиції нерезидентів у статутні капітали діючих кредитних організацій (млн. руб.)	15 576	13 843.6	15 886.8	18 902.6	23 553.0	49 554.5	90 092.8
Сукупний зареєстрований статутний капітал діючих кредитних організацій (млн. руб.)	207 402	260 989	300 391	362 010	380 468	444 377	566 513
Частка нерезидентів у сукупному зареєстрованому статутному капіталі банківської системи (%)	7.51	5.30	5.29	5.22	6.19	11.15	15.90
Частка нерезидентів у сукупному статутному капіталі без урахування участі нерезидентів, що перебувають під суттєвим впливом резидентів РФ (%)	Немає даних	Немає даних	Немає даних	Немає даних	6.19	10.49	14.86

ефіцієнта капіталізації для українських банків становитиме близько 3.89 від банківського капіталу. При цьому, на думку експертів, незважаючи на високе значення коефіцієнта капіталізації українських банків порівняно з аналогічними показниками банків країн — членів ЄС, найбільші західні й російські фінансові корпорації активно вкладають інвестиції в український банківський бізнес⁹. Це зумовлено насамперед значним потенціалом його зростання з огляду на суттєве відставання відношення загального обсягу активів українських банків щодо ВВП порівняно із західноєвропейськими країнами.

У 2007 році на український ринок готується вийти найбільший не лише в Казахстані, а й у всій Центральній Азії (активи на 1 січня 2007 року становили 19.2 млрд. доларів США) Казкоммерцбанк, який має намір придбати середній вітчизняний банк для роботи на корпоративному і роздрібному кредитному ринку. Згідно із чинними нормативами для інвестицій за рубіж казахстанські банки мають резервувати 150% суми. Якщо ж кредитування нерезидентів відбувається через дочірній банк, резервувати потрібно вже 100%. Крім того, казахстанські банки одержали змогу “накачувати” капіталом свої дочірні банки без ліцензії на вивезення капіталу. Для них на зовнішніх ринках пріоритетними є відносини з корпоративними клієнтами, тому купівля великих роздрібних банків за рубежом їх не приваблює.

До українського фінансового ринку пильно придивляються також Банк Грузії та два ізраїльські банки — Bank Hapoalim і Bank Leumi Le-Israel.

У 2005 році відкрилися два представництва іноземних банків: BNP Paribas (Франція) і Дойчебанку (Німеччина), в 2006 році — турецького Finansbank, російського “Сатурн”, шведського

Swedbank. Про намір відкрити представництво в Україні оголосив Іранський банк розвитку експорту. Слід сказати, що відкриття представництва часто передувало створенню дочірньої банківської структури.

Росія

Перший банк з іноземними інвестиціями — Міжнародний московський банк — на території Росії був створений ще за часів СРСР у 1989 році. Крім Внешкеномбанку СРСР, Промбудбанку СРСР і Сбербанку СРСР, у його капіталі взяли участь (рівними частками) італійський, німецький, австрійський, французький і фінський банки. Надалі найбільшу зацікавленість у створенні в Росії дочірніх структур виявляли банки країн, клієнти яких мали тут бізнес.

На 1 липня 2007 року, за даними Банку Росії, в країні ліцензію на здійснення банківських операцій мали 180 кредитних організацій за участі нерезидентів, 154 із них, або 85.6% від їх загальної кількості, діють як акціонерні товариства, у тому числі 57, або 31.7%, є закритими акціонерними товариствами, а 26, або 14.4%, — товариствами з обмеженою відповідальністю. Вже сьогодні на фінансовому ринку РФ працюють практично всі найбільші іноземні банки. Їх капітал задіяний у структурі кожного дев'ятого російського банку. 99 кредитних організацій за участі нерезидентів (55% від їх загальної кількості) здійснюють банківську діяльність на підставі генеральної ліцензії, 79 (43.9%) мають ліцензію на здійснення банківських операцій у рублях та іноземній валюті, 2 (1.1%) — ліцензію на здійснення банківських операцій тільки в рублях, 156 (86.7%) — ліцензію на залучення у вклади грошових коштів фізичних осіб, 59 кредитних організацій (32.8%) — ліцензію на залучення у вклади і розміщення дорогочінних металів.

Діючі кредитні організації за участі нерезидентів розташовані у 38

регіонах РФ, в тому числі 109 із них (60.6% від їх загальної кількості) знаходяться в Москві, 15 — у Санкт-Петербурзі, по 4 — в Тюменській області і Удмуртській Республіці, по 3 — в Челябінській і Свердловській областях, по 2 — в Астраханській, Омській, Оренбурзькій, Самарській, Ярославській областях. У 23 суб'єктах РФ діє по одній кредитній організації за участі нерезидентів.

Крім того, 18 банків зі стовідсотковою участю нерезидентів мають на території Росії 140 філій. Причому за минулий рік кількість таких філій збільшилася на 61, в тому числі за рахунок 45 філій ВАТ “Імпекс-банк”, що став банком зі стовідсотковою участю нерезидентів, а також відкриття 5 філій ЗАТ “Райффайзенбанк Австрія”, 5 філій ЗАТ “БСЖВ”, 2 філій ЗАТ “ММБ”, 2 філій ВАТ “Хансабанк”, 2 філій ЗАТ КБ “Сітібанк”.

Сукупний зареєстрований статутний капітал усіх діючих кредитних організацій становив на 1 січня 2007 року 566.5 млрд. руб. і за рік збільшився на 122.1 млрд. руб. (на 27.5%) (див. таблицю 5).

Загальна сума інвестицій нерезидентів у статутні капітали діючих кредитних організацій становить 90 млрд. руб. За 2006 рік вона збільшилася на 40.5 млрд. руб., або на 81.8%, за рахунок реєстрації трьох нових кредитних організацій зі стовідсотковою участю нерезидентів у статутному капіталі (ТОВ “Америкен експрес-банк”, ТОВ “Ю Бі Ес банк”, ЗАТ “Банк оф Токіо-Міцубісі ЮФДжей (Євразія)”), збільшення діючими кредитними організаціями статутного капіталу за рахунок коштів нерезидентів і відчуження учасниками (акціонерами) цих організацій часток (акцій) статутного капіталу на користь нерезидентів. Загалом за 2006 рік частка нерезидентів у статутному капіталі збільшилася у 54 кредитних організаціях.

Отже, за рік зростання інвестицій нерезидентів у статутні капітали діючих кредитних організацій (81.8%)

⁹ Дробязко А.А., Сушко В.И. Банки Украины. Обобщенный портрет по итогам 2006 года // Финансовые риски. — 2006. — № 4. — С. 67—68.

випереджало зростання їх сукупного зареєстрованого статутного капіталу (27.5%), внаслідок чого частка нерезидентів у сукупному зареєстрованому статутному капіталі всіх кредитних організацій на 1 січня 2007 року збільшилася і становила 15.9% порівняно з 11.15% на 1 січня 2006 року. Водночас у чотирьох кредитних організаціях на рішення, що приймаються учасниками-нерезидентами, суттєво впливають резиденти РФ. Загальна сума участі нерезидентів у статутних капіталах діючих кредитних організацій на 1 січня 2007 року без урахування нерезидентів, що знаходяться під суттєвим впливом резидентів Росії, сягнула 84.2 млрд. рублів. Частка нерезидентів у сукупному зареєстрованому статутному капіталі кредитних організацій без урахування нерезидентів, на яких суттєво впливають резиденти РФ, становить 14.86%.

У 52 кредитних організаціях (51 банку й одній небанківській кредитній організації (які становлять 34% діючих кредитних організацій за участі нерезидентів) статутний капітал на 100% сформовано за рахунок коштів нерезидентів. Кількість таких банків за минулий рік збільшилася на 11. Загальна сума інвестицій нерезидентів у статутні капітали кредитних організацій цієї групи на 1 січня 2007 року становила 59.7 млрд. рублів. За рік вона збільшилася на 18.8 млрд. руб., або на 45.9%, в тому числі за рахунок реєстрації нових кредитних організацій (ТОВ “Америкен експрес-банк”, ТОВ “Ю Бі Ес банк”, ЗАТ “Банк оф Токіо-Міцубісі ЮФДжей (Євразія)”), внаслідок відчуження учасниками (акціонерами) — резидентами часток (акцій), що їм належали, на користь нерезидентів (ЗАТ “Профібанк”, ВАТ “Петроенергобанк”, ВАТ “Імпекс-банк”, ТОВ КБ “Об’єднаний банк розвитку”, ТОВ “Інвестиційний банк “Веста”), а також переходу КБ “Укрсиббанк”, ТОВ “НКО “Вестерн Юніон ДП Схід” і ВАТ “Норвик-банк” із групи банків із часткою участі нерезидентів від 50 до 100% у групу кредитних організацій зі стовідсотковою участю нерезидентів у статутному капіталі. В одній кредитній організації зі стовідсотковою участю нерезидентів у статутному капіталі на рішення, що нею приймаються, суттєво впливають резиденти РФ.

У 13 кредитних організаціях (8.5% від їх загальної кількості) частка нерезидентів у статутному капіталі сягнула від 50 до 100%. Загальна сума інвестицій нерезидентів у статутні капітали

діючих кредитних організацій цієї групи на 1 січня 2007 року становила 14.8 млрд. рублів. За рік вона зросла на 13.2 млрд. руб. за рахунок збільшення діючими кредитними організаціями (ВАТ КБ “Іваново”, ВАТ АКБ “Хлібний”, ВАТ “Меткомбанк”, ВАТ “Банк “Зеніт”, ВАТ АКБ “Росбанк”) статутного капіталу за рахунок коштів нерезидентів, а також у результаті відчуження акціонерами ВАТ “Банк СКТ, ВАТ “ДнБ НОР Мончбанк” і ОАО АКБ “Урал ФД” акцій, що належали їм, на користь нерезидентів. У трьох кредитних організаціях цієї групи на рішення, що приймаються учасниками-нерезидентами, суттєво впливають резиденти Росії.

За експертними оцінками, завдяки входженню в РФ іноземців зростають активи російських банків, з’являються нові технології (саме вони, наприклад, були піонерами у сфері кредитування малого бізнесу), підвищується корпоративна культура. І якщо в перші роки їх роботи іноземний капітал спрямовувався в основному на міжбанківське кредитування, то тепер він активно “пішов у народ” — упроваджує програми споживчих кредитів, відкриває філії в регіонах. За прогнозами, найближчим часом ця тенденція розвиватиметься значною мірою внаслідок злиття з дрібними банками РФ.

Торік іноземці активно скуповували російські банки в середньому за ціною, що дорівнювала трьом капіталам. Російські інвестори купували те, що не впало в око іноземцям, в середньому за ціною 1.8 капіталу. Найвищу оцінку одержали іпотечні банки — їх продавали за 5—6 капіталів.

З початку 1990-х рр. на території РФ поряд із дочірніми кредитними організаціями створювалися філії іноземних банків. Серед перших відкрито філію Банку Австрії; потім його приклад наслідували банки країн колишнього СРСР. Проте філії іноземних банків не знайшли своєї ніші на російському ринку банківських послуг і згодом були перетворені в дочірні структури.

Білорусь

Іноземний капітал присутній у статутних фондах 26 із 31 діючого білоруського банку. Його питома вага в загальному обсязі капіталу цих 26 банків становить 58%. У цілому частка іноземних інвестицій у сукупному статутному капіталі банків Білорусі на 1 січня 2007 року дорівнювала 7.84%, в тому числі російських — 2.41%. В статутних фондах білоруських банків бере

участь також капітал зі Швейцарії, Австрії, США, Ірландії, країн Британської співдружності, Кіпру, Латвії, Литви, Казахстану, Гонконгу, Лівії та інших країн (загалом приблизно 40 країн). У країні функціонує дев’ять банків зі стовідсотковим іноземним капіталом.

На території Білорусі знаходяться 11 представництв іноземних банків, з них латвійських і російських — по 3, по одному — німецьких, польських, литовських, казахстанських, а також представництво Міждержавного банку.

Національний банк Білорусі веде переговори з рядом зарубіжних банків стосовно продажу належних йому пакетів акцій білоруських банків (ВАТ “Білзовнішекономбанк”, ВАТ “Паритетбанк” і ЗАТ “Банк міжнародної торгівлі та інвестицій”). Інвестиційні пропозиції з боку зарубіжних фінансових інститутів розглядають інші банки країни. Згідно з концепцією розвитку банківської системи Білорусі до 2010 року контрольний пакет чотирьох найбільших білоруських банків збережеться у держави.

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ

Україна

Доводиться констатувати, що очікуваного посилення цінової конкуренції внаслідок доволі суттєвого припливу іноземного капіталу (який асоціюється з дешевими і довгими грішми) у вітчизняну банківську систему не сталося. Це зумовлено кількома причинами. По-перше, іноземні фінансові групи поки що не знижують відсоткові кредитні ставки, оскільки їм немає сенсу знижувати власні прибутки, якщо в Україні все ще можна кредитувати під 12—13% річних у валюті. По-друге, купуючи банки з високими коефіцієнтами, нові акціонери бажають “відбити” покупку. А відтак про демпінг не йдеться. Навпаки, вони працюють за ринковими ставками і конкурують за рахунок цікавішого продуктового ряду, зручності обслуговування, технологічних нововведень тощо, а не за рахунок зниження ставок. По-третє, на гривневому сегменті ринку банківських послуг національну грошову одиницю можна отримати двома способами: 1) продати валюту на міжбанку й увійти в коротку валютну позицію, яка жорстко регламентована нормативами НБУ (не більше 10% регулятивного капіталу банку), 2) залучити депозитні вклади (це можливо за умови, що банк пропонуватиме середньоринкові відсоткові став-

Таблиця 6. Співвідношення окремих показників діяльності кредитних організацій з іноземною участю в статутному капіталі та показників усіх діючих кредитних організацій Росії, %

Показники	01.01.2003 р.	01.01.2004 р.	01.01.2005 р.	01.01.2006 р.	01.01.2007 р.
За кредитними організаціями з іноземною участю в статутному капіталі понад 50%					
Активи	8.1	7.4	7.6	8.3	12.1
Власні кошти	7.1	6.6	7.8	9.3	12.7
Кореспондентські рахунки в банках-нерезидентах	22.9	19.7	14.0	10.5	23.1
Кредити та інші розміщені кошти, надані нефінансовим організаціям, включаючи юридичних осіб-нерезидентів	7.1	6.1	6.2	7.4	10.0
Кредити, депозити та інші розміщені кошти, надані банкам	25.9	22.0	15.8	17.1	22.5
Кошти на рахунках фізичних осіб	2.2	2.2	2.9	3.4	6.2
у тому числі вклади фізичних осіб	2.3	2.3	3.0	3.4	6.2
Кошти, залучені від підприємств та організацій *	10.4	9.3	9.4	9.6	13.3
у тому числі за кредитними організаціями зі 100-відсотковою іноземною участю					
Активи	5.6	5.6	5.9	8.0	9.0
Власні кошти	5.4	5.4	6.3	9.0	10.1
Кореспондентські рахунки в банках-нерезидентах	19.2	16.8	7.7	9.9	8.2
Кредити та інші розміщені кошти, надані нефінансовим організаціям, включаючи юридичних осіб-нерезидентів	5.5	4.6	4.6	7.3	7.9
Кредити, депозити та інші розміщені кошти, надані банкам	16.3	17.0	11.4	16.8	18.4
Кошти на рахунках фізичних осіб	1.5	1.5	2.4	3.3	4.0
у тому числі вклади фізичних осіб	1.5	1.5	2.4	3.3	4.1
Кошти, залучені від підприємств та організацій*	5.5	5.7	6.6	9.4	8.9

* Включаючи депозити, кошти державних позабюджетних фондів, Мінфіну Росії, фінансових органів, клієнтів із факторингових, форфейтингових операцій, кошти в розрахунках, кошти, списані з рахунків клієнтів, але не проведені по коррахунку кредитної організації.

ки. Щоправда, для західної “доньки” можлива невелика знижка, позаяк банк можуть вважати надійнішим).

Росія

Російська банківська статистика дає змогу аналізувати динаміку основних показників функціонування кредитних організацій з іноземною участю завдяки обрахуванню Банком Росії співвідношення окремих показників останніх і показників усіх діючих кредитних організацій (див. таблицю 6). При цьому виокремлюють кредитні організації з іноземною участю в статутному капіталі понад 50%, в тому числі — зі стовідсотковою іноземною участю.

Так, на початок 2007 року восьма частина загального обсягу активів і власних коштів кредитних організацій припадає на кредитні організації з іноземною участю в статутному капіталі понад 50% і одинадцята (десята) — на кредитні організації зі 100-відсотковою іноземною участю. Відповідно зазначені кредитні установи надали десяту (дванадцятую) частину загального обсягу кредитів та інших розміщених коштів нефінансовим організаціям, включаючи юридичних осіб-нерезидентів; восьму (одинадцятую) частину коштів, залучених від підприємств та організацій. Дещо скромнішими є успіхи кредитних організацій з іноземною участю в залученні коштів на рахунки фізичних

осіб: за цією позицією на кредитні організації з іноземною участю припадає відповідно кожний шістнадцятий (двадцять п'ятий) рубль.

Зауважимо, що в 2002—2006 рр. відбулося зростання частки кредитних організацій з іноземною участю в загальному обсязі активів; власних коштів; кореспондентських рахунків у банках-нерезидентах; кредитах та інших розміщених коштах, наданих нефінансовим організаціям, включаючи юридичних осіб-нерезидентів; коштів на рахунках фізичних і юридичних осіб. Єдина позиція, за якою відбулося зменшення частки кредитних організацій з іноземною участю в статутному капіталі понад 50%, — це кредити, депозити та інші розміщені кошти, надані банкам.

ВИСНОВКИ

Здійснений нами аналіз дає змогу зробити певні узагальнення. Якщо згідно з чинним законодавством до складу національних банківських систем України і Росії входять філії іноземних банків, то в Білорусі — ні. Українське і російське законодавства хоча й порізно, але внаормовують визначення поняття “іноземний банк”, тоді як білоруське не містить такої норми.

Якщо в Росії і Білорусі мінімальним розміром статутного капіталу створюваних банків незалежно від їх “національності” є 5 млн. євро, то в Україні — 10

млн. євро. Причому цей розмір в Україні та Росії встановлено законодавчо, а в Білорусі — на підзаконному рівні.

В Україні й Росії немає законодавчого квотування присутності іноземного капіталу в національній банківській системі, хоча в РФ (у рамках домовленостей країни щодо вступу до СОТ) і Білорусі (на підзаконному рівні) встановлено відповідні квоти в розмірі відповідно 50 і 25%. Причому в Росії така квота визначатиметься з нуля з моменту вступу країни до СОТ.

Унаслідок зазначеного вище особливого підходу до функціонування філій іноземних банків у Білорусі, порядок їх відкриття в цій країні не унормовано. Українське ж законодавство порівняно з російським містить чіткіший і деталізованіший порядок відкриття й акредитації (реєстрації) філій іноземних банків.

Українське законодавство для іноземних банків передбачає, власне, національний режим щодо функціонування, регулювання й організації нагляду за їх діяльністю; в Росії останнім часом значно лібералізовано порядок придбання іноземцями часток у російських банках; у Білорусі Національному банку надано право встановлювати для банків з іноземним капіталом і дочірніх банків певні обмеження.

Сьогодні в Україні кожен п'ятий банк — з іноземним капіталом, кожен одинадцятий — зі стовідсотковим іноземним капіталом. Іноземний

капітал присутній у кожному дев'ятому російському банку, кожен двадцять третій банк у країні — зі стовідсотковим іноземним капіталом. У Білорусі 9 із 10 банків мають іноземний капітал, а кожен третій є дочірньою структурою іноземного банку. Найбільша питома вага іноземної участі в сукупному статутному капіталі національних банківських систем спостерігається в Україні — 27.6%, тоді як у Росії — 21.3%, Білорусі — 7.8%.

Специфіка українського, російського і білоруського ринків банківських послуг полягає в тому, що це ринки банків, чії акції не обертаються (за невеликим винятком) на ринку цінних паперів. Коли ринку немає, необхідно знайти інші механізми оцінки. За точку відліку в даному випадку приймається розмір капіталу банку, виставленого на продаж. Західні фахівці виділяють кілька основних чинників, що впливають на остаточну суму угоди. Серед них — “особа” покупця; оцінка ризику; ліквідність пакета, що придбавається; перспективи зростання бізнесу банку; розмір пакета, що придбавається; якість корпоративного управління; репутація власників і топ-менеджменту банку; якість банківського нагляду, достовірність результатів його роботи.

Зазначимо, що іноземні інвестори в своїй діяльності керуються різними мотивами. Скажімо, взаємопроникнення на національні ринки України і Росії банків цих країн зумовлене тим, що саме вони найкраще можуть розпорядитися клієнтурою банку, який купується. У ситуації, коли західний банк купує український чи російський банки, він змушений з огляду на жорсткі корпоративні вимоги до якості позичальників і практики ведення бізнесу відмовитися (якщо не позбутися повністю) від більшості клієнтів, ризики яких не дають їм змоги пройти кредитні комітети. При цьому необхідно кардинально реформувати менеджмент банку, з відходом якого неминуче піде ще одна вага частина клієнтури. Коли ж український банк купує російський (чи навпаки), він може максимально зберегти існуючий бізнес завдяки гнучкішій позиції стосовно ризиків. При цьому гнучкість і збереження спадкоємності є особливими конкурентними перевагами для таких банків, оскільки вони в змозі задовольнити багато “специфічних” запитів і потреб української та російської клієнтури, які ніколи не будуть сприйняті банками економічно розвинутих країн.

До купівлі невеликих пакетів акцій, попри відсутність практичної можливості впливати на управління банком, іноземні інвестори вдаються насамперед зі спекулятивними цілями: українські банки досі недооцінені на фондовому ринку. Це починають розуміти як внутрішні оператори фондового ринку, так і зовнішні. Приміром, вартість акцій Райффайзен Банк Аваль, які колись продавалися по 11—12 коп., нині зросли в ціні у 8—9 разів.

Серед мотивів відкриття в Україні, Росії і Білорусі дочірніх банків іноземні фахівці вважають перспективність і високу дохідність банківського ринку; відсутність у цих країнах банків деяких держав, з якими є активні зовнішньоекономічні відносини.

Мотивами іноземних інвесторів починати в Україні справу з нуля є бажання бути впевненим, що банк абсолютно “чистий” (іноземцям дуже складно перевірити, чи все “чисто” в місцевому банку, тому вони надають перевагу відкриттю власного банку); думка материнської компанії, що вартість навіть невеликого українського банку завелика; у банків з великою філійною мережею, які працюють за застарілими принципами управління, внаслідок громіздкої структури (регіональна дирекція — філія — відділення) регіональні підрозділи на певному етапі можуть просто вийти з-під контролю центру і почати жити своїм життям (у працівників банків з’являються певні спокуси — це людський чинник, якого не уникнути). Деякі речі не доносяться “нагору” — вони можуть бути проблемними, але з тієї чи іншої причини (через острах, корупцію, особисту зацікавленість тощо) така інформація з

місць не надходить). Саме тому деякі іноземні інвестори і прагнуть створити “чистий” і зрозумілий банк без будь-яких потрійних балансів, зі структурою, процедурами, технологічними картами і персоналом, необхідними його засновникам.

Бажання ж іноземних інвесторів купити в Україні готовий банк мотивуються браком часу (створення банку з нуля у нас потребує близько двох років. Лише для його реєстрації необхідно заручитися згодою Антимонопольного комітету, потім подати документи до НБУ й отримати від нього попередній дозвіл, пройти процес реєстрації, отримати ліцензію, зареєструвати емісію акцій у ДКЦПФР. І лише після проходження всіх цих процедур можна планувати роботу всередині банку); високою надійністю банківського бізнесу в Україні (розмір прибутку й доходів не знає істотних коливань).

Серед інших мотивів відкриття філій іноземних банків — ринок, що динамічно розвивається, куди намагаються потрапити багато європейських банків; близькість України до регіонів, де іноземний банк уже добре влаштувався (має свої філії).

Підсумовуючи зазначене вище, можна стверджувати, що в найближчій перспективі іноземна присутність у вітчизняній банківській системі збільшуватиметься. Так, аналітики Укрсоцбанку очікують стрімкого — як мінімум до 35% — зростання частки іноземного капіталу в сукупному капіталі української банківської системи в 2007 році за рахунок купівлі іноземними банками ряду вітчизняних банків із числа великих і найбільших.

□

Офіційна інформація

Заборгованість за довгостроковими кредитами в іноземній валюті від нерезидентів¹

За станом на 30.06.2007 р., млрд. доларів США

Заборгованість за довгостроковими кредитами (А + Б)	40.4 ²
А. Заборгованість за кредитами, залученими або гарантованими державою	12.4
у тому числі за кредитами МВФ	0.6
Б. Заборгованість за приватними не гарантованими державою кредитами	28.0

¹ Довгостроковий кредит — кредит із первісним або подовженим терміном погашення понад один рік.

² У загальній сумі зовнішнього довгострокового боргу враховано прострочену заборгованість за основною сумою та відсотками.

Матеріал підготовлено департаментом валютного регулювання НБУ.

Основні показники діяльності банків України на 1 серпня 2007 року

№ п/п	Назва показника	01.01. 2001 р.	01.01. 2002 р.	01.01. 2003 р.	01.01. 2004 р.	01.01. 2005 р.	01.01. 2006 р.	01.01. 2007 р.	01.08 2007 р.
1	Кількість зареєстрованих банків	195	189	182	179	181	186	193	194
2	Вилучено з Державного реєстру банків (з початку року)	9	9	12	8	4	1	6	0
3	Кількість банків, що перебувають у стадії ліквідації	38	35	24	20	20	20	19	19
4	Кількість діючих банків	153	152	157	158	160	165	170	173
4.1	із них: з іноземним капіталом;	22	21	20	19	19	23	35	42
4.1.1	у тому числі зі 100-відсотковим іноземним капіталом	7	6	7	7	7	9	13	17
5	Частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків, %	13.3	12.5	13.7	11.3	9.6	19.5	27.6	31.7
Активи, млн. грн.									
1	Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями)	39 866	50 785	67 774	105 539	141 497	223 024	353 086	475 496
1.1	Чисті активи (скориговані на резерви за активними операціями)	37 129	47 591	63 896	100 234	134 348	213 878	340 179	458 873
2	Високоліквідні активи	8 270	7 744	9 043	16 043	23 595	36 482	44 851	54 492
3	Кредитний портфель	23 637	32 097	46 736	73 442	97 197	156 385	269 688	370 252
3.1	У тому числі:								
	кредити, надані суб'єктам господарювання;	18 216	26 564	38 189	57 957	72 875	109 020	167 661	216 651
3.2	кредити, надані фізичним особам	941	1 373	3 255	8 879	14 599	33 156	77 755	114 600
4	Довгострокові кредити	3 309	5 683	10 690	28 136	45 531	86 227	157 224	220 624
4.1	У тому числі довгострокові кредити, надані суб'єктам господарювання	2 761	5 125	9 698	23 239	34 693	58 528	90 576	121 767
5	Проблемні кредити (прострочені та сумнівні)	2 679	1 863	2 113	2 500	3 145	3 379	4 456	5 993
6	Вкладення в цінні папери	2 175	4 390	4 402	6 534	8 157	14 338	14 466	18 614
7	Резерви за активними операціями банків	2 737	3 194	3 905	5 355	7 250	9 370	13 289	17 182
	Відсоток виконання формування резерву	61.5	85.4	93.3	98.2	99.7	100.05	100.1	100.2
7.1	У тому числі резерв на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями	2 336	2 963	3 575	4 631	6 367	8 328	12 246	15 719
Пасиви, млн. грн.									
1	Пасиви, всього	37 129	47 591	63 896	100 234	134 348	213 878	340 179	458 873
2	Балансовий капітал	6 507	7 915	9 983	12 882	18 421	25 451	42 566	52 315
2.1	У тому числі:								
	сплачений зареєстрований статутний капітал	3 665	4 573	6 003	8 116	11 648	16 144	26 266	32 590
2.2	частка капіталу в пасивах	17.5	16.6	15.6	12.9	13.7	11.9	12.5	11.4
3	Зобов'язання банків	30 622	39 676	53 913	87 352	115 926	188 427	297 613	406 558
3.1	У тому числі кошти суб'єктів господарювання;	13 071	15 653	19 703	27 987	40 128	61 214	76 898	94 342
3.1.1	із них строкові кошти суб'єктів господарювання	2 867	4 698	6 161	10 391	15 377	26 807	37 675	41 393
3.2	Кошти фізичних осіб;	6 649	11 165	19 092	32 113	41 207	72 542	106 078	130 352
3.2.1	із них строкові кошти фізичних осіб	4 569	8 060	14 128	24 861	33 204	55 257	81 850	100 396
Довідково									
1	Регулятивний капітал, млн. грн.	5 148	8 025	10 099	13 274	18 188	26 373	41 148	55 402
2	Адекватність регулятивного капіталу (H2)	15.53	20.69	18.01	15.11	16.81	14.95	14.19	13.84
3	Доходи, млн. грн.	7 446	8 583	10 470	13 949	20 072	27 537	41 645	34 299
4	Витрати, млн. грн.	7 476	8 051	9 785	13 122	18 809	25 367	37 501	31 027
5	Результат діяльності, млн. грн.	-30	532	685	827	1 263	2 170	4 144	3 272
6	Рентабельність активів, %	-0.09	1.27	1.27	1.04	1.07	1.31	1.61	1.45
7	Рентабельність капіталу, %	-0.45	7.50	7.97	7.61	8.43	10.39	13.52	12.08
8	Чиста процентна маржа, %	6.31	6.94	6.00	5.78	4.90	4.90	5.30	4.90
9	Чистий спред, %	7.10	8.45	7.20	6.97	5.72	5.78	5.76	5.19

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено працівниками управління аналізу діяльності системи банків департаменту методології банківського регулювання та нагляду Національного банку України.

Правовий аспект/

Володимир Харченко

Начальник управління методології роздрібних платежів департаменту платіжних систем Національного банку України

Андрій Самойленко

Провідний економіст відділу методології розрахунків спеціальними платіжними засобами департаменту платіжних систем Національного банку України

Європейське право та договірно-правові відносини банків і клієнтів при здійсненні операцій із використанням платіжних карток в Україні

В Україні банками емітовано понад 35 млн. платіжних карток різних платіжних систем, більшість із них – у рамках зарплатних проектів. Останнім часом значно зросла кількість звернень громадян до Національного банку України з приводу невиконання або неналежного виконання банками зобов'язань, передбачених умовами договорів, укладених між банком і клієнтом у рамках цих проектів. Відтак надзвичайно важливим для нас є досвід країн Європейського співтовариства щодо змісту такого типу договорів та врахування його в законодавстві України і на практиці.

Європейське законодавство у сфері захисту прав споживачів електронних платежів і платіжних карток

Бурхливий розвиток електронних банківських технологій привів до появи великої кількості договорів банків із клієнтами, за якими надавалися такі послуги. Проте ці договори вельми відрізнялися за своїм змістом і в деяких випадках порушували інтереси споживачів.

У зв'язку із цим постало питання про розробку загальних умов щодо договорів про такі послуги. Документи Європейського співтовариства стосовно захисту прав споживачів у сфері електронних платежів і платіжних карток були реакцією органів Співтовариства на розвиток електронних банківських технологій.

Спеціальне законодавство Європейського співтовариства, що регулює емісію платіжних карток, нині представлено Рекомендацією Комісії ЄС від 30.07.1997 р. щодо трансакцій з використанням електронних платіжних інструментів і зокрема щодо стосунків між емітентом та держателем (97/489/ЄС) (надалі — Рекомендація).

Предмет регулювання Рекомендації

Предметом регулювання Рекомендації є операції, здійснювані з використанням електронних платіжних інструментів. У Рекомендації визначено ряд

спеціальних термінів та понять, зазначено норми стосовно здійснення операцій із застосуванням платіжних інструментів, зобов'язання та відповідальність сторін договору (емітента і держателя), порядок вирішення спорів.

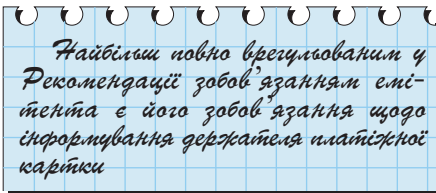
Зокрема, у пунктах а, е, f статті 2 Рекомендації визначено терміни “платіжний інструмент”, “емітент”, “держатель”. До платіжних інструментів згідно з Рекомендацією відносяться насамперед платіжні картки. Держателем є особа, яка використовує електронний платіжний інструмент відповідно до договору, укладеного між нею та емітентом. У термінах насамперед акцентовано на наявності договірних відносин між емітентом електронного платіжного інструмента і його держателем. У пункті 1 статті 3 Рекомендації є посилання на підписання договору, отже такий договір відповідно до норм Рекомендації має укладатися у письмовій формі.

Основні зобов'язання емітента і держателя

Рекомендацією визначено основні зобов'язання емітента і держателя електронного платіжного інструмента (статті 3–5, 7).

Найповніше врегульовано питання щодо зобов'язання емітента інформувати держателя. Зазначена інформація має бути надана держателю в письмовій і, якщо це можливо, в електронній формі, та складатися з двох блоків. Перший емітент зобов'язаний

надавати держателю до і під час укладення договору з ним, але в будь-якому разі до фактичної видачі платіжної картки, а другий — після здійснення держателем операцій.

Інформація про умови договору, яка повідомляється держателю до і під час його укладення, має включати посилання на закон, на підставі якого укладається договір, а також на такі основні умови:

а) опис електронного платіжного інструмента і роз'яснення, як ним користуватися, включаючи фінансові ліміти у разі їх наявності;

б) перелік відповідних взаємних прав та зобов'язань держателя й емітента, в тому числі опис розумних заходів, яких повинен ужити держатель для забезпечення надійної роботи електронного платіжного інструмента, а також засобів (таких, як особистий ідентифікаційний номер чи інший код), які дають змогу користуватися інструментом;

в) зазначення звичайного періоду, впродовж якого рахунок держателя буде дебетуватися чи кредитуватися, у тому числі дати зарахування грошей або, якщо держатель не має рахунку в емітента, — звичайного періоду, впродовж котрого держателю буде виписано рахунок;

г) види будь-яких комісійних (платежів), які повинен сплатити держатель. Зокрема, сюди входить, якщо застосовується, інформація про такі платежі:

- ◆ розмір будь-яких первинних та щорічних внесків;
- ◆ будь-які комісійні та збори, які держателю належить сплатити емітенту за особливі види трансакцій;
- ◆ будь-яку процентну ставку, включаючи метод її нарахування, який може застосовуватися;

г) період часу, протягом котрого трансакція може бути оскаржена держателем, і визначення процедур відшкодування та оскарження, які є у розпорядженні держателя, а також пояснення, в який спосіб він може отримати до них доступ.

Окрім того, якщо електронний платіжний інструмент використовується для здійснення операцій за кордоном (за межами країни-емітента), держателю повідомляється така

інформація:

а) визначення суми будь-яких комісій і платежів за трансакції в іноземній валюті, включаючи, якщо застосовуються, обмінні курси;

б) базовий обмінний курс, що використовується для конвертування трансакцій в іноземній валюті, в тому числі відповідна дата визначення такого курсу.

Надання держателю цієї інформації допоможе оцінити свої майбутні витрати, з'ясувати права й обов'язки, пов'язані з використанням того або іншого електронного платіжного інструмента. Таке інформування необхідно, оскільки різні емітенти можуть встановлювати умови використання електронних платіжних інструментів, що істотно відрізняються.

Інформація, яка повідомляється держателю після здійснення операції, повинна містити:

а) дані, що дають йому змогу ідентифікувати операцію, в тому числі, можливо, інформацію стосовно отримувача (акцептанта), в якого (де) відбувається операція;

б) суму операції, яку належить сплатити держателю, і, якщо це можливо, суму в іноземній валюті;

в) суму комісійних та зборів, які використовуються для особливих видів трансакцій.

Емітент також повідомляє держателя про обмінний курс, який застосовується для конвертації за операціями в іноземній валюті.

На практиці зазначена інформація надається держателю у вигляді виписки за операціями, здійсненими у відповідний період.

Окрім того, відповідно до Рекомендації емітент електронного грошового інструмента (електронного платіжного інструмента з функцією електронних грошей, такого як чіп-картка чи комп'ютерна пам'ять) дає держателю можливість перевірити останні п'ять операцій, виконаних за допомогою цього інструмента, і суму, що залишилася на рахунку.

Ця інформація надається держателю для того, щоб він був ознайомлений, які, за даними емітента, операції він здійснив за звітний період, і які суми він має сплатити емітенту.

Визначені Рекомендацією обов'язки держателя спрямовані насамперед на створення безпечних умов застосування електронного платіжного інструмента.

Обов'язки держателя

У Рекомендації встановлюються

зокрема такі обов'язки держателя (стаття 5):

а) користуватися електронним платіжним інструментом згідно з умовами випуску та користування цим інструментом, зокрема, вживати всі заходи щодо його надійного зберігання і засобів, які дають змогу користуватися ним (таких, як персональний ідентифікаційний номер чи інший код);

б) без затримки повідомляти емітента (чи організацію, яку він визначає) про:

- ◆ втрату або крадіжку електронного платіжного інструмента і засобів, які дають змогу користуватися ним;
- ◆ запис на його рахунок будь-якої недозволеної ним операції;
- ◆ помилку чи інше порушення у веденні цього рахунку емітентом;

в) не записувати свій персональний ідентифікаційний номер чи інший код у будь-якій формі і там, де його легко розпізнати, зокрема на електронному платіжному інструменті чи на предметах, які держатель тримає чи носить разом із електронним платіжним інструментом;

г) не відмінити розпорядження, яке він дав за допомогою свого електронного платіжного інструмента, крім випадків, якщо сума не була визначена, коли давалося це доручення.

Обов'язки емітента

Серед обов'язків емітента такі:

а) забезпечення нерозкриття персонального ідентифікаційного номера або іншого коду держателя нікому, крім самого держателя;

б) не надсилання незатребуваного електронного платіжного інструмента, крім тих випадків, коли відбувається заміна електронного платіжного інструмента, яким уже користується держатель;

в) ведення (зберігання) впродовж достатнього періоду часу даних про відповідні операції;

г) гарантування наявності відповідних засобів для своєчасного надання держателем повідомлення про втрату або крадіжку електронного платіжного інструмента. Якщо повідомлення зроблено по телефону, емітент (чи організація, визначена останнім) надає держателю докази того, що він зробив таке повідомлення;

г) забезпечення можливості пред'явлення держателем претензій, пов'язаних із використанням електронного платіжного інструмента;

д) вжиття всіх розумних заходів щодо припинення використання держателем електронного платіжного інстру-

мента після отримання від нього повідомлення про втрату або крадіжку.

Права держателя в Рекомендації забезпечуються закріпленням зобов'язання емітента стосовно доведення належної фіксації та відображення за рахунками операцій із використанням держателем спеціального платіжного засобу.

Відповідальність емітента і держателя

Рекомендацією встановлено цивільно-правову відповідальність емітента і держателя електронного платіжного інструмента (статті 6, 8).

До часу надання повідомлення про втрату чи крадіжку платіжної картки держатель несе збитки, обумовлені сумою, яка не може перевищувати ліміт у 150 євро

Перевагами Рекомендації є високий ступінь опрацювання прав та обов'язків держателя і встановлення підвищеного режиму відповідальності емітента порівняно з відповідальністю держателя.

До часу надання повідомлення про втрату чи крадіжку електронного платіжного інструмента держатель несе збитки, обумовлені сумою, яка не може перевищувати ліміт в 150 єкю (тобто євро, із часу його запровадження), крім випадків, коли держатель діяв необережно, що суперечить відповідним положенням статті 5 Рекомендації, в якій визначено обов'язки держателя, або з умислом (шахрайські дії), у разі чого такий ліміт не застосовується.

Після того, як держатель повідомив емітента (чи організацію, визначену останнім), крім випадків, коли він діяв з умислом (шахрайські дії), він не несе відповідальності за збитки, що виникають у результаті втрати чи крадіжки його електронного платіжного інструмента.

Використання МІН-коду відповідно до Рекомендації не є достатньою підставою для того, щоб притягнути держателя платіжної картки до відповідальності

В обмеження зазначеного вище правила держатель не несе відповідальності, якщо платіжний інструмент був використаний без фізичного представлення чи електронної ідентифікації (самого інструмента). Використання конфіденційного коду (ПІН-коду) чи будь-якого іншого подібного засобу іден-

тифікації само по собі не є достатнім для того, щоб притягнути держателя до відповідальності.

Емітент електронного платіжного інструмента відповідно до статті 8 Рекомендації несе відповідальність за:

а) невиконання чи неналежне виконання операцій держателя, навіть якщо транзакція почалася на пристроях, терміналах чи обладнанні, які не є під безпосереднім або виключним контролем емітента, але дозволені емітентом для використання;

б) операції, на здійснення яких держатель не уповноважував емітента, як і за будь-яку помилку чи неправильність, здійснені ним при веденні рахунку держателя;

в) суму зобов'язань, зазначених у підпунктах "а" і "б" (не порушуючи підпункту "г", зокрема:

— суму, на яку не виконано чи неналежно виконано транзакцію, і, в разі наявності, процентів, нарахованих на неї;

— суму, необхідну для приведення держателя до фінансового стану, в якому він перебував до того, як недозволена транзакція мала місце;

г) будь-які подальші фінансові наслідки, у тому числі ті, що стосуються розміру збитків, за які треба виплатити компенсацію згідно із законом, що застосовується до договору, укладеного між емітентом і держателем;

г) емітент несе відповідальність перед держателем електронного платіжного інструмента за втрачену суму вартості, яка зберігалася на інструменті, та за неналежне виконання транзакцій держателя, якщо збиток чи неналежне виконання пов'язані з несправною роботою інструмента, пристрою, терміналу чи будь-якого іншого обладнання, дозволеного для використання, за умови, що несправність не була спричинена держателем свідомо або з порушенням умов договору.

Основні норми Рекомендації покладено в основу законодавства, яке регулює використання платіжних карток, переважної більшості європейських країн.

Законодавство України про використання платіжних карток

Українські банки розпочали емісію платіжних карток понад 10 років тому. На той час в Україні практично не було законодавчих норм із цих питань. Правовідносини, що виникали у зв'язку з емісією платіжних карток і здійсненням операцій з їх застосуванням, регулювалися в основному правилами платіжних систем і догово-

рами, укладеними між учасниками платіжних систем.

Враховуючи нагальну необхідність законодавчого регулювання зазначених питань, в Україні протягом останніх років створено базові законодавчі акти, які регулюють використання платіжних карток. Основними з них зокрема є:

♦ Закон України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні" (надалі — Закон);

♦ Положення "Про порядок емісії платіжних карток і здійснення операцій з їх застосуванням", затверджене постановою Правління Національного банку України від 19.04.2005 р. № 137 (надалі — Положення).

Першим нормативно-правовим актом НБУ в цій сфері було розроблене та затверджене постановою Правління Національного банку України від 24.02.1997 р. № 37 Положення "Про впровадження пластикових карток міжнародних платіжних систем у розрахунках за товари, надані послуги та при видачі готівки", на заміну якого було прийняте Положення "Про порядок емісії платіжних карток і здійснення операцій з їх застосуванням". Окремі норми зазначених нормативно-правових актів Національного банку в подальшому були покладені в основу Закону.

На сьогодні в Законі визначено такі основні терміни та поняття, як "платіжний інструмент", "спеціальний платіжний засіб", "платіжна картка", "емітент", "еквайр", "держатель спеціального платіжного засобу", "банківський автомат самообслуговування", "платіжний термінал" тощо. Закон також містить окрему статтю (статтю 15), що визначає порядок емісії та використання платіжних карток.

У Законі й Положенні, як і в Рекомендації, зроблено акцент на наявності договірних відносин між членами та учасниками платіжної системи, зокрема — між емітентом спеціального платіжного засобу і його держателем, еквайром і торговцем, емітентом та/або еквайром і платіжною організацією платіжної системи тощо.

Найбільш соціально значущим є договір між держателем платіжної картки та її емітентом

З точки зору соціальної значущості найвагомим серед них є договір між держателем спеціального платіжного засобу (платіжної картки) та її емітентом. Саме цим документом визначаються умови емісії та використання

платіжних карток, які безпосередньо стосуються інтересів споживачів цієї фінансової послуги. Слід зазначити, що в законодавчій практиці ЄС та Рекомендації зокрема регулюванню підлягають насамперед відносини між емітентом та держателем платіжної картки, тобто саме відносини, визначені зазначеним вище договором.

Пункт 15.2 статті 15 Закону також містить норму, якою визначено, що платіжна картка є власністю емітента і надається ним клієнту відповідно до умов договору. Крім того, самим терміном “платіжна картка” наголошується, що операції з її використання здійснюються згідно з договором: *“платіжна картка — спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу коштів з рахунку платника або з відповідного рахунку банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання коштів у готівковій формі в касах банків через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором”*.

Пунктом 2.4 Положення визначено, що договір про надання та використання платіжної картки укладається згідно із законодавством України та правилами платіжної системи.

Цей договір може включати умови, що визначають порядок відкриття карткового рахунку (надалі — картрахунок) і порядок надання та використання платіжної картки. Допускається укладення окремого договору про відкриття картрахунку. На практиці ж у переважній більшості банки пропонують своїм клієнтам укладення єдиного договору.

Договір містить норми, що встановлюють порядок відкриття карткового рахунку та порядок надання й використання платіжної картки. Порядок відкриття карткового рахунку відповідно до глави 72 Цивільного кодексу України (статті 1066—1067) регулюється договором банківського рахунку, а необхідність укладення договору щодо надання та використання платіжної картки визначено пунктом 15.2 статті 15 Закону та пунктами 2.2 та 2.4 Положення.

Крім того, якщо договором передбачено використання кредитної схеми використання держателем коштів, то цей договір має визначати також умови кредитування (права та обов'язки сторін, пов'язані з кредитуванням ра-

хунку, визначаються положеннями про позику та кредит — параграфи 1 і 2 глави 71 Цивільного кодексу), якщо інше не встановлено договором або законом.

Отже, відповідно до пункту 2 статті 628 Цивільного кодексу України за своїм змістом такий договір можна віднести до змішаного типу договорів, який містить норми договорів банківського рахунку, про надання та використання платіжної картки і кредитного договору. Головною особливістю цих договорів є застосування (у відповідних їх частинах) до відносин сторін, визначених законодавством правил про договори, елементи яких містяться у змішаному договорі.

Перш ніж укласти договір, емітент згідно з пунктом 2.5 Положення зобов'язаний ознайомити клієнта з умовами одержання платіжної картки, переліком необхідних документів, тарифами на обслуговування і правилами користування платіжною картою. Ця інформація має бути викладена у зрозумілій формі та розміщуватись у доступному для клієнтів місці, а також надаватися на вимогу в письмовій або електронній формі клієнтам і їх довіреним особам. Зазначена норма Положення кореспондується з першим блоком інформації, яку відповідно до Рекомендації емітент має надавати держателю картки до і під час укладення договору.

У договорі про надання та використання платіжної картки необхідно обумовити предмет договору, права, обов'язки клієнта та емітента, їх відповідальність, порядок розгляду спорів та інші, визначені сторонами, умови (пункт 2.6 Положення).

Суттєві умови договору

До суттєвих умов договору можна віднести:

- ◆ тип (вид) платіжної картки і термін її дії;
- ◆ види операцій, які держатель картки має право здійснювати з її використанням, правила їх здійснення;
- ◆ умови обслуговування картрахунку;
- ◆ тарифи банку з обслуговування операцій із застосуванням платіжної картки, включаючи комісійні та збори, які держатель мусить сплатити емітенту за особливі види трансакцій;
- ◆ процентну ставку, в тому числі метод її нарахування, який може застосовуватись (процентні ставки за кредитами, проценти, що нараховуються на залишок коштів на рахунку тощо);
- ◆ право клієнта на одержання ви-

писок про стан його картрахунку та умови їх отримання;

◆ умови гарантування сторонами безпеки при користуванні платіжною картою;

◆ порядок подання, строки та процедури розгляду претензій у разі незгоди клієнта з виписками за операціями із картрахунку;

◆ відповідальність банку та клієнта за невиконання договірних зобов'язань.

Окрім того, відповідно до пункту 5.3 Положення необхідно зазначити в договорі між клієнтом та уповноваженим банком-емітентом умову щодо здійснення розрахунку за використанням платіжної картки за кордоном або в Україні у валюті, яка відрізняється від валюти картрахунку, порядку та курсу здійснення перерахунку суми за операцією у валюту картрахунку.

При цьому клієнти уповноваженого банку-емітента мають зобов'язання за здійснені з використанням платіжних карток операції перед уповноваженим банком-емітентом у валюті картрахунку та в порядку, визначеному відповідним договором із цим банком.

До другого блоку інформації, яку емітент надає держателю, можна віднести надання згідно з пунктом 4.14 Положення, що відповідає нормам Рекомендації, виписки про рух коштів на картрахунках клієнтів за операціями, виконаними з використанням платіжних карток ними та їх довіреними особами.

На підставі отриманих виписок та якщо клієнт має заперечення щодо операцій за картрахунком, перелік яких зазначено у виписці, він має право протягом строку, встановленого законодавством України, звернутися до емітента із заявою про розгляд спірного питання або до суду. Емітент повинен розглянути заяву у порядку та строки, визначені правилами платіжної системи, умовами договору між ним і клієнтом та згідно із законодавством України.

Крім того, відповідно до пункту 3.12 глави 3 Правил Національної системи масових електронних платежів, затверджених постановою Правління НБУ від 10.12.2004 р. № 620, держателі платіжних карток цієї системи навіть без отримання банківських виписок можуть перевірити на термінальних пристроях (зокрема банкоматах) за журналом платежів інформацію про вісім останніх виконаних ними операцій платежу (видачі готівки). Як правило, в НСМЕП отримання цієї інформації держателем платіжної картки є безкоштовним. Слід зазначи-

ти, що Рекомендація Євросоюзу надає держателю можливість перевірити останні п'ять операцій, виконаних за допомогою цього інструмента, і суму, що залишилася на ньому.

Визначення відповідальності учасників розрахунків із використанням платіжних карток і розподіл ризиків у разі несанкціонованого списання коштів є важливим правовим питанням договору

Одним із важливих правових питань договору є визначення відповідальності учасників розрахунків із використанням платіжних карток і розподіл ризиків у разі несанкціонованого списання коштів.

Найскладніший випадок розподілу збитків виникає при спричиненні збитків, не пов'язаних із порушенням договору, наприклад, у разі шахрайських дій третіх осіб.

Пунктами 14.5 і 14.6 статті 14 Закону та пунктом 3.15 Положення передбачено, що держатель платіжної картки зобов'язаний використовувати її відповідно до вимог законодавства України та умов договору, укладеного з емітентом, і не допускати використання картки особами, які не мають на це прав і повноважень, якщо інше не передбачено правилами платіжної системи.

Клієнт несе передбачену договором відповідальність за виконання грошових зобов'язань за операціями, здійсненими з використанням платіжної картки, до часу отримання емітентом заяви держателя платіжної картки про призупинення операцій з її застосуванням і встановлення платіжної картки до стоп-листа. У разі отримання такої заяви емітент має ідентифікувати клієнта (держателя платіжної картки) і зафіксувати дату і час його звернення згідно з процедурами, передбаченими договором. Порядком, строки подання заяви та встановлення картки у стоп-лист і її вилучення з нього передбачені правилами платіжної системи та обумовлюються в договорі.

У разі втрати платіжної картки або її незаконного використання іншими особами клієнт чи її держатель має негайно повідомити про це емітента. Інакше емітент не нестиме відповідальності за переказ коштів, ініційований за допомогою цієї платіжної картки, до отримання повідомлення про це, якщо інше не передбачено договором.

За наявності обставин, що можуть свідчити про неправомірне викорис-

тання платіжної картки або її реквізитів, користування нею не уповноваженою на це особою, а також за інших випадків, установлених договором, емітент з метою мінімізації ризиків держателя картки має право прийняти рішення про тимчасове призупинення здійснення операцій із використанням цієї платіжної картки, а також про її вилучення.

Як правило, банки включають у договір про видачу й використання платіжної картки такі умови:

— списання коштів із рахунку клієнта проводиться згідно з даними платіжної системи, що надходять до банку, без необхідності отримання від клієнта схвалення кожного платежу;

— зобов'язання клієнта негайно повідомити банк в усній або письмовій формі про втрату картки;

— до моменту повідомлення про втрату або подачі заяви про блокування картки клієнт несе відповідальність за операції, здійснені з її використанням.

На практиці виникають питання, пов'язані зі списанням коштів із рахунку клієнта за авторизованими банком операціями до отримання заяви про блокування картки.

Як зазначено вище, у країнах Євросоюзу відповідно до Рекомендації до моменту повідомлення емітентом про крадіжку або втрату електронного платіжного інструмента держатель відповідальний за збитки внаслідок несанкціонованого використання картки лише в сумі, що не перевищує 150 євро. Обмеження не діють у випадках, коли держатель діяв із грубою необережністю або шахрайськи.

В Україні на законодавчому рівні на сьогодні таке обмеження щодо відповідальності держателя платіжної картки не встановлено. З огляду на це для нашої країни важливим є досвід Франції стосовно врахування Рекомендації у французькій юрисдикції.

Досвід Франції та перспективи для України

У Франції відповідно до закону від 15 листопада 2001 року (Article L.132-4 du Code monétaire et financier de France) держатель картки ніс відповідальність за збитки, заподіяні несанкціонованим її використанням до моменту повідомлення емітента про втрату або крадіжку, у розмірі 400 євро; із 1 січня 2002 року суму зменшено до 250 євро, а з 1 січня 2003 року — до 150 євро. Це обмеження за обсягом, як того вимагає Рекомендація, не застосовується в разі необережності або грубої помилки дер-

жателя, а також коли про втрату або крадіжку карти не повідомлено. Термін повідомлення визначається договором: він не може бути меншим, аніж два робочих дні з дня втрати або крадіжки карти. Оскільки часто складно встановити дату, коли держатель повинен був дізнатися про втрату картки, закон пропонує в цьому разі орієнтуватися на звичайну частоту використання картки.

Цілком очевидно, що **встановлене законом обмеження відповідальності сприяє не тільки захисту інтересів держателя, а й заохочує використання населенням платіжних карток.**

Окрім того, вельми важливою нормою, яку нині не містить українське законодавство, є те, що в Рекомендації Євросоюзу висловлено заклопотаність щодо неналежного врахування інтересів держателів платіжних карток і **вказано на неприпустимість включення емітентом до договору з держателем платіжної картки умови, відповідно до якої всі операції з використанням картки повинні розглядатися як операції, здійснені самим держателем.**

Згідно із законом Франції, якщо шахрайська операція була здійснена без фізичного використання картки (дистанційно або з використанням підробленої картки), списані з рахунку держателя кошти повинні бути відновлені банком-емітентом на вимогу держателя. Водночас банк має право вимагати віднесення збитків на рахунок держателя в разі грубої помилки, необережності або недбалості з боку останнього. Судова практика до таких випадків відносить повідомлення третім особам секретного коду (ПІН-коду), брак пильності при зберіганні картки, запис секретного коду (ПІН-коду) на картці або на папері, що знаходиться поряд із картою тощо. Для зменшення ризику збитків як держателя платіжної картки, так і емітента, в разі несанкціонованого списання коштів може застосовуватися страхування.

Одне слово, європейські країни мають уже чималий позитивний досвід правового регулювання операцій із використанням платіжних карток, що на практиці приносить відчутні результати. Частка безготівкових платежів громадян цих країн із використанням платіжних карток значно перевищує готівкові розрахунки. Цей досвід доцільно було б врахувати при розробці законодавства України стосовно сфери використання платіжних карток. Створення такого законодавства сприяло б інтеграції України в єдиний європейський правовий простір. □

Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у липні 2007 року

Обсяги кредитів, наданих Національним банком для підтримання ліквідності банків України у липні 2007 р. (в розрізі інструментів)

Показники	Відсотки	
	2007 р.	У тому числі за липень
Обсяги рефінансування банків, усього	100.00	100.00
У тому числі через:		
— кредити "овернайт", надані через постійно діючу лінію рефінансування	20.05	1.14
— кредити рефінансування, надані шляхом проведення тендера	70.96	98.86
— кредити рефінансування під заставу майнових прав на кошти банківського вкладу (депозиту), розміщеного в НБУ	8.99	—
— операції своп	—	—
— операції прямого РЕПО	—	—
— стабілізаційний кредит	—	—

Середньозважена процентна ставка за кредитами, наданими Національним банком для підтримання ліквідності банків України у липні 2007 р.

Показники	Відсотки	
	2007 р.	У тому числі за липень
Середньозважена процентна ставка за кредитами рефінансування, всього	9.33	8.95
У тому числі за:		
— кредитами "овернайт", наданими через постійно діючу лінію рефінансування	10.24	10.00
— кредитами, наданими шляхом проведення тендера	9.21	8.94
— кредитами рефінансування під заставу майнових прав на кошти банківського вкладу (депозиту), розміщеного в НБУ	8.28	—
— операціями своп	—	—
— операціями прямого РЕПО (розрахунково)	—	—
— стабілізаційним кредитом	—	—

Процентні ставки банків за кредитами та депозитами у національній валюті у липні 2007 р.*

Показники	Відсотки річні	
	Липень 2007 р.	
На міжбанківському ринку:		
за кредитами, наданими іншим банкам	1.6	
за кредитами, отриманими від інших банків	1.7	
за депозитами, розміщеними в інших банках	4.7	
за депозитами, залученими від інших банків	3.2	
На небанківському ринку:		
за кредитами**	13.9	
за депозитами	8.2	

* За щоденною звітністю банків; з урахуванням вартості пролонгованих кредитів (депозитів).

** Без урахування ставок за кредитами "овердрафт".

Темпи зростання грошової маси у липні 2007 р.

Агрегати грошової маси	01.01.2007 р.	01.02.2007 р.	01.03.2007 р.	01.04.2007 р.	01.05.2007 р.	01.06.2007 р.	01.07.2007 р.	01.08.2007 р.
Готівка. Гроші поза банками								
M0, % до початку року	100.0	94.2	95.7	98.7	104.2	104.7	112.0	116.9
M0 + переказані кошти в національній валюті								
M1, % до початку року	100.0	96.1	96.1	99.7	103.3	107.5	114.1	120.6
M1 + переказані кошти в іноземній валюті та інші кошти								
M2, % до початку року	100.0	98.1	100.0	103.9	107.6	110.0	115.6	120.9
M2 + цінні папери власного боргу банків								
M3, % до початку року	100.0	98.1	100.1	104.4	108.2	110.4	116.1	121.4

Примітка. Облікова ставка Національного банку України у липні 2007 року не змінювалася і починаючи з 1 червня 2007 року становить 8.0% річних.

Починаючи з 01.10.2006 р. встановлено такі нормативи обов'язкового резервування для формування банками обов'язкових резервів (постанова Правління Національного банку України від 15.09.2006 р. № 364): за строковими коштами і вкладками (депозитами) юридичних і фізичних осіб у національній валюті — 0.5; за строковими коштами і вкладками (депозитами) юридичних і фізичних осіб у іноземній валюті — 4; за коштами вкладів (депозитів) юридичних і фізичних осіб у національній валюті на вимогу та коштами на поточних рахунках — 1; за коштами вкладів (депозитів) юридичних і фізичних осіб у іноземній валюті на вимогу та коштами на поточних рахунках — 5.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

Інформаційні ризики в банківській діяльності

Аналізується роль інформаційного забезпечення банківської діяльності, розглядаються актуальні питання захисту банків від інформаційних загроз на сучасному етапі розвитку інформаційних технологій.

Однією з головних особливостей сьогодення є перехід від індустріального суспільства до інформаційного, в якому інформація (нарівні з капіталом) набула ваги головного ресурсу. Виробництво й обіг інформації стає однією з основних ланок розвитку економіки. На відміну від недалекого минулого, коли конкурентоспроможність підприємства, банку визначалась їх здатністю виробляти якісну продукцію чи послуги і професійно грамотно просувати їх на ринок, сьогодні роль і місце на ринку значною мірою визначається вмінням фірм захищати свою ділову, комерційну, технологічну інформацію, налагоджувати ефективну роботу щодо надання чи отримання необхідної інформації для забезпечення своєї діяльності. Мало того, інформація, котра використовується у процесі діяльності підприємств та банків, є в основному їх інтелектуальною власністю. Її використання забезпечує підприємствам, банкам отримання вигоди та прибутку. За таких умов інформація набуває суттєвої цінності.

Водночас в умовах ринкової економіки головною формою взаємовідносин суб'єктів господарювання є конкуренція. Остання передбачає боротьбу виробників за найвигідніші умови діяльності, якіснішу продукцію та послуги, ефективний їх збут. За таких умов конкуренція виступає не як одноразовий акт, а як тривалий, а то й постійний процес. Тобто у конкурентній боротьбі не буває постійних переможців, а тому така боротьба безперервна. Серед її форм не останнє місце посідає добування конфіденційних відомостей, розкриття виробничих і комерційних таємниць, отримання і використання найрізноманітнішої інформації без згоди її власників. Для виконання таких дій створено цілу індустрію полювання за інформацією, в арсеналі якої є найсучасніші технічні, програмні засоби і технології, психотехнічні комунікації, заходи психологічного та соціального характеру, різного роду методики одержання інформації.

Нааявність конкурентної боротьби

та сучасних засобів, технологій і методик отримання інформації спричиняє певні загрози щодо конфіденційності даних, які використовуються підприємствами і банками.

Жодні створено цілу індустрію полювання за інформацією, в арсеналі якої — найсучасніші технічні та програмні засоби, новітні технології, психотехнічні комунікації, заходи психологічного впливу

Водночас діяльність останніх супроводжується безперервним процесом планування та прийняття рішень, що, у свою чергу, потребує надійного інформаційного забезпечення. Разом із тим участь населення в економічному житті формує потребу об'єктивного і всебічного інформування про діяльність суб'єктів господарювання, адже довіра людей відіграє неабияку роль не лише в процесі формування попиту на продукцію та послуги підприємств і банків, а й зумовлює перспективи їх розвитку в цілому.

На жаль, у ході конкурентної боротьби виникає загроза не тільки неправомірних посягань на інформацію конкуруючих суб'єктів, а й постійно здійснюється інформаційний вплив на споживачів продукції та послуг, який не завжди є об'єктивним і таким, що сприяє достовірному уявленню про товари, послуги та суб'єктів, які їх виробляють чи надають.

Отже, в інформаційних взаємовідносинах суб'єктів господарювання трапляються загрози двох видів: ті, що пов'язані з посяганнями на інформаційні ресурси (переважно з обмеженим доступом), та загрози, котрі виникають при формуванні інформаційного середовища, в якому діють зазначені суб'єкти.

Як свідчить досвід, основними способами реалізації інформаційних загроз є:

- ♦ маніпулювання інформацією (деінформація, викривлення інформації, запуск в інформаційне середовище неповної або неправдивої інформації);

- ♦ порушення встановленого порядку інформаційного обміну, несанкціонований доступ або необгрунтоване обмеження доступу до інформаційних ресурсів, протиправний збір і використання інформації;

- ♦ руйнування і використання з протиправною метою чужих інформаційних ресурсів;

- ♦ інформаційний тероризм (розповсюдження комп'ютерних вірусів, встановлення програмних і апаратних закладних пристроїв, впровадження радіоелектронних приладів перехоплення інформації, незаконне використання чи порушення роботи інформаційних і телекомунікаційних систем, нав'язування фальшивої, оприлюднення компрометуючої інформації тощо).

З огляду на це можна зазначити, що інформаційна діяльність будь-якого суб'єкта підприємництва (отримання, використання, поширення інформації) здійснюється під впливом певних загроз і характеризується відповідним ступенем ризику. Тобто в ринкових умовах існує певна інформаційна небезпека для підприємства, банку у процесі їх діяльності на ринку.

Ризик — одна з характерних рис діяльності в умовах ринкової економіки, тож цілкомовито вилучити його з інформаційних взаємовідносин суб'єктів підприємництва, а тому гислі банків, практично неможливо

Водночас слід звернути увагу на те, що інформація згідно із чинним законодавством є об'єктом права власності, а також об'єктом володіння, використання та розпорядження. На інформацію, її продукти і технології поширюється режим інституту майнових прав власності. Отже, ризики, що виникають у ході інформаційної діяльності суб'єктів підприємництва (так звані інформаційні ризики), виходять за межі загальновідомого поняття і набувають властивостей суто майнових чи фінансових ризиків. У зв'язку з цим, виходячи із загальної класифікації ризиків і враховуючи введення інфор-

мації в систему товарних відносин, інформаційні ризики слід розглядати і враховувати як майнові або виробничі. Однак інформаційні ризики мають свою специфіку, а тому дії підприємств чи банків, пов'язані з урахуванням та мінімізацією таких ризиків, теж характеризуються певними особливостями.

Що ж слід розуміти під інформаційними ризиками? Враховуючи зазначені вище аспекти, на нашу думку, *інформаційні ризики — це небезпека витоку, руйнування та втрати необхідної для діяльності суб'єкта інформації, використання ним необ'єктивної інформації, відсутності необхідної для прийняття правильних рішень інформації, а також поширення в інформаційному середовищі невідомої, негативної чи небезпечної для суб'єкта інформації, що може завдати йому збитків, матеріальної або моральної шкоди.*

Оскільки сучасна діяльність банків здійснюється в інформаційній площині (маємо на увазі інформаційне забезпечення платіжних систем банків; інформаційно-аналітичні дослідження клієнтів, партнерів, працівників; маркетингові дослідження ринку та рекламу банківських послуг; обов'язок зберігати банківську таємницю тощо), банки як ніхто інший із суб'єктів підприємництва є об'єктами інформаційних загроз і впливу інформаційних ризиків. Зважаючи на це, вони, поряд з іншими видами забезпечення своєї діяльності, мають звертати особливу увагу на власну інформаційну безпеку, основою якої є відповідний аналіз та мінімізація інформаційних ризиків.

КАТЕГОРІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Інформаційні ризики за своїм походженням поділяються на три категорії:

- ◆ ризики, пов'язані з втратою (витоком, руйнуванням, знищенням) інформації. Особливо небезпечним є ризик втрати такої важливої для банку і його клієнтів інформації, як банківська таємниця, або іншої інформації з обмеженим доступом;

- ◆ ризики, пов'язані з формуванням інформаційного ресурсу (використання неповної, неправдивої інформації, відсутності необхідної інформації, дезінформація);

- ◆ ризики, пов'язані з інформаційним впливом на діяльність банків (поширення неправдивої та негативної для банків інформації, інформаційно-психологічний вплив на працівників,

клієнтів та акціонерів банків, інформаційний тероризм).

Ризик є однією з характерних рис діяльності в умовах ринкової економіки, тож цілковито вилучити його з інформаційних взаємовідносин суб'єктів підприємництва, у тому числі банків, практично неможливо. Попереджувати ж шкоду, заподіяну від реалізації інформаційних загроз, можна завдяки запровадженню системи управління інформаційними ризиками. Вона має забезпечувати не лише надійний захист інформаційних ресурсів, а й сприяти ідентифікації інформаційних ризиків, виявленню факторів та умов їх появи і забезпечувати мінімізацію інформаційних ризиків у ході діяльності суб'єкта господарювання.

АНАЛІЗ. ОЦІНКА. КОНТРОЛЬ

Процес управління інформаційними ризиками передбачає проведення процедур аналізу, контролю і мінімізації ризиків.

Аналіз ризиків — це насамперед їх визначення та оцінка. У процесі визначення встановлюється, які саме інформаційні ризики можуть з'явитися чи уже з'явилися в ході діяльності суб'єкта господарювання (в даному випадку банку) або при проведенні ним конкретної комерційної (банківської) операції, яким чином вони можуть вплинути на діяльність чи операцію і яка ймовірність виникнення негативної ситуації, пов'язаної з дією ризику.

Оцінка інформаційного ризику включає визначення обсягу шкоди, якої він може завдати суб'єктові господарювання.

У процесі контролю за інформаційними ризиками виявляють умови, за яких такі ризики можуть бути мінімальними, суттєвими або значними.

Головним в аналізі ризиків втрати інформації є виявлення способів несанкціонованого доступу до інформації банку та її найвразливіших носіїв

Мінімізація інформаційних ризиків передбачає вжиття заходів, спрямованих на зниження ймовірності негативного впливу ризиків, їх уникнення або зменшення величини ризиків. Одним із напрямів мінімізації інформаційних ризиків у разі, коли неможливо їх уникнути, може бути розподіл їх вартості у часі з тим, щоб зменши-

ти одночасний тиск ризику у певні моменти діяльності суб'єкта чи здійснення ним певної операції.

Найпоширенішим варіантом мінімізації інформаційних ризиків є передача їх іншому суб'єкту, передусім — шляхом страхування ризиків.

Система управління інформаційними ризиками в діяльності банків має включати певні підсистеми. Основні серед них такі:

- ◆ підсистема захисту інформації;
- ◆ збору інформації та інформаційних досліджень;
- ◆ протидії інформаційному впливу;
- ◆ управляюча підсистема.

Головними завданнями підсистеми захисту інформації банку мають бути: виявлення інформації, що підлягає захисту, визначення місць зосередження та носіїв такої інформації, визначення можливих способів несанкціонованого доступу до неї, розробка і впровадження організаційних, правових, технічних, програмних, криптографічних та апаратних заходів захисту інформації.

Оскільки в банках зосереджено доволі значні обсяги інформації з обмеженим доступом (банківська, комерційна таємниця, конфіденційна інформація), а вони самі є єдиними (крім державних режимних установ) серед суб'єктів підприємницької діяльності, на кого в законодавчому порядку покладено захист чужих таємниць (клієнтів банків), питання аналізу, контролю та мінімізації втрати інформації для банків — істотні. Виходячи з цього, головним в аналізі ризиків втрати інформації є виявлення способів несанкціонованого доступу до інформації банку та її найвразливіших носіїв. При проведенні такого аналізу слід виходити з того, що інформація банку зосереджена в основному у двох групах її носіїв: комп'ютерній інформаційній мережі та працівників банку. Звідси впливає, що несанкціонований доступ до інформації може бути здійснено з одного боку за допомогою технічних та програмних засобів, а з другого — за допомогою засобів інтелектуального та психологічного характеру. Зважаючи на те, що поведінка людей (у даному випадку працівників банку) певною мірою непередбачувана, а телекомунікаційні системи банку в умовах значного розвитку штучного інтелекту є суттєво вразливими, можна говорити, що ризики втрати банками їх інформації зосереджені в основному на таких її носіях, як персонал і телекомунікаційні системи.

Оцінка ризиків втрати інформації в банку передбачає оцінку вартості інформаційних ресурсів, щодо яких наявний ризик втрати, й оцінку власне ризику як імовірності реалізації певної загрози, в даному випадку пов'язаної з втратою інформації. Вартість інформації визначається за комерційною цінністю, котра, в свою чергу, обумовлюється розміром збитків (шкоди), яких можна зазнати через втрату, та обсягом (перспективами) вигоди, яку може отримати банк, використовуючи наявну в нього інформацію, а також — витратами, пов'язаними з виробленням, отриманням та захистом зазначеної інформації. Стосовно, скажімо, банківської таємниці, то її цінність може бути визначена через обсяги залучених коштів від клієнтів банку, інформацію про комерційну та фінансову діяльність яких зберігає банк.

Контроль за ризиками втрати інформації забезпечується шляхом проведення періодичних перевірок та аналізу стійкості інформаційної системи банку до внутрішніх і зовнішніх загроз, своєчасного виявлення вразливих місць у її захисті

На оцінку власне ризику як імовірності реалізації певної загрози щодо відповідної інформації банку впливає кілька різних показників. Головними серед них є привабливість інформації для суб'єктів загроз, її цінність, актуальність, доступність, рівень захисту. За допомогою цих показників визначається рівень критичності інформації. Наприклад, для інформації про фінансову діяльність клієнтів банку рівень критичності може бути досить високий, незважаючи на вжиття банком заходів її захисту. Це пов'язано насамперед із тим, що доступ до такої інформації має значна кількість осіб (операціоністи, бухгалтерські працівники, працівники кредитного та інших підрозділів банку, його телекомунікаційних систем, служби безпеки), а у проведенні платежів задіяно дуже багато технічних засобів та інформаційних мереж, за допомогою яких така інформація передається. Ризик доступу до зазначеної інформації буде тим вищий, чим активніше здійснює свої фінансові операції клієнт (проведення платежів, отримання кредитів, здійснення операцій із цінними паперами, валютою, пластиковими платіжними засобами). Крім того, береться до уваги ділова

активність клієнта, його роль і місце на ринку, конкурентна поведінка.

Якщо клієнт обслуговується лише в одному банку, ризик посягань на його інформацію підвищується. Виходячи із цього, ймовірність реалізації загроз втрати інформації може бути високою (коли всі показники набувають суттєвої актуальності), середньою (за умов високої актуальності хоча б одного показника) і звичайною (для клієнтів банку, які не відзначаються високою активністю на ринку).

Контроль за ризиками втрати інформації забезпечується шляхом проведення періодичних перевірок та аналізу стійкості інформаційної системи банку до внутрішніх і зовнішніх загроз, своєчасного виявлення вразливих місць у її захисті. Крім того, на основі постійного моніторингу інформаційного середовища діяльності банку виявляються ознаки небезпек та загроз банківській інформації. Особлива увага приділяється виявленню суб'єктів (як фізичних, так і юридичних осіб), взаємовідносини банку з якими можуть утворювати для нього певні ризики втрати інформації, а також суб'єктів, діяльність яких може бути спрямована на несанкціоноване оволодіння банківською інформацією.

МІНІМІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Питання мінімізації ризику втрати інформації дуже актуальне для банків. Проте важливим є і таке питання: чи всі ризики необхідно мінімізувати, а якщо так, то до якого рівня? Із досвіду відомо, що як би банки чи інші суб'єкти не прагнули до повного усунення ризику втрати інформації, умови функціонування інформаційних взаємовідносин не дають змоги досягнути цього. Крім того, керівництво банків повинно бути орієнтоване на певний ризик втрати інформації, аби виникнення якоїсь непередбаченої ситуації не стало проблемою, яку не можна вирішити. З огляду на це, банки завжди передбачатимуть дії на випадок втрати інформації, зважаючи свої можливості щодо ліквідації відповідних негативних наслідків.

З метою мінімізації ризику втрати інформації банківські установи повинні вживати відповідних заходів, диференціюючи їх відповідно до певних загроз. Серед таких заходів насамперед мають бути:

- ♦ формування правових умов захисту інформації безпосередньо у банку.

Під такими умовами слід розуміти розробку нормативно-правових документів банку стосовно захисту всіх видів інформації (документованої, електронної, а також інформації, яка існує у вигляді знань працівників банку). Зазначеними документами мають регулюватися взаємовідносини банку з його працівниками, клієнтами, партнерами, іншими суб'єктами стосовно доступу до банківської інформації, прав щодо її отримання та захисту, відповідальність за неправомірну поведінку щодо інформації, доступ до якої обмежений;

- ♦ створення системи захисту інформації, яка функціонує в банківській інформаційній мережі. Зазначена система має передбачати комплекс організаційних, технічних, апаратних, криптографічних заходів і забезпечувати гарантований захист від посягань на електронну інформацію банку;

- ♦ забезпечення контролю за носіями інформації, насамперед працівниками банку стосовно дотримання ними встановленого режиму захисту інформації, своєчасне реагування на всі збої в захисті інформації, що зберігається і функціонує в інформаційних мережах банків;

- ♦ запровадження надійної системи документообігу в банку (службового та спеціального діловодства), яка б виключала можливість несанкціонованого доступу до банківських документів, їх втрати, знищення чи модифікації;

- ♦ забезпечення надійної охорони банків, особливо з точки зору виключення можливості несанкціоновано-

Основними показниками якості інформації є її достовірність, повнота й актуальність

го доступу до них, вносу документів чи електронних носіїв інформації.

Таким чином, управління інформаційними ризиками з точки зору мінімізації загроз втрати інформації в банку є доволі трудомістким та багатогранним процесом, який охоплює різні види організаційної, правової, інженерно-технічної, кадрової та безпосередньо інформаційної роботи.

РИЗИКИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ФОРМУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

На сьогодні в Україні законодавчо не врегульовано права, умови та порядок доступу банків до джерел

інформації, необхідної їм для забезпечення банківської діяльності. Відсутність такого законодавства утворює безліч ризиків, які виникають у ході інформаційного забезпечення перш за все банківських операцій. Аналіз ризиків, що можуть виникати при формуванні інформаційного ресурсу банку за умов відсутності необхідного правового регулювання, свідчить, що найпоширенішими з них можуть бути ризик відсутності необхідної банку інформації, ризик отримання та використання неповної, необ'єктивної інформації, ризик дезінформації. Особливу небезпеку створюють ризики, які виникають у ході інформаційно-аналітичного дослідження клієнтів банків.

Ризик відсутності інформації може виникати, коли банку терміново потрібна конкретна інформація або коли об'єкти і джерела певної інформації невідомі. Такі ситуації особливо часто можуть виникати у процесі кредитної діяльності банків, при проведенні операцій із пластиковими платіжними засобами, а також при прийнятті управлінських рішень, передусім у ході фінансового моніторингу сумнівних операцій та при ідентифікації осіб, щодо яких є підозра в легалізації ("відмиванні") коштів, отриманих незаконним шляхом.

Відсутність необхідної банку інформації призводить до прийняття необ'єктивних рішень і, як наслідок, — неефективних дій на ринку банківських послуг.

Ризик отримання та використання неповної і необ'єктивної інформації наявний завжди і найчастіше загрожує банкам. І перший, і другий ризики слід враховувати при здійсненні конкретних дій чи проведенні банком конкретної операції.

Ризик дезінформації банку стосовно умов, суб'єктів, мети взаємовідносин із банком може виникати через загострінені взаємовідносини з конкурентами чи недобросовісну поведінку клієнтів. Якщо у перших двох випадках ризики (відсутності інформації та використання неповної чи необ'єктивної інформації) мають об'єктивний характер, що пояснюється прагненням суб'єктів захистити відомості про себе, а банків — отримати їх, то в третьому маємо справу зі спробами певних суб'єктів навмисне ввести банк в оману. Тобто ризик дезінформації, як правило, може мати суттєві негативні наслідки, тому банкам, забезпечуючи свою діяльність в інформаційному плані і формуючи свої

інформаційні ресурси, необхідно звертати особливу увагу саме на наявність такого ризику.

Оцінка ризиків, пов'язаних із формуванням інформаційного ресурсу, може визначатися через ціну (вартість) певної банківської операції, щодо якої здійснюється інформаційне забезпечення, або через обсяги прибутку, які може отримати банк, прийнявши рішення на основі об'єктивної інформації. Тобто ціна ризику визначається обсягом зроблених банком вкладень та очікуваного прибутку. Водночас за обсягами операцій чи прибутків не можна повною мірою оцінити ризики, пов'язані з формуванням інформаційного ресурсу. За допомогою зазначених обсягів вимірюють ризик відсутності інформації. На оцінку ж інших ризиків суттєво впливатиме якість інформації, якою забезпечується певна операція чи рішення.

У банку повинна бути створена система інформаційно-аналітичного забезпечення його діяльності. Інформаційну базу даних необхідно постійно поновлювати і доповнювати. Вона сама не повинна перетворюватися на фактор ризику через старіння

Показниками якості є достовірність інформації, її повнота й актуальність. *Достовірною* вважається інформація, отримана з двох і більше незалежних джерел або з одного надійного джерела, а також інформація, об'єктивність якої підтверджена додатковою перевіркою. *Повною* вважають інформацію, з якої можна скласти характеристику об'єкта, достатню для формування об'єктивного уявлення про нього. *Актуальна* інформація — це інформація, якої в даний момент потребує банк.

Отже, інформація, яка є достовірною, повною та актуальною, може вважатися якісною з прийнятним ступенем ризику її використання. Інформація, сумнівна щодо достовірності, за допомогою якої неможливо скласти невідомі характеристики про об'єкт зацікавленості, а також та, яка не повністю відповідає нагальним потребам банку, вважається інформацією низької якості (або — неякісною).

Всі інші характеристики якості інформації, котрі перебувають у діапазоні від неякісної до якісної, вважатимуться такими, що формують певний ризик використання інформації. За умови використання якісної інфор-

мації ризики можуть бути мінімальними і прийнятними для банку. За наявності неякісної інформації ризики можуть бути досить суттєвими, тому є сенс відмовитися від певних дій чи вживати додаткових заходів щодо підвищення якості інформації. У всіх інших випадках слід ужити заходів щодо мінімізації як інформаційних ризиків, так і ризиків, пов'язаних із тими чи іншими діями банку.

У практичній діяльності банки за величину ризику при використанні якісної інформації приймають коефіцієнт від 0.8 до 1.0, за наявності неякісної інформації — від 0 до 0.5. Усі інші коефіцієнти приймаються для інформації, рівень якості якої вищий, ніж тієї, що може вважатися неякісною. За таких умов оцінка ризику формування інформаційного ресурсу для інформаційного забезпечення певної банківської операції чи рішення визначатиметься як добуток від обсягу операції (угоди, рішення) та відповідного коефіцієнта якості інформації.

Контроль за ризиками, пов'язаними з формуванням інформаційного ресурсу, передбачає проведення аналітичної роботи з усіма видами інформації, яка отримується банком і планується до використання для забезпечення його діяльності. У ході аналітичної роботи інформація узагальнюється, порівнюється, перевіряється. Відомості, щодо достовірності яких є сумніви, вилучаються з інформаційного ресурсу. Вся інформація підлягає обробці, в результаті чого отримуються інформаційні дані, використання яких несе в собі мінімальний ризик для банку.

Крім того, з метою контролю за ризиками, що можуть виникати при формуванні інформаційного ресурсу, банки прагнуть до встановлення постійних і надійних зв'язків із джерелами інформації, підтримання стабільних взаємовідносин із ними. Водночас банки дбають про розширення мережі джерел інформації, щоб забезпечити її отримання з якомога більшої кількості джерел і таким чином забезпечити контроль не лише за надходженням інформації, а й за поведінкою самих джерел.

Мінімізація ризиків, що виникають при формуванні інформаційного ресурсу банку та інформаційному забезпеченні його операцій і управлінських рішень, здійснюється шляхом проведення відповідних заходів, передусім — інформаційного плану. Насамперед звертається увага на організацію інформаційно-аналітичної роботи в банку,

яка повинна виконуватись як один із необхідних видів забезпечення банківської діяльності. Тобто в банку слід запровадити систему інформаційно-аналітичного забезпечення його діяльності. Зазначена система має передбачати збір та обробку інформації з різних джерел різними підрозділами банку. На жаль, у більшості банків цьому питанню не приділяють належної уваги, в кращому разі завдання інформаційної роботи покладають на службу безпеки і цим обмежуються. У такому випадку інформація, як правило, є неповною, односторонньо висвітлює події, явища, об'єкти.

При запровадженні ж у банку системи інформаційно-аналітичного забезпечення формування інформаційних ресурсів здійснюється комплексно — на трьох інформаційних рівнях: у контексті маркетингової діяльності; інформаційного моніторингу та досліджень клієнтів; комерційної розвідки. Крім того, системою передбачається періодичне проведення в підрозділах банку інформаційного аудиту, в ході якого виявляється необхідна для забезпечення конкретної діяльності банку і його операцій юридична, комерційна, фінансова, технологічна та інша інформація. Всі відомості, отримані в процесі маркетингової діяльності, інформаційного моніторингу та аудиту, а також комерційної розвідки, узагальнюються, аналізуються, при необхідності перевіряються і формуються у відповідні бази даних.

Тобто основними засадами мінімізації ризиків у процесі формування інформаційних ресурсів банку є створення власної інформаційної бази даних. Саме вона має стати головним джерелом даних для інформаційного забезпечення банківських операцій та управлінських рішень. Зазначена база має постійно поновлюватися та доповнюватися, щоб вона сама не перетворилася на фактор ризику через старіння.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКІВСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

Стосовно інформаційного забезпечення конкретних банківських операцій, то інформаційно-аналітичні дослідження клієнтів провадяться незалежно від того, є чи немає відповідних даних про цих клієнтів у базах даних банків. Зазначені дослідження проводяться щодо правового статусу, фінансових можливостей, історії взаємовідносин із банками, судами, правоохоронними та податковими органами, ко-

мерційної діяльності конкретних клієнтів. Повнота інформації про них формує певний ризик взаємовідносин банку з клієнтами. Так, із практики діяльності банків відомо, що при проведенні кредитних операцій деякі банки України та Росії визначають так званий ризик помилки вибору позичальника, в основу якого покладено повноту інформації, що характеризує кожного конкретного позичальника. *Низький* ризик визначається за умов, коли наявність інформації про позичальника становить не менше 90% від обсягу даних, необхідних банку. До позичальників із низьким ризиком відносять тих суб'єктів, щодо яких отримана інформація дає змогу зробити висновки про відсутність у їхній діяльності кримінальних зв'язків, про стабільність комерційної діяльності, позитивну кредитну історію, багатопрофільну діяльність, наявність філій, добрий фінансовий стан.

Інформаційний вплив — це використання спеціальних інформаційних технологій з метою формування або зміни поведінки окремих осіб чи груп осіб стосовно певних подій, об'єктів, діяльності. Формування або зміна поведінки залежно від того, на кого спрямована дія інформаційних технологій, може здійснюватися шляхом застосування технологій маніпулювання індивідуальною або масовою свідомістю

Малий ризик визначається, коли банк отримав не менш як 80% необхідної йому інформації про позичальника і коли така інформація дає змогу охарактеризувати позичальника як суб'єкта, у діяльності якого відсутні кримінальні зв'язки, підтримується стабільна комерційна діяльність на основі перспективного бізнесу, в якому беруть участь багато партнерів. Крім того, отримана інформація дає підстави зробити висновок про добрий фінансовий стан та позитивну кредитну історію позичальника.

Середній ризик визначається для позичальників, щодо яких банк отримав не менш як 70% необхідної йому інформації. У цьому випадку інформаційні характеристики можуть вказувати на діяльність позичальника в ризиковій сфері бізнесу, на факти несвоечасного повернення кредитів та сплати податків або відсутність досвіду роботи з кредитними коштами, велику кількість рахунків у різних банках, частина з яких

(рахунків) є непрацюючими.

Високий ризик визначається для позичальників, щодо яких банк отримав не менше 60% необхідної йому інформації, з котрої можна зробити висновок про факти неповернення кредитів у діяльності позичальника, судові розгляди справ за позовами до позичальника, наявність кредиторських боргів, часту реорганізацію структури, велику плинність кадрів, нестійкий фінансовий стан, факти недобросовісної конкуренції, до яких вдається позичальник.

Дуже високий ризик визначається за умов, коли банк отримує менше 60% необхідної йому інформації про позичальника. До того ж отримана інформація засвідчує відсутність ознак реальної господарської діяльності, непорозуміння з правоохоронними органами та факти недбалого ставлення до виконання своїх зобов'язань, а також з отриманою інформацією неможливо скласти об'єктивний висновок про фінансовий стан позичальника та можливості і перспективи його підприємницької діяльності.

За такого підходу в сукупності з іншими видами ризику, які розраховуються у банку, можна зробити об'єктивний висновок щодо надійності позичальника у його взаємовідносинах з банком.

На жаль, в умовах відсутності правового регулювання збору необхідної банкам інформації багато з них ведуть цю роботу не так успішно, як хотілося б, причому — з ризиком, який не завжди дає змогу ефективно використовувати отриману інформацію.

У сьогоденні умовах, коли інформаційні технології набули значного поширення в усіх сферах діяльності, важливого значення набуває аналіз, оцінка, контроль та мінімізація ризиків інформаційного впливу.

РИЗИК ІНФОРМАЦІЙНОГО ВПЛИВУ

Інформаційний вплив — це використання спеціальних інформаційних технологій з метою формування або зміни поведінки окремих осіб чи груп осіб (колективів, соціальних груп) стосовно певних подій, об'єктів, діяльності. Формування або зміна поведінки залежно від того, на кого спрямована дія інформаційних технологій, може здійснюватися шляхом застосування технологій маніпулювання індивідуальною або масовою свідомістю. Технології маніпулювання свідомістю можуть викли-

кати в людей певне ставлення до суб'єкта чи організації (недовіру, розчарування, огиду тощо), а також формувати певну поведінку (страйки, демонстрації, саботаж, акти масової непокорності, безладдя). З огляду на це основними видами ризику інформаційного впливу для банку є:

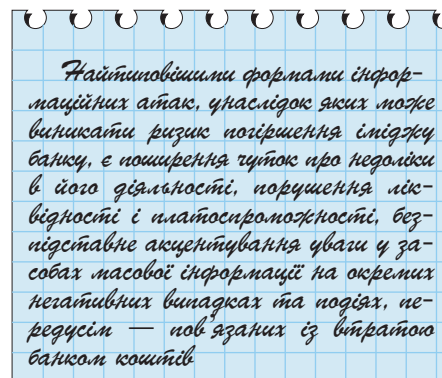
- ♦ ризик втрати іміджу на ринку банківських послуг;
- ♦ ризик потрапляння у конфліктні ситуації з власним персоналом, клієнтами, акціонерами, державними органами;
- ♦ ризик блокування роботи банку шляхом численних перевірок його діяльності.

Здійснюючи свою діяльність, банки активно використовують можливості й умови інформаційного середовища, а тому можуть у будь-який час потрапити під дію ризиків інформаційного впливу. Різка якісне зростання інформаційних технологій та інформаційних продуктів спричиняє появу нових форм застосування інформації як виду інтелектуальної зброї. Тому аналізуючи ризики інформаційного впливу, банки мають визначитися, з яким саме видом ризику вони можуть стикнутися на певному етапі своєї діяльності або при проведенні відповідної банківської операції.

Зауважимо, що ризики інформаційного впливу можуть мати постійний характер як результат певних відносин банків із різними суб'єктами або формуватись як результат цілеспрямованої дії певних суб'єктів. У останньому випадку найхарактернішими є так звані інформаційні атаки, коли з різних джерел одночасно або в невеликий проміжок часу в інформаційне середовище банку засилається негативна для нього інформація. Найімовірніше, що інформаційні атаки можуть здійснюватися за умов, коли банк перебуває у стані конфронтації або конкурентного суперництва чи протидії з певними суб'єктами ринку або особами. У цьому випадку виникають інші види ризиків, уже іншого характеру — погіршення або втрати іміджу, втрати клієнтів, зменшення обсягів операцій, понесення збитків.

Основними формами інформаційних атак, унаслідок яких може виникати ризик погіршення іміджу банку, є поширення чуток про недоліки в його діяльності, порушення ліквідності і платоспроможності, безпідставне акцентування уваги у засобах масової інформації на окремих негативних випадках та подіях, особливо

пов'язаних із втратою банком коштів, поширення недостовірної та компрометуючої інформації стосовно окремих посадових осіб, тенденційне висвітлення окремих фактів із діяльності банку, модифікація виступів, публікацій посадових осіб, проведення інформаційних заходів (прес-конференцій, круглих столів, спеціальних телевізійних програм), у яких банк та його діяльність перебуває в центрі уваги.

в інформаційних технологіях впливу, в результаті дії яких може виникнути ризик втрати іміджу банку та як наслідок — інші види ризиків, використовуються такі основні методи:

- ♦ інтрига — прихована система дій, яка опосередковано використовує сподівання, прагнення окремих людей, колективів чи соціальних груп з метою досягнення певної цілі;
- ♦ ажіотаж — нарощення інтенсивності інформаційних повідомлень, у тому числі й резонансних, та створення інформаційного завантаження середовища банку відомостями сенсаційного характеру;
- ♦ мозаїка подій — штучно створені події, повідомлення про які надсилаються в інформаційне середовище;
- ♦ провокація — вбудовані в загальну тематику мозаїки подій факти, неправдиві твердження, які розпалюють увагу суб'єктів інформаційного середовища, підштовхуючи до певної поведінки;
- ♦ інсинуація — засилання в інформаційне середовище певних відомостей з метою введення в оману його суб'єктів або ославлення певних подій, фактів чи осіб;
- ♦ інспірація — поширення інформації, здатної викликати у відповідних суб'єктів негативну реакцію щодо банку, його діяльності чи певних посадових осіб (підбурювання);
- ♦ корекція — спеціально підібране доповнення інформаційних характеристик діяльності банку або подій,

пов'язаних з ним, з метою формування або утримання необхідного уявлення у суб'єктів інформаційного середовища про банк або зазначені події;

♦ інкорпорація — вбудова штучно створених або певних справжніх подій у загальний інформаційний потік.

Особливістю поведінки сучасної громадськості є підвищена чутливість до інформаційного впливу, насамперед сприйняття інформаційних продуктів, що мають сенсаційний характер. Така довіра до слова та образу базується на поступовому (з початку перетворення індустріального суспільства в інформаційне) впровадженні у свідомість громадян хибного уявлення про непогрішимість тверджень та ідей, що професійно пояснюються (нав'язуються) суспільству різного роду експертами, критиками, аналітиками, оглядачами, черговими “борцями за краще майбутнє” та іншими особами. На громадян “тисне” компетентність таких осіб, тому в умовах тотального інформаційного перевантаження та інформаційного вакууму в необхідній їм сфері починають вірити відомостям, що засилаються в інформаційне середовище за допомогою відповідних технологій і методів. Тобто здійснюється продуманий вплив на свідомість, а отже, й на поведінку громадян, якими можуть бути працівники банку, його акціонери чи клієнти.

Таким же чином може поширюватися інформація, що створює ризик потрапляння банку в різноманітні конфліктні ситуації.

Ризик блокування роботи банку через численні перевірки виникає внаслідок поширення в інформаційному середовищі негативної інформації про його діяльність. Така інформація надсилається і безпосередньо органам контролю та нагляду. Тобто ризики інформаційного впливу утворюються через поширення в інформаційному середовищі банку відповідним чином спрямованої інформації.

У ході аналізу ризиків інформаційного впливу насамперед вивчаються умови взаємовідносин банку із зовнішнім інформаційним середовищем, окремими його суб'єктами та з власним персоналом. Під час цього вивчення виявляються найпроблемніші стосунки, через які можуть виникати відповідні загрози й утворюватися певні ризики інформаційного впливу. На підставі результатів вивчення зазначених умов прогнозуються ймовірність і можливі терміни появи відповідного ризику впливу.

Оцінка ризиків впливу спрямо-

ується на визначення сфери діяльності і взаємовідносин банку, стосовно яких може поширюватися негативна для банку інформація і виникати відповідний ризик. Методик щодо визначення розміру моральної чи матеріальної шкоди за результатами реалізації ризиків інформаційного впливу поки що немає.

У ході контролю ризиків здійснюється моніторинг інформаційного середовища банку з точки зору виявлення ознак, які можуть свідчити про виникнення передумов появи або про безпосередню появу ризиків інформаційного впливу.

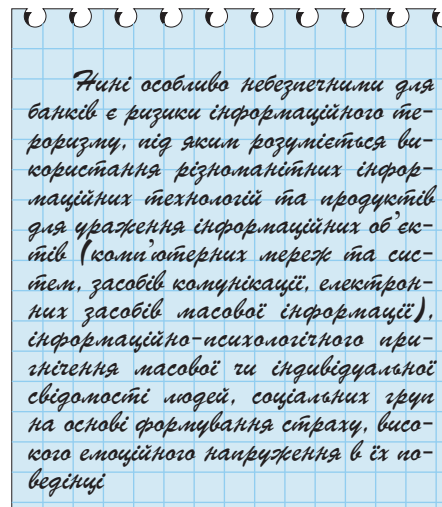
З метою мінімізації інформаційних ризиків впливу банки вдаються до таких заходів:

- ◆ періодичне поширення через різні інформаційні канали позитивної про банк інформації, оприлюднення його досягнень та активна реклама послуг;
- ◆ періодичне інформування інформаційного середовища банку, насамперед персоналу, акціонерів та клієнтів про результати його роботи;
- ◆ виховання банківського патріотизму в персоналі та акціонерів банку, пропаганда позитивного іміджу на ринку;
- ◆ проведення спеціальних інформаційних операцій стосовно зміни об'єктів інформаційного впливу, дезорієнтації суб'єктів, що вдаються до заходів впливу, контрпропаганди та попередження компрометації.

РИЗИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТЕРОРИЗМУ

Нині особливо небезпечними для банку є ризики інформаційного тероризму, під яким розуміється використання різноманітних інформаційних технологій та продуктів для ураження інформаційних об'єктів (комп'ютерних мереж та систем, засобів комунікації, електронних ЗМІ), інформаційно-психологічного пригнічення масової чи індивідуальної свідомості людей, соціальних груп на основі формування страху, високого емоційного напруження в їх поведінці. Особлива небезпека інформаційного тероризму полягає в тому, що він має всеохоплюючий характер, оскільки спирається на глобалізацію високих технологій інформаційного обміну, а тому може викликати системні кризи не лише на окремих об'єктах, а й у цілих галузях, сферах діяльності чи навіть у країнах. Саме тому банки з їх розвинутою електронною інформаційною мережею є одними з до-

ступних і привабливих об'єктів для осіб, що займаються інформаційним тероризмом.

Інформаційний удар по великому банку може викликати системну кризу всієї фінансової системи будь-якої економічно розвинутої країни. Такий удар небезпечний не лише з точки зору викрадення грошей. Найгірше, що він ставить під сумнів надійність банківської інформації. Кожен із клієнтів банку хоче бути впевненим у тому, що інформація про його кошти, якими управляє банк, не буде втрачена, що вона абсолютно достовірна, конфіденційна і підконтрольна. Найгіршим наслідком терористичного інформаційного удару може бути втрата клієнтами довіри до сучасних інформаційних технологій. Це іноді призводить до розорення банків, а заодно — й тих суб'єктів, діяльність яких насамперед залежить від швидкості обігу їх коштів.

Фахівці висувають думку про те, що модель терористичного акту за допомогою інформаційних технологій може мати триступеневий вигляд:

- ◆ висування терористами певних вимог до банку з погрозою у випадку їх невиконання паралізувати всю його комунікаційну систему;
- ◆ проведення демонстраційної атаки на інформаційні мережі, системи й ресурси банку і часткове порушення їх функціонування;
- ◆ спираючись на ефект від проведеної демонстраційної атаки, вимоги повторюються у жорсткішій формі.

Глобалізація безпеки інформаційного тероризму полягає ще й у тому, що інформаційні атаки терористичного характеру мають, крім основної мети, ще один вражаючий фактор — психологічний, який викликає в людей страх перед актами інфор-

маційного тероризму, недовіру до інформації і суб'єктів, що її виробляють, зберігають та використовують.

Основними засобами, які застосовуються в атаках інформаційного тероризму на електронні інформаційні мережі та системи, а також електронні бази даних, передусім є програмні засоби (комп'ютерні віруси, програмні закладки тощо). Саме за допомогою них терористи можуть модифікувати електронну інформацію, блокувати її рух та доступ до неї, вилучати її. Причому атаки можуть здійснюватися з будь-якого місця розташування терористів, навіть з інших країн.

Основними засобами інформаційного тероризму в атаках на мережі і системи комунікації є засоби електронної розвідки та радіоелектронної боротьби, за допомогою яких може вилучатися усна чи електронна інформація, що циркулює по радіоканалах і технічних каналах зв'язку.

Засобами інформаційного тероризму щодо фізичних осіб, установ та організацій є компрометуючі матеріали, як правило, сенсаційного характеру (документи, свідчення, фото- і відеоматеріали) незалежно від ступеня їх достовірності.

Останнім часом з'явилися випадки застосування інформаційними терористами стосовно певних посадових осіб спеціальних засобів психотропної зброї, так званих психотропних генераторів, які своєю дією здатні змінювати поведінку людей.

ПРОТИДІЯ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ТЕРОРИЗМУ

Отже, на сьогодні ризик потрапляння банку під дію інформаційного тероризму цілком імовірний. Тож банкам не слід ігнорувати цей вид ризику. Необхідно розробляти відповідну політику щодо його мінімізації. Насамперед потрібно проводити постійний аналіз та оцінку зазначеного ризику. У ході аналізу банки мають визначати, наскільки вразливими перед атаками інформаційних терористів є їх комунікаційні системи та мережі, особливо засоби, мережі та інформація, що обслуговують платіжну систему. Тобто визначається доступність інформаційних систем і мереж для атак інформаційних терористів.

На основі цього аналізу робиться припущення, які саме ризики інформаційного тероризму найімовірніші для банку (ризик порушення роботи, руйнування інформаційних мереж і систем банку, вилучення електрон-

ної інформації, викрадення коштів, втрати іміджу банку) та можливі періоди чи обставини, за яких такі ризики найімовірніші.

Визначаються також можливі наслідки інформаційних атак терористів як з економічної точки зору, так і з погляду іміджу банку. Тут можна формувати певні прогнози щодо таких наслідків (втрата клієнтів, звільнення провідних працівників банку, втрата інформації з обмеженим доступом, викрадення коштів із рахунків банку та його клієнтів, руйнування програмно-забезпечення роботи інформаційної мережі та інформаційних систем). Підходів до методології виміру обсягу шкоди, завданої актами інформаційного тероризму, поки що не вироблено. Тому в ході оцінки цих ризиків обмежуються можливими категоріями наслідків, які можуть наставити через інформаційні атаки терористів.

Мета контролю ризиків інформаційного тероризму — виявлення ознак підготовки терористичних актів, насамперед інформаційних атак. Крім того, вивчаються умови, за яких такі атаки найімовірніші, та визначаються причини, що впливають на формування зазначених умов. Саме їх виявлення та контроль і є основним предметом роботи з управління ризиками інформаційного тероризму. Головне завдання зазначеного контролю полягає в тому, щоб якомога більшою мірою звужити діапазон варіантів дій терористів і відстежувати найвірогідніші та найнебезпечніші з них.

Мінімізація ж зазначених ризиків

здійснюється шляхом проведення заходів, спрямованих на технічний, програмний, криптографічний, апаратний, адміністративний, правовий захист

Мінімізація інформаційних ризиків здійснюється шляхом проведення заходів, спрямованих на технічний, програмний, криптографічний, апаратний, адміністративний, правовий захист інформаційних мереж та систем, а також заходів із формування стійкого іміджу банку на ринку банківських послуг і продуктів.

інформаційних мереж та систем, а також заходів із формування стійкого іміджу банку на ринку банківських послуг і продуктів. Крім того, провадиться робота щодо згуртованості колективу працівників банку, формування в них почуття банківського патріотизму, виявлення і блокування інформаційних каналів, через які можуть бути здійснені інформаційні атаки. Важливою частиною заходів із мінімізації ризиків інформаційного тероризму є заходи, спрямовані на формування довіри до банку та його менеджменту з боку клієнтів і акціонерів.

Оскільки, незважаючи на обережність і перестороги, актів інформаційного тероризму можна й не уникнути, банки мають передбачати свою поведінку в разі їх здійснення, мати уявлення про способи виживання в умовах інформаційних атак та про методи ліквідації їх наслідків.

Отже, інформаційні ризики, які виникають у діяльності банків, необхідно розглядати не як окремо взяті, а в сукупності з іншими ризиками банківської діяльності. Саме такий підхід дає змогу приймати правильні рішення щодо ризику проведення певної операції чи діяльності банку взагалі. Можна, наприклад, прийняти ризики, тобто погодитись на можливі втрати у ході негативного впливу ризику; вжити заходів щодо зниження ризику; передати ризик іншому суб'єкту (компенсацію можливих збитків покласти, скажімо, на страхову компанію) або трансформувати інформаційний ризик в інші види ризику — із нижчим рівнем втрат. Водночас інформаційні ризики за певних умов можуть виявитися найважливішими серед усіх інших ризиків, які бере на себе банк у процесі діяльності. У такому випадку слід пам'ятати про підходи і дії, про які йшлося у цій статті.

Михайло Діба,

декан кредитно-економічного факультету Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана. Доктор економічних наук, професор.

Микола Зубок,

професор кафедри правознавства Київського національного торговельно-економічного університету. Кандидат воєнних наук.

Світлана Яременко,

здобувач, асистент кафедри менеджменту банківської діяльності Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

Вища школа /

Наукові доробки молоді — вирішенню проблем європейської інтеграції

Під такою назвою наприкінці 2006—2007 навчального року в Харківському інституті банківської справи Університету банківської справи НБУ відбулася підсумкова II Всеукраїнська студентська науково-практична конференція. У ній взяли участь 160 студентів із 30 вищих навчальних закладів України, з них 109 — студенти Харківського інституту банківської справи.

Конференція стала другим етапом Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із природничих, технічних і гуманітарних наук зі спеціальності "Банківська справа", який із початку нинішнього року проводився на базі Харківського інституту банківської справи. На конкурс надіслано 59 студентських наукових робіт із 28 вищих навчальних закладів України.

На пленарне засідання конференції були

запрошені автори 12 кращих студентських наукових робіт — із Донецького національного університету, Донецького державного університету економіки і торгівлі ім. Туган-Барановського, Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Київського національного економічного університету ім. В.Гетьмана, Київського національного торговельно-економічного університету, Одеського державного економічного університету, Тернопільсько-

го національного економічного університету, Харківського національного економічного університету, Української академії банківської справи НБУ (м. Суми), Львівського, Харківського та Черкаського інститутів банківської справи Університету банківської справи НБУ.

Молоді науковці у своїх працях розглядали проблеми розвитку нетрадиційних банківських операцій та послуг, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних банків, рейтингового оцінювання діяльності банків, управління банківськими ризиками в сучасних умовах, довгострокового кредитування в Україні, використання регресивного аналізу при визначенні вартості об'єктів нерухомості, боргових цінних паперів у формуванні ресурсної бази банків, використання механізму таргетування інфляції, створення спеціалізованих іпотечних установ для підвищення конкурентоспроможності українських банків тощо.

Доповіді засвідчили глибоку зацікавленість їх авторів питаннями розвитку банківського сектору України, а також їх уміння аналізувати різні точки зору, захищати власні погляди, пропонувати конкретні шляхи вирішення актуальних проблем вітчизняного банківництва.

**Світлана
Прасолова**

Доцент кафедри банківської справи Полтавського університету споживчої кооперації України. Кандидат економічних наук

Розглядаються теоретичні та практичні аспекти оцінки процентного ризику банків. Досліджено позитивні і негативні сторони сучасних методів його аналізу, а також основні тенденції і проблеми в управлінні процентним ризиком українських банків. Запропоновано основні підходи щодо удосконалення системи управління зазначеним ризиком, яка застосовується в Україні.

Управління ризиками /

Проблеми оцінки та управління процентним ризиком комерційних банків: актуальні аспекти

В умовах ринкових перетворень рівень розвитку грошової системи та її основного елементу — банківського сектору значною мірою визначають реальні можливості української економіки. Тому суспільство зацікавлене у стабільній роботі банків, а також у дотриманні ними певного рівня ризиків, притаманних банківській діяльності.

У банківській практиці ризик визначають як вартісне вираження ймовірності події, що спричиняє фінансові втрати [1; 2; 3; 4; 6; 8; 9; 10]. Оскільки повністю уникнути ризиків неможливо, ними можна і потрібно управляти, знаходити ефективні методи та інструменти, які б забезпечили їх мінімізацію. **Процес управління ризиками є системним і пов'язаним із виявленням та аналізом ризику, розробкою і вжиттям необхідних заходів щодо його зниження та ефективного моніторингу** [4; 6, с. 39—50].

В умовах жорсткої конкуренції банки зазнають впливу багатьох видів ризику.

Огляд економічної літератури свідчить про застосування різних підходів до їх класифікації, а найпоширенішим є поділ ризиків на **зовнішні** та **внутрішні** (залежно від сфер виникнення та можливостей управління) [1, с. 453; 6, с. 32]. До зовнішніх належать ризики, не пов'язані з діяльністю банку чи конкретного клієнта, а до внутрішніх — ті, що виникають безпосередньо у зв'язку з діяльністю конкретної банківської установи. При цьому одним із основних джерел ризику для будь-якого фінансового інструменту є ризик зміни ринкових процентних ставок, або процентний ризик¹, який вважається одним із основних внутрішніх ризиків. Це пов'язано з тим, що динаміку процентних ставок складно про-

гнозувати і їм властива мінливість, тому зростаючий процентний ризик перетворюється на головне джерело банківського ризику взагалі.

З іншого боку, процентний ризик за своєю природою є спекулятивним, адже зміни процентних ставок можуть спричиняти як прибутки, так і збитки.

Мінливість процентних ставок та збільшення числа банківських продуктів, які відображаються в балансі та поза ним, обумовили те, що управління процентними ризиками стало важливою складовою банківського управління загалом. У зв'язку із цим органи, які регулюють і контролюють банківську діяльність (передусім Національний банк України), повинні приділяти більше уваги оцінці процентного ризику, на який наражаються українські банки, що є особливо актуальним у світлі останніх рекомендацій Базельського комітету щодо вимог до капіталу банку з урахуванням ризику.

Виділяють такі **види ризику зміни процентної ставки**:

1) **ризик зміни вартості ресурсів**, який виникає через різницю в строках погашення (для інструментів із фіксованою процентною ставкою) та переоцінки розміру ставки (для інструментів зі змінною процентною ставкою) банківських активів, зобов'язань і позабалансових позицій. Цей вид процентного ризику впливає на доходи банку та вартість його інструментів, є невід'ємною частиною банківської діяльності і вважається доволі непередбачуваним. Протидією зростанню такого ризику є встановлення лімітів відповідно до рівня ризику, обсягу портфелів банку та видів його діяльності;

2) **ризик зміни кривої дохідності**, який виникає через зміни в нахилі та формі кривої дохідності. Даний вид ризику може мати негативний вплив на доходи банку та його економічну вартість. Банк може застрахувати свій стан від паралельних змін кривої дохідності. Наприклад, таким чином:

¹ Ризик зміни процентної ставки — це наявний або потенційний ризик фінансових втрат для надходжень або капіталу банку, який виникає внаслідок несприятливих змін процентних ставок та значного зменшення процентної маржі [1, с. 448; 4; 6, с. 35].

довгу позицію облігацій із терміном погашення 10 років хеджувати короткостроковою позицією векселів того ж емітента з терміном погашення 5 років, хоча можливість збитків при цьому цілковито не усувається;

3) **базисний ризик**, що виникає через відсутність достатньо тісного зв'язку між коригуванням ставок, отриманих та сплачених за різними інструментами, всі інші характеристики яких щодо переоцінки є однаковими;

4) **ризик права вибору**, пов'язаний із наявністю права відмови від виконання угоди (тобто з реалізацією права вибору). Мова йде про безстрокові депозитні інструменти, що дають право вкладникам вилучати свої кошти; кредити, які позичальники можуть погасити достроково без штрафних санкцій, а також різні види облігацій і векселів із правом дострокового викупу [2, с. 175—176; 4].

У зарубіжній практиці стратегії управління процентним ризиком надають важливого значення. Цим займаються спеціальні банківські комітети (зокрема, комітет з управління активами та пасивами [2, с. 178]), основна мета діяльності яких — захистити прибуток банку від негативного впливу різних коливань процентної ставки.

Управління процентним ризиком передбачає застосування різноманітних методик та дій, спрямованих на зменшення ризику втрати власних коштів унаслідок несприятливих змін процентних ставок. Серед методик аналізу та контролю можна умовно виділити **комплексні методи** (тобто методи, в рамках яких можуть бути реалізовані внутрібанківські системи аналізу й контролю ризику процентної ставки), а також власне методи аналізу й методи контролю. Найвідомішими комплексними методами є аналіз і контроль гепу та дюрацій.

Найпростіший і найпоширеніший метод аналізу ризику процентної ставки — **метод гепу** (GAP — від англ. розрив, дисбаланс) — ґрунтується на виділенні чутливих (до процентних ставок) вимог і зобов'язань банку (включаючи позабалансові позиції). Керування гепом полягає в утриманні відношення гепу до загальних активів у заздалегідь заданих межах. Якщо банк спроможний спрогнозувати з високим ступенем упевненості загальний напрямок руху ставок (їх зростання або падіння), варто вибрати межі одного знака. Якщо рух кривої прибутковості важко передбачити, слід вибрати межі різного знака. Це пов'язано з тим, що банк із позитив-

ним (негативним) гепом одержить додатковий прибуток при зростанні (падінні) ставок та (з однаковою ймовірністю) одержить прибуток чи зазнає збитків у разі, коли рух ставок буде абсолютно непередбачуваним. Наприклад, аналізуючи за опублікованими в 2004—2006 роках даними (див. таблицю) узагальнені індикатори процентного ризику українських банків, можна зробити висновок, що збереження негативного гепу протягом аналізованого періоду (коефіцієнт гепу, відображений у пункті 3 таблиці, менший від одиниці) дало змогу банкам одержати додатковий прибуток (про що свідчить позитивна динаміка рівнів чистої процентної маржі, чистого спреду та рентабельності активів — див. пункти 4, 5, 6) за умови загального зниження рівнів основних процентних ставок (пункти 7, 8, 9).

ставок та наближення їх до світового рівня. За таких умов українським банкам бажано зберігати негативне значення їх гепів за рахунок: скорочення термінів зобов'язань, зростання частки кредитів із фіксованою ставкою, збільшення термінів вкладень у цінні папери та їх загального обсягу (особливо з фіксованими ставками) тощо.

У цілому **основною перевагою розглянутого вище методу є те, що він дає змогу отримати єдиний числовий результат на основі нескладних математичних розрахунків, що допомагає оцінити загальні обсяги і тенденції процентного ризику**. Щоправда, цю модель неможливо використати для повного якісного і кількісного дослідження процентного ризику, оскільки вона є статичною, враховує чутливість доходів лише поточного періоду, нехтуючи невідповідності, що впливають

Аналіз індикаторів процентного ризику, на який наражалися українські банки протягом 2004—2006 років [5]

Назва показника	2004 р.	2005 р.	2006 р.	Відхилення від попереднього року (+; -)	
				2005 р.	2006 р.
1. Чутливі до змін процентної ставки активи (надані кредити, вкладення у цінні папери), тис. грн.	105 354	170 723	284 154	65 369	113 431
2. Чутливі до змін процентної ставки пасиви (зобов'язання банків ²), тис. грн.	115 927	188 427	297 613	72 500	109 186
3. Коефіцієнт гепу (Рядок 1 : Рядок 2) — оцінка процентної позиції	0.909	0.906	0.955	-0.003	0.049
4. Рентабельність активів, %	1.07	1.31	1.61	0.24	0.30
5. Чиста процентна маржа ³ , %	4.90	4.90	5.30	0.00	0.40
6. Чистий спред ⁴ , %	5.72	5.78	5.76	0.06	-0.02
7. Рівень облікової ставки НБУ (на кінець року) [7, с. 91]	9.0	9.5	8.5	0.5	-1.0
8. Рівень середньозваженої процентної ставки за наданими банками кредитами [7, с. 92]	15.2	14.6	13.6	-0.6	-1.0
9. Рівень середньозваженої процентної ставки за залученими банками депозитами [7, с. 92]	7.4	8.0	7.0	0.6	-1.0

Зважаючи на загальні тенденції українського ринку, можна прогнозувати подальше зниження процентних

на середньо- та довгострокові позиції (навіть за умови розрахунку кумулятивного гепу, який зв'яже декілька часових інтервалів), а також не враховує змін характеристик різних позицій у межах одного часового інтервалу, тобто припускає, що всі вимоги і зобов'язання переоцінюються і погашаються одночасно, таким чином повністю ігноруючи базисний ризик. Крім того, динаміка структури балансу та процентного прибутку не може бути повністю проаналізована на основі статичної моделі.

Загалом **модель управління гепом доцільно використовувати для дослід-**

² У розрахунках як чутливі пасиви враховувалися загальні зобов'язання банків, оскільки за опублікованими даними виділити суму лише зобов'язань, що є чутливими до змін процентних ставок, неможливо. Незважаючи на умовність розрахунку, динаміка гепу, на нашу думку, відображає реальні економічні процеси.

³ Чиста процентна маржа (рівень дохідності активів) дорівнює співвідношенню різниці процентних доходів та витрат і суми загальних середньорічних активів, що перемножується на 100.

⁴ Чистий спред (рівень дохідності процентних операцій банку) дорівнює: [(Процентні доходи : Процентні активи) × 100] — [(Процентні витрати : Процентні зобов'язання) × 100].

ження різних сценаріїв змін процентних ставок відносно статичних моделей розриву балансу банку. А саме, виходячи з лімітів на відносний геп (кофіцієнт гепу), можливе встановлення системи операційних лімітів окремо за видами інструментів. При встановленні цільового значення й лімітів гепу слід мати на увазі інерційність структури балансу банку. Оскільки різка зміна відносного гепу вважається неможливою, не слід вибирати цільове значення гепу дуже високим навіть в умовах абсолютної передбачуваності руху ставок на короткостроковий період.

Ще одним комплексним способом аналізу процентного ризику є *метод аналізу дюрацій*⁵, який ґрунтується на їх здатності відображати чутливість поточної вартості фінансового інструменту до зміни процентних ставок: чим більша дюрація фінансового інструменту, тим чутливіша його поточна вартість до зміни ставки (за інших однакових умов). Різниця між середньою дюрацією активів і пасивів на кожному часовому інтервалі характеризує позицію, яку займає банк стосовно процентного ризику на даному інтервалі. При оцінці отриманих результатів необхідно враховувати, що активи й пасиви банку відрізняються за величиною у межах розміру власного капіталу. Із цієї причини як відносний показник позиції доцільно використовувати дисбаланс дюрацій, нормалізований на величину власного капіталу банку. Як абсолютну оцінку процентного ризику приймають можливість зміну економічної вартості банку в результаті процентного стрибка.

Керування дюраціями (контроль за дюраціями) аналогічне контролю за гепом і полягає у встановленні цільового значення та лімітів на нормалізований дисбаланс дюрацій чи на відношення дюрацій активів до дюрацій пасивів. Слід мати на увазі також інерційність структури вимог і зобов'язань. Незважаючи на переваги моделі, про яку йдеться, вона майже не використовується банками у по-

вному обсязі. Це пов'язано з тим, що зазначеною моделлю не враховується базисний ризик і тому для підтримки необхідного співвідношення середньозважених термінів погашення активів та зобов'язань необхідно часто видозмінювати баланс та регулювати його за допомогою хеджування чи зміни інвестиційної стратегії.

Отже, *комплексні методи оцінки процентного ризику — управління гепом та дюрацією — мають низку недоліків, а саме: точність аналізу невисока, особливо на довгостроковий період та за умов великих змін процентних ставок; майже повністю ігнорується базисний ризик; не враховується залежність непроцентних прибутків від процентних ставок*. З іншого боку, враховуючи простоту математичних моделей зазначених методів, вони можуть використовуватися для загальної оцінки процентного ризику та його величини, а також для управління процентним ризиком на основі визначення та встановлення системи лімітів. Ця оцінка дає змогу враховувати всі можливі джерела процентного ризику і відповідно зменшувати негативний вплив змін ринкових процентних ставок на доходи та економічну вартість капіталу банку (на основі методу дюрації).

Для детальнішого якісного і кількісного дослідження процентного ризику (насамперед базисного та ризику зміни кривої дохідності) доцільно використовувати методіку моделювання, яка включає цілу групу різноманітних методів, базованих на детальному описі властивостей усіх або основних фінансових інструментів у портфелі банку, важливих у контексті процентного ризику і породжуваного грошового потоку (наприклад, метод ефективної границі⁶). Моделювання може бути статичним і виконуватися, виходячи з наявної структури балансових і позабалансових вимог та зобов'язань у припущенні про припинення (починаючи з поточного моменту) операцій із залучення і розміщення коштів. Динамічне моделю-

вання виконується, виходячи з наявної структури балансових і позабалансових вимог і зобов'язань, передбачуваних у майбутньому операцій із залучення й розміщення коштів.

Основою методів моделювання є опис усіх властивостей фінансових інструментів, що впливають на грошовий потік за цими інструментами. На основі такого опису з урахуванням передбачуваного руху процентних ставок (для динамічного моделювання) і передбачуваної зміни залишків на рахунках балансового і позабалансового обліку можливе моделювання з використанням спеціального програмного забезпечення. У результаті проведеного моделювання можливе одержання основних звітів за станом на зазначену дату (період) у майбутньому. Це дає банку можливість відстежувати зміни економічних показників діяльності банку за різних економічних умов і вибирати найприйнятніший для банку варіант, оцінювати ймовірність настання найгіршої ситуації та розробляти адекватний план дій. При цьому великі банки можуть створювати власні моделі, які найточніше враховують специфіку їх діяльності, а середні та малі — користуватися вже створеними моделями.

Серед основних недоліків методів моделювання — складність їх застосування, адже такі методи управління процентним ризиком передбачають розробку великої комплексної динамічної моделі балансу банку з урахуванням багатьох змінних (наприклад, паралельного руху кривої дохідності, обсягів, класифікованих за рівнем ризику активів, термінів їх погашення, структури зобов'язань тощо). Зазначене моделювання ставить досить високі вимоги до автоматизованої інформаційної системи банку, повноти і точності використаної інформації. Крім того, моделювання дуже залежить від зроблених припущень і точності оцінки ймовірності результатів, отриманих іншими методами. Тому до моменту отримання суттєвих позитивних результатів може минути більше часу, ніж прогнозується.

Для управління та мінімізації ризику зниження вартості ресурсів найприйнятнішим є метод хеджування процентного ризику⁷. Хеджування (або передача ризику) виконується, як правило, на організованих фінансових ринках (біржах, в електронних системах торгівлі) чи на двосторонній основі. Захист від

⁵ Стандартна дюрація (дюрація Маколлі) — середньозважений за сумою термін погашення фінансового інструменту. Як фінансовий інструмент, залежно від цілей дослідження, можуть використовуватися: будь-яка вимога чи зобов'язання, портфель цінних паперів, сумарні активи, сумарні пасиви тощо [1, с. 481; 6, с. 287—288]. Для оцінки процентної чутливості складних фінансових інструментів може також застосовуватися ефективна дюрація (відношення відносної зміни ціни до зміни процентної ставки), визначена на основі відповідних статистичних даних про залежність між зміною ринкової ціни цього фінансового інструменту і зміною процентної ставки.

⁶ У межах методу ефективної границі — CAPM (Capital Asset Pricing Model) — розглядається ефективність стратегії залежно від пов'язаного з нею ризику. Як показник ефективності стратегії береться математичне очікування поточної або майбутньої вартості грошових потоків чи іншого фінансового показника, який має відношення до прибутку і власного капіталу. Як показник ризику, пов'язаного із заданою стратегією, приймається стандартне відхилення очікуваної ефективності. У процесі аналізу процентного ризику як випадковий фактор, що спричиняється до "розкиду ефективності" кожної стратегії, розглядають рух кривої прибутковості [1, с. 486].

⁷ Хеджування процентного ризику — це передача його іншій стороні шляхом купівлі чи продажу похідних фінансових інструментів (процентних ф'ючерсів, опціонів, свопів тощо).

процентного ризику безпосередньо стосується таких похідних фінансових інструментів, як процентні ф'ючерси, опціони, свопи тощо.

Цей метод теж має певні недоліки, пов'язані зі складністю його застосування у довгостроковому періоді (через низьку ліквідність довгострокових похідних фінансових інструментів), а також із неможливістю врахування додаткових істотних ризиків, пов'язаних із використанням похідних інструментів.

Отже, для створення ефективної системи управління процентним ризиком банку, яка передбачає виявлення, кількісну оцінку, моніторинг та оптимальне збалансування окремих елементів і видів ризику, необхідно враховувати такі основні аспекти:

1. Аналіз процентного ризику банку. Це складний процес, який не може бути зведений до однієї методики чи набору формул. Зважаючи на зазначені вище позитивні й негативні властивості окремих методів оцінки процентного ризику, рекомендується:

— для загальної оцінки обсягів і тенденцій процентного ризику на короткострокових часових інтервалах застосовувати методи аналізу гепу та дюрації банку. При цьому модель управління гепом доцільно використовувати для дослідження різних сценаріїв змін процентних ставок відносно статичних моделей розриву балансу банку, а модель управління дюраціями — для обліку ефекту зміни економічної вартості банку;

— з метою детальнішого якісного та кількісного дослідження процентного ризику (передусім — базисного та ризику зміни кривої доходності) доцільно використовувати метод моделювання;

— для управління та зниження ризику зменшення вартості ресурсів найприйнятнішим є метод хеджування процентного ризику на основі передачі його іншій стороні шляхом купівлі чи продажу похідних фінансових інструментів (процентних ф'ючерсів, опціонів, свопів, тощо);

2. Реалізація більшості методів аналізу і контролю процентного ризику неможлива без високоякісної автоматизованої банківської системи. В такому разі під її якістю розуміють не технічні можливості, а повноту і точність інформації, що міститься в ній;

3. Різні методи аналізу процентного ризику можуть давати різні результати. Керівництво банку має визначати методи, результати яких враховуватимуться при прийнятті рішень. На-

копичення необхідної для аналізу інформації може бути трудомістким і стосуватися багатьох підрозділів банківської установи, тому її керівництво повинно подбати про призначення відповідальних за цю справу осіб;

4. Управління ризиком права вибору, а також процес контролю й обмеження загального процентного ризику полягає у розробці обґрунтованої системи лімітів і сублімітів, встановлених як відносно загального рівня процентних ризиків, так і за видами фінансових інструментів, за часом здійснення операцій, у розрізі філій, відділень тощо. Задокументоване визначення необхідного і достатнього набору лімітів, на нашу думку, дасть змогу ефективно обмежувати процентний ризик без значного послаблення гнучкості фінансової політики.

Загалом мета управління процентними ризиками полягає в тому, щоб їх рівень відповідав встановленим банком лімітам, внутрішнім інструкціям та характеру діяльності банку навіть у тому випадку, коли процентні ставки змінюються. Банки повинні розробляти відповідні процедури, які давали б змогу підтримувати процентний ризик у межах лімітів або змінювати ліміти, які виявляються невідповідними. Система лімітів має діяти так, щоб усі позиції, котрі перевищують їх, були помітними для вищого керівництва банку.

Урахування в процесі розробки політики управління процентним ризиком викладених вище аспектів дасть змогу не тільки знизити ризикованість, але й підвищити ефективність діяльності українських банків. □

Література

1. Банківський менеджмент: Підручник / За ред. О.А.Кириченка, В.І.Мищенка. — К.: Знання, 2005. — 831 с.

2. Грюнінг Х. Ван, Брайнович-Братанович С. Аналіз банківських ризиків. Система оцінки корпоративного управління і управління фінансовим ризиком / Пер. с англ. — М.: Издательство "Весь Мир", 2004. — 304 с.

3. Козьменко С.М., Шпиг Ф.І., Волошко І.В. Стратегічний менеджмент банку: Навчальний посібник. — Суми: ВТД "Університетська книга", 2003. — С. 375—403.

4. Методичні вказівки з інспектування банків "Система оцінки ризиків", затверджені постановою Правління НБУ від 15.03.2004 р. № 104 / База даних інф.-довід. системи "Ліга-закон". Ел. читальний зал ПУСКУ.

5. Основні показники діяльності банків України на 1 лютого 2007 року // Вісник Національного банку України. — 2007. — № 3. — С. 70.

6. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: Підручник. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К.: КНЕУ, 2004. — 468 с.

7. Процентні ставки // Бюлетень Національного банку України. — 2006. — № 12. — С. 91—92.

8. Панова Г.С. Аналіз фінансового состояния коммерческого банка. М.: Финансы и статистика, 1996. — С. 140—152.

9. Синки Дж. Управление финансами в коммерческих банках. — М.: Catalaxu, 1994. — 820 с.

10. Роуз Питер С. Банковский менеджмент. Пер. с англ. — М.: "Дело ЛТД", 1995. — 768 с.

Червоне намисто осені.

Фото Леоніда Мілевського.

Внутрішній контроль у банку: завдання та організація

Ірина Краснова

Доцент кафедри менеджменту банківської діяльності Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана. Кандидат економічних наук

У складних умовах розвитку економіки та з огляду на схильність банків до ризиків значення контролю, особливо внутрішнього, набуває дедалі більшої ваги. У статті розглядаються актуальні питання, пов'язані з організацією внутрішнього контролю в банку. Досліджуються його рівні, види та методи. Чільну увагу приділено моніторингу ризиків.

ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В БАНКУ

В умовах глобалізації фінансових ринків, з розвитком методів та засобів інформатизації, з розширенням сфери застосування похідних фінансових інструментів, що призводить до зниження рентабельності роботи банківських установ, контроль за ризиками діяльності стає одним із головних факторів підтримання їх прибутковості на прийнятному рівні. Не випадково у “Стратегії розвитку банківської системи України на 2006—2010 роки” підвищення ефективності системи внутрішнього контролю віднесено до пріоритетних завдань.

Внутрішній контроль — це процес, що постійно здійснюється на всіх рівнях банку і покликаний сприяти досягненню мети, визначеної стратегією його розвитку.

Концептуальною основою побудови внутрішнього контролю є такі принципи:

1. *Розмежування обов'язків* (функція внутрішнього контролю у банку має бути відокремленою від операційної діяльності, а бек-офіс — від підрозділів, у яких укладають угоди);

2. *Наявність ефективних процедур санкціонування операцій* (мовиться про рішення відповідальних осіб, дотримання регламентованих внутрішніми документами банку відповідних дій та процедур);

3. *Своєчасне належне документування операцій*;

4. *Фактичний контроль за документацією* (йдеться про використання технічних засобів і процедур з метою запобігання втрати, вилучення або неправомірної зміни облікової чи іншої робочої банківської документації);

5. *Використання різних видів контролю залежно від функціональної приналежності його об'єктів*;

6. *Безперервність та об'єктивність*.

Ці принципи забезпечують постійну, всеосяжну і багатопланову дію контрольних механізмів і функцій на всіх векторах банківської діяльності й

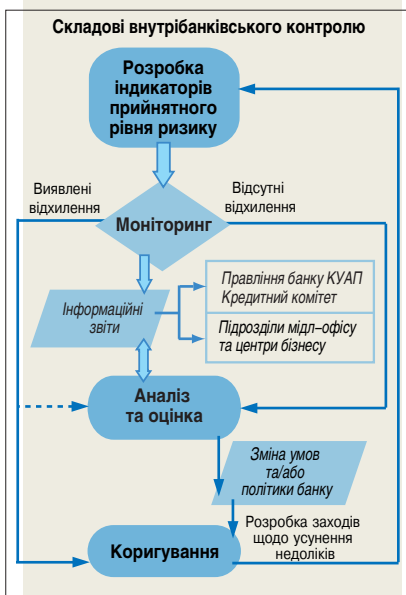
на різних рівнях ухвалення рішень. Основними напрямками системи внутрішнього контролю є:

- ♦ контроль з боку органів управління (ради директорів, голови правління, правління банку) за організацією діяльності банку;
- ♦ контроль за функціонуванням системи управління банківськими ризиками та їх оцінка;
- ♦ контроль за діяльністю системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму;
- ♦ контроль за здійсненні банківських угод та інших операцій;
- ♦ контроль за управлінням інформаційними потоками (отриманням і передачею інформації) та забезпеченням інформаційної безпеки;
- ♦ моніторинг системи внутрішнього контролю.

Сукупність органів управління, а також підрозділів і службовців (відповідальних працівників), які виконують моніторингові та захисні функції в рамках політики внутрішнього контролю, і є службою внутрішнього контролю.

Служба внутрішнього контролю (СВК) — це структурний підрозділ (відділ, департамент) банку, котрий організовує і здійснює контроль. СВК має бути незалежною і діяти під безпосереднім наглядом ради директорів банку; не здійснювати діяльність, що піддається перевіркам; взаємодіяти із відповідними керівниками банку або його підрозділів з метою оперативного вирішення питань; з власної ініціативи доповідати раді директорів про результати внутрішнього контролю та вносити пропозиції щодо вирішення виявлених проблем, а також надавати цю інформацію голові правління і правлінню банку.

Система внутрішнього контролю виконує захисну функцію, мінімізує чи зовнішні та внутрішні ризики банківської установи, забезпечуючи такий порядок проведення банківських операцій і послуг, який сприяє досягненню встановлених нею орієнтирів і цілей при дотриманні вимог законодавства, нормативних актів централь-

ного банку, а також внутрішніх процедур, стандартів і правил, установлених в банку.

Ефективна система внутрішнього контролю характеризується такими основними рисами.

✓ *Простота і зрозумілість.* Ефективний контроль складається із простих процедур, які можуть проводитися всім персоналом, що відповідає за нього. Якщо механізми контролю надто складні, незрозумілі, це може спричинитися до їх ігнорування.

✓ *Інтегрованість у планування.* Ефективний контроль пов'язаний із плануванням. Чим зрозуміліший і точніший цей зв'язок, тим ефективніший контроль. Для цього, на наш погляд, доцільно підпорядковувати одному керівнику (віце-президенту банку) і казначейство, і фінансово-аналітичну службу, і службу внутрішнього контролю. Вони мають працювати без посередників, виконуючи спільне завдання — підтримання стабільної прибуткової роботи без втрат від ризиків, на які наражається банк у своїй діяльності.

✓ *Гнучкість.* Система контролю має бути гнучкою і реагувати на будь-які зміни незалежно від сфери та причин їх виникнення.

✓ *Підзвітність.* Контроль повинен здійснюватися уповноваженим працівником або підрозділом. Його співробітники мають розуміти всю повноту відповідальності, знати, як саме ця відповідальність розподіляється між ними. Слід вживати заходів, які б спонукали чи заохочували службовців банку до належного виконання процедур контролю за ризиками.

✓ *Повнота.* Механізми контролю треба розробити так, щоб вони відображали особливості організації, різноманітність та обсяги операцій, методи здійснення і види контрольованих процедур.

✓ *Своєчасність та оперативність.* Своєчасність полягає у спроможності системи контролю регулярно і постійно вимірювати фактори ризиків та надавати відповідну інформацію. Оцінки прийнятих організацією ризиків, одержаних прибутків і втрат необхідно повідомляти відповідальному за управління ризиками щодня, а він, у свою чергу, повинен оперативно інформувати вищий менеджмент, відповідальний за ведення поточних операцій кредитної організації.

✓ *Динамічність.* Контрольні системи мають бути динамічними і швидко пристосовуватися до частих змін технологій та процедур в умовах, що складаються на ринку.

ВИДИ ТА ОБ'ЄКТИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Мета і завдання внутрішнього контролю за ризиками в банках різнобічні й залежать як від виду установи, здійснюваних нею операцій, так і від її розмірів, принципів побудови та управління. Проте існує і загальний критерій — це ефективність діяльності банку. Отже, основним завданням внутрібанківського контролю за ризиками є ефективне використання всіх ресурсів банку та забезпечення утримання ризиків, що приймаються, на належному, безпечному для нього рівні шляхом виконання конкретних процедур контролю за дотриманням вимог законодавства, нормативних актів Національного банку та стандартів професійної діяльності.

Слід розрізняти види і методи контролю. Найчастіше виділяють два його види: адміністративний і фінансовий (або економічний).

Адміністративний контроль полягає в перевірці відповідності операцій і послуг, що надаються банком, повноваженням посадовців, передбаченим внутрішніми положеннями банку та процедурами ухвалення і реалізації рішень щодо проведення операцій і надання послуг.

Економічний контроль полягає в *перевірці відповідності проведення операцій і послуг, що надаються, стратегії банку* щодо видів банківських продуктів та послуг, їх адекватного віддзеркалення в обліку і звітності, забезпечення належного рівня прибутку.

Залежно від виду контрольованого ризику на перший план може виходити або адміністративний, або економічний контроль. Так, наприклад, у площині управління операційним ризиком домінує адміністративний контроль.

Основними методами діяльності служби внутрішнього контролю є:

- фінансова перевірка, мета якої полягає в оцінці надійності обліку та звітності;
- перевірка дотримання вимог вітчизняного законодавства, внутрішніх документів банку і встановлених ними методик, програм, правил, порядку і процедур;
- операційна перевірка, мета якої полягає в оцінці якості й відповідності систем, процесів і процедур, аналізі організаційних структур та їх спроможності виконувати покладені на них функції;
- перевірка якості управління, яка провадиться з метою оцінки підходів органів управління, певних підрозділів і службовців до банківських ризиків і

методів контролю за ними в рамках поставлених перед банком цілей.

Система внутрішнього контролю за основними видами ризиків банківської діяльності організовується на кількох основних рівнях: співробітника; операцій; мікро- і макрорівні.

Кожному рівню притаманний свій об'єкт контролю.

На рівні співробітника об'єктом контролю, як правило, є окремий працівник, його мотивація і компетентність у прийнятті рішень. На цьому рівні банк прагне уникати ризиків, що виникають унаслідок некомпетентності та/або недотримання працівником банку службових обов'язків у межах встановлених повноважень.

На рівні операцій контролюється характер, обсяг і умови здійснення певної операції, її відповідність внутрібанківській політиці та обраній тактиці розвитку банку.

На мікрорівні об'єктом контролю є загальний стан системи прийняття рішень у банку, відповідність обраної ним тактики розвитку комерційної і фінансової діяльності цілям, визначеним акціонерами і затвердженим відповідними документами.

На макрорівні контролюється стан аналітичної роботи в банку. Зауважимо, що будь-який банк функціонує на ринку в умовах жорсткої конкуренції не лише з боку інших банків, а й різноманітних фінансових посередників (страхових компаній, пенсійних фондів, кредитних спілок тощо). Тому важливого значення набуває інформаційно-аналітична складова його діяльності. Об'єктом контролю стає повнота і своєчасність поновлення баз даних, оперативність реагування на дії конкурентів, своєчасність і повнота ознайомлення керівництва установи з відповідними висновками та пропозиціями.

Контрольні функції системи внутрішнього контролю закладаються по вертикалі й по горизонталі, утворюючи таким чином загальну мережу контрольних функцій, що перетинаються. *Горизонтальну складову* становлять інструкції, тарифи, технічні порядки, операційні процедури, що визначають технологічну послідовність проведення банківських операцій і надання послуг, ліміти встановлених нормативних показників, зони відповідальності та контрольні операції з мінімізації операційних ризиків. Вертикальна складова — це індивідуальні посадові інструкції працівників банку, положення про підрозділи, накази і розпорядження керівництва банку, рішення його колегіальних органів.

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ЗА РИЗИКАМИ

Основною складовою внутрішнього банківського контролю є контроль за ризиками. Одна з його особливостей полягає в тому, що, *становлячи самостійну функцію ризик-менеджменту, контроль за ризиками водночас є складовою частиною інших функцій управління, а саме — служби внутрішнього контролю.*

Банківська установа має визначити (або ідентифікувати) ризики, *контрольовані* кредитною організацією, і ризики, *не підконтрольні* їй.

Стосовно ризиків контролюваних, банк повинен вирішити, чи вони приймаються і до якого ступеня можуть бути зменшені за допомогою процедур контролю.

Служба внутрішнього контролю має постійно стежити за дотриманням таких критеріїв:

- кількісні та якісні значення параметрів ризиків, оперативність і достовірність інформування керівництва банку про поточний стан показників ризику в цілому по банку і в розрізі окремих підрозділів;

- своєчасність дотримання підрозділами і працівниками прийнятих банком зобов'язань і проведення розрахунків за ними, відповідність практики проведення операцій нормам чинного законодавства;

- недопущення збитків і зменшення обсягу власного капіталу банку при покритті витрат доходами або власними коштами з урахуванням необхідності формування резервів на можливій втраті;

- якість застави, що приймається банком як забезпечення наданих кредитів;

- дотримання на практиці принципу колегіальності ухвалення рішень (щодо надання великих кредитів, кредитів пов'язаним із банком особам тощо);

- наявність у банку можливості оперативно залучати ресурси або розміщувати кошти у разі непередбачених змін прибутковості окремих сегментів фінансового ринку (підтвердження лімітів на міжбанківському та інших ринках);

- дотримання юридичної правомірності й економічної доцільності угод та операцій, що проводяться банком (використання стандартних форм договорів, узгодження їх із юридичною службою до підписання, проведення всіх необхідних процедур підтвердження операцій, особ-

ливо з використанням безпаперових технологій та з питань фінансового моніторингу).

У світовій практиці служба внутрішнього контролю, як правило, наділяється правом призупиняти проведення структурним підрозділом або працівником операцій у разі порушення встановлених значень ризиків до ухвалення рішення компетентним органом управління банку.

Стосовно ризиків, які є непідконтрольними, банк має вирішити, чи приймаються ці ризики. Якщо ні — необхідно вийти з бізнесу, якому вони притаманні (або скоротити обсяги відповідних операцій). Основний об'єкт внутрішнього контролю на цьому рівні — стан аналітичної роботи з погляду урахування в процесі управління банком впливу економічних та нормативно-правових умов його роботи (і їх можливих змін) на ефективність вибраних напрямів поточного і перспективного розвитку банку.

Кожний компонент ризику, на який наражається банк, потребує конкретної політики дій та чіткої характеристики параметрів. Цю політику, параметри та індикатори ризику має розробляти служба внутрішнього контролю.

Контроль необхідно розглядати не лише в аспекті економічної безпеки банку, а також як засіб визначення стану ліквідності банківських операцій, ступеня концентрації їх ризиковості, ефективності розміщення власних і залучених грошових коштів. Водночас аналітичний внутрібанківський контроль слід розглядати як систему управління чинниками ризиків, як інструмент прогнозування і здійснення ефективної політики банку.

Банківський контроль неможливо уявити без такої важливої складової, як *моніторинг*. Це — система постійного контролю за рівнем ризиків, спрямована на підтримання стабільної роботи банківської установи.

Моніторинг здійснюється шляхом постійного спостереження за дотриманням банком установлених стандартів, лімітів концентрації, індикативних значень, встановлених як щодо кредитної організації в цілому, так і щодо кожної банківської операції. Моніторинг банківських ризиків передбачає своєчасне інформування про виявлені негаразди та відповідне реагування на них і є базою для прийняття обґрунтованих рішень щодо мінімізації виявлених ризиків. Дієвість моніторингу визначається

оперативністю і якістю інформаційних звітів, які готуються службою внутрішнього банківського контролю, та налагодженою системою зворотного реагування на виявлені відхилення.

Контроль за функціонуванням системи управління банківськими ризиками банк має проводити постійно (див. схему).

Головні завдання банку в процесі організації контролю за ризиками такі:

- забезпечення виконання внутрібанківських нормативних обмежень та лімітів за розміром ризикових операцій;

- постійний аналіз змін основних індикаторів ризиків та умов функціонування банку;

- належний стан звітності і моніторингу ризиків, що дає змогу одержувати адекватну інформацію про діяльність фронт-офісних підрозділів та про ризики, що приймаються ними;

- визначення у службових документах і дотримання встановлених процедур та повноважень у ході ухвалення рішень.

Без ефективного практичного застосування визначених банком процедур контролю він може перетворитися на формальність. Траплялися випадки, коли банк зазнавав збитків, хоча мав бездоганно задокументовану систему контролю, однак на практиці її не застосовував. Отже, керівництво банківської установи має регулярно перевіряти, наскільки інтенсивно діє система управління, передусім — управління ризиками. Менеджери середнього рівня повинні брати активну участь у процедурах контролю.

□

Література

1. *Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України: постанова Правління Національного банку України від 02.08.2004 р. № 361 // www.bank.gov.ua.*

2. *Стратегія розвитку банківської системи України на 2006—2010 роки // www.bank.gov.ua.*

3. *Ширинська Е.Б., Пономарева Н.А., Купчинский В.А. Финансово-аналитическая служба в банке: Практическое пособие. — М.: ФБК-Пресс, 1998. — 144 с.*

4. *Арсланбеков-Федоров А.А. Проблемы организации и функционирования службы внутреннего контроля в банке: Материалы семинара "Проблемы анализа и управления рисками в деятельности кредитных организаций". — М.: МАКС Пресс, 2001. — С. 206—216.*

Ринок державних цінних паперів України у липні 2007 року

Результати розміщення облігацій внутрішніх державних позик у липні 2007 року

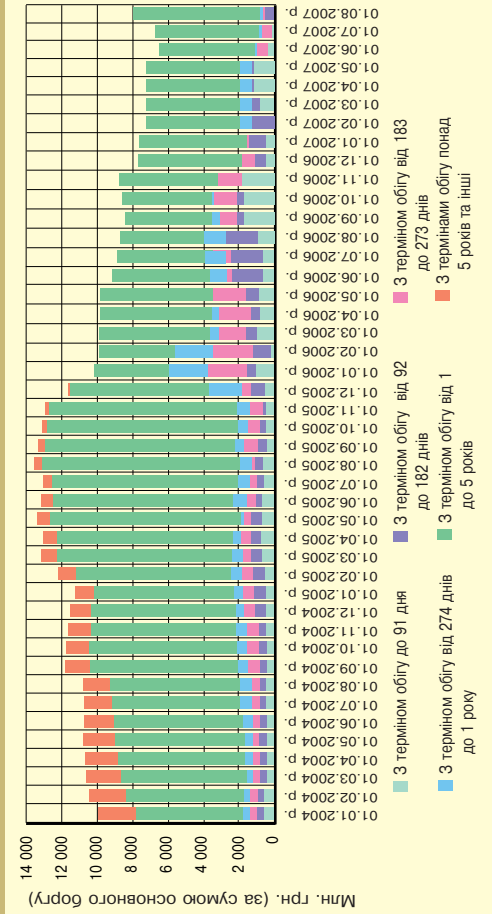
Номер розміщення	Дата проведення розрахунків за придбані облігації	Пропозиція				Результати розміщення			
		Встановлені обмеження на загальний обсяг розміщення облігацій, шт.	Номинал облігацій, грн.	Розмір купона на одну облігацію, грн.	Термін погашення облігацій	Обсяг розміщених облігацій, шт.	Залучено коштів до державного бюджету від розміщення облігацій, тис. грн.	Встановлений рівень доходності облігацій, %	Середньозважений рівень доходності облігацій, %
6	04.07.2007 р.	—	1 000	17,80	17.12.2008 р.	50 000	50 164,50	7,00	7,00
7	04.07.2007 р.	—	1 000	16,48	23.06.2010 р.	52 000	51 964,62	6,60	6,59
8	04.07.2007 р.	—	1 000	23,75	28.09.2011 р.	10 000	11 277,60	6,00	6,00
9	04.07.2007 р.	—	1 000	—	11.06.2014 р.	—	—	—	—
10	04.07.2007 р.	—	1 000	—	07.06.2017 р.	—	—	—	—
11	11.07.2007 р.	—	1 000	17,80	17.12.2008 р.	156 000	156 975,30	6,90	6,88
12	11.07.2007 р.	—	1 000	16,48	23.06.2010 р.	290 000	290 095,70	6,60	6,60
13	11.07.2007 р.	—	1 000	—	28.09.2011 р.	—	—	—	—
14	11.07.2007 р.	—	1 000	—	11.06.2014 р.	—	—	—	—
15	11.07.2007 р.	—	1 000	—	07.06.2017 р.	—	—	—	—
16	18.07.2007 р.	—	1 000	17,80	17.12.2008 р.	300 000	302 788,20	6,80	6,76
17	18.07.2007 р.	—	1 000	16,48	23.06.2010 р.	200 000	200 322,00	6,60	6,60
18	18.07.2007 р.	—	1 000	—	28.09.2011 р.	—	—	—	—
19	18.07.2007 р.	—	1 000	—	11.06.2014 р.	—	—	—	—
20	18.07.2007 р.	—	1 000	—	07.06.2017 р.	—	—	—	—
21	25.07.2007 р.	—	1 000	16,48	23.06.2010 р.	272 000	273 509,60	6,50	6,50
22	25.07.2007 р.	—	1 000	—	28.09.2011 р.	—	—	—	—
23	25.07.2007 р.	—	1 000	—	11.06.2014 р.	—	—	—	—
24	25.07.2007 р.	—	1 000	—	07.06.2017 р.	—	—	—	—
Разом						1 330 000	1 337 097,52		

Обсяг розміщення облігацій внутрішніх державних позик за січень – липень 2007 року*

Період	Обсяг розміщених облігацій, шт.	Залучено коштів до держбюджету, тис. грн.
Січень	0,00	0,00
Лютий	0,00	0,00
Березень	0,00	0,00
I квартал	0,00	0,00
Квітень	0,00	0,00
Травень	0,00	0,00
Червень	801 000	801 237,25
II квартал	801 000	801 237,25
I півріччя	801 000	801 237,25
Липень	1 330 000	1 337 097,52
Серпень	—	—
Вересень	—	—
III квартал	1 330 000	1 337 097,52
Жовтень	—	—
Листопад	—	—
Грудень	—	—
IV квартал	—	—
Усього з початку року	2 131 000	2 138 334,77

*За станом на 01.08.2007 р.

Обсяг облігацій внутрішніх державних позик, які перебувають в обігу (на 1 серпня 2007 року)

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

Запитання — відповідь

Практичні питання банківської діяльності: порядок розкриття банківської таємниці

Роз'яснення щодо застосування терміна “судове рішення” у статті 62 Закону України “Про банки і банківську діяльність”.

Згідно з пунктом 14 частини першої статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються судоустрій, судочинство, статус суддів, засади судової експертизи. Частиною п'ятою статті 124 та пунктом дев'ятим частини третьої статті 129 Конституції України встановлено, що судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій її території.

Відповідно до статті 14 Закону України “Про судоустрій” судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, об'єднаннями громадян та іншими організаціями, громадянами та юридичними особами на всій території України. Невиконання судових рішень тягне передбачену законом відповідальність.

Статтею 32 Кримінально-процесуального кодексу встановлено низку визначень, які вживаються в ньому, зокрема:

✓ вирок — рішення суду першої інстанції про винність або невинність особи;

✓ ухвала — всі рішення, крім вироку, які виніс суд першої апеляційної і касаційної інстанції в судових засіданнях у колегіальному складі;

✓ постанова — рішення органу дізнання, слідчого і прокурора, а також рішення, які винесли суддя одноособово чи апеляційний суд.

Відповідно до частини першої статті 208 Цивільного процесуального кодексу України судові рішення викладаються у формі ухвали або рішення.

Статтею 4⁵ Господарського процесуального кодексу України встановлено, що господарські суди здійснюють правосуддя шляхом прийняття обов'язкових до виконання на всій території України рішень, ухвал, постанов. При вирішенні господарського спору по суті (задоволення позову,

відмова в позові цілковито або частково) господарський суд приймає рішення (частина перша статті 82). Якщо господарський спір не вирішується по суті (відкладення розгляду справи, зупинення, припинення провадження у справі, залишення позову без розгляду тощо), господарський суд виносить ухвалу (частина перша статті 86).

Згідно зі статтею 158 Кодексу адміністративного судочинства України судові рішення, яким суд вирішує спір по суті, викладається у формі постанови, а яким зупиняє чи закриває провадження у справі, залишає позовну заяву без розгляду або приймає рішення щодо інших процесуальних дій, клопотань, — у формі ухвали.

Статтею 2 Закону України “Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень” встановлено, що рішенням суду є рішення, постанова або ухвала, які виносяться судом, господарським судом, третейським судом, іноземним судом чи арбітражем.

Враховуючи вищезазначене, поняття “рішення суду”, яке міститься у частині першій статті 62 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, є узагальнюючим і включає в себе письмові акти, що видаються судами під час розгляду справ у порядку, встановленому Кримінально-процесуальним, Господарським процесуальним, Цивільним процесуальним кодексами та Кодексом адміністративного судочинства України.

Роз'яснення щодо випадків розкриття банківської таємниці органам державної податкової служби.

Спеціальними нормативно-правовими актами, які встановлюють порядок розкриття банківської таємниці, є Закон України “Про банки і банківську діяльність” (надалі — Закон про банки) та Правила зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці¹ (надалі — Правила № 267).

¹ Затверджені постановою Правління Національного банку України від 14.07.2006 р. № 267.

Стаття 60 Закону про банки визнає банківську таємницю як інформацію щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку у процесі його обслуговування і розголошення якої може завдати йому шкоди. Банківською таємницею, зокрема, є відомості про стан рахунків клієнтів, операції, які були проведені на користь чи за дорученням клієнта, та здійснені ним угоди.

Згідно з частиною першою статті 61 Закону про банки та пунктами 1.2, 3.3 Правил № 267 банки зобов'язані забезпечувати зберігання та захист інформації, яка містить банківську таємницю. Банк відмовляє у розкритті такої інформації, якщо за формою або змістом вимога відповідного державного органу не відповідає нормам частини другої статті 62 Закону про банки.

Відповідно до пункту 4 частини першої статті 62 Закону про банки інформація щодо юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю, розкривається банками органам державної податкової служби України на їх письмову вимогу з питань оподаткування або валютного контролю стосовно операцій за рахунками конкретної юридичної особи або фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності за конкретний проміжок часу.

Крім того, у пунктах 1 і 2 частини першої статті 62 Закону про банки, а також у пунктах 3.1 і 3.2 Правил № 267 передбачено, що банк зобов'язаний розкрити банківську таємницю з письмового дозволу власника інформації (клієнта), а також на письмову вимогу суду або за рішенням суду.

Компетенція органів державної податкової служби в частині отримання банківської таємниці закріплена пунктом 5 частини першої статті 11 Закону України “Про державну податкову службу”, відповідно до якого органи державної податкової служби мають право одержувати від платників податків і банків у порядку, встановленому Законом про банки, довідки й копії документів про наявність банківських рахунків, а на підставі рішення

суду — про обсяг та обіг коштів на рахунках.

Отже, розкриття банківської таємниці можливе лише на письмову вимогу органів державної податкової служби, якщо вона відповідає статті 62 Закону про банки, на письмову вимогу або за рішенням суду, а також з письмового дозволу власника інформації.

Які вимоги встановлено щодо судових рішень про розкриття банківської таємниці органам державної податкової служби та щодо обов'язковості їх виконання?

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 62 Закону України “Про банки і банківську діяльність” інформація стосовно юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю, розкривається банками на письмову вимогу або за рішенням суду.

Частина четверта цієї статті забороняє банкам надавати інформацію про клієнтів іншого банку, навіть якщо їхні імена зазначені у документах, угодах та операціях клієнта.

Водночас частиною п'ятою статті 124 Конституції України, частиною першою статті 14 Цивільного процесуального кодексу України та частиною другою статті 11 Закону України “Про судоустрій України” встановлено обов'язковість виконання судових рішень на всій території України всіма органами державної влади, підприємствами тощо.

Відповідно до частини другої статті 124 Основного Закону та частини третьої статті 1 Закону “Про судоустрій України” юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.

Із 01.09.2005 р. набрав чинності Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV (надалі — ЦПК).

З огляду на зазначене, розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, відбувається в порядку окремого провадження за правилами, викладеними у главі 12 розділу IV ЦПК.

Відповідно до частини третьої статті 290 ЦПК ухвалене судом рішення про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, підлягає негайному виконанню.

Враховуючи те, що чинним законодавством встановлено обов'язковість виконання судового рішення, а стаття 62 Закону України “Про банки і банківську діяльність” визначає

рішення суду як підставу розкриття банківської таємниці, банк має виконувати рішення судів щодо розкриття банківської таємниці органам державної податкової служби.

Якщо, на думку банку, судове рішення, яке зобов'язує банк розкрити банківську таємницю органам державної податкової служби, суперечить чинному законодавству та порушує його права, банк, керуючись частиною першою статті 292 ЦПК, може оскаржити його в апеляційному порядку.

Зі статей 210, 215, 217 ЦПК випливає, що суд при винесенні рішення (ухвали) має мотивувати свій судовий акт, зазначивши у висновку дії, які повинні вчинити сторони спору чи інші особи, та може визначити порядок їх вчинення.

Відповідно до пункту 1 частини першої статті 290 ЦПК у рішенні про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, зазначаються найменування одержувача інформації, його місцезнаходження та ім'я представника одержувача (коли інформація надається представникові).

Згідно з частиною четвертою статті 10 і частиною першою статті 167 ЦПК суд роз'яснює особам, які беруть участь у справі, їх права та обов'язки.

Крім того, відповідно до частини першої статті 221 ЦПК, якщо рішення суду є незрозумілим для осіб, котрі брали участь у справі, або для державного виконавця, суд за їхньою заявою постановляє ухвалу, в якій роз'яснює своє рішення, не змінюючи при цьому його змісту.

Отже, у випадку, якщо в судовому рішенні, яке зобов'язує банк розкрити банківську таємницю, судом не вказано одержувача такої інформації або рішення є незрозумілим у цій частині вимог, банк може, керуючись статтями 10, 167, 221 ЦПК, звернутися до суду з відповідною заявою про роз'яснення рішення.

Який порядок реєстрації документів, що містять банківську таємницю, в журналі обліку вихідних документів?

Пунктом 2.2 Правил № 267 передбачено: гриф “Банківська таємниця” не проставляється на документах, які банки надають клієнтам — власникам інформації, що містить банківську таємницю.

Водночас у пункті 2.3 Правил № 267 зазначено, що реєстрація вихідних документів, які містять банківську таємницю, здійснюється у спеціальному

журналі обліку вихідних документів, які містять банківську таємницю, окремим від реєстрації інших вихідних документів.

За змістом цих норм, у їх системному зв'язку, документи, що містять банківську таємницю, які банки надають клієнтам — власникам інформації, також підлягають реєстрації у спеціальному журналі обліку вихідних документів, що містять банківську таємницю.

Як передаються документи з грифом “Банківська таємниця” засобами факсимільного зв'язку?

Згідно із пунктом 2.5 Правил № 267 банки зобов'язані під час відправлення (передавання) інформації, що містить банківську таємницю, забезпечити її гарантовану доставку та конфіденційність.

Забороняється відправляти документи з грифом “Банківська таємниця” з використанням факсимільного зв'язку або іншими каналами зв'язку, що не забезпечують захист інформації.

З огляду на вищевикладене, банки не мають права пересилати один одному документи, що містять банківську таємницю, в тому числі договори, з використанням факсимільного зв'язку. □

*Така золота, що нема зупину,
Така буйна — нема вороття,
В останніх коників, що завтра загинуть,
Вчуся ставленню до життя.*

Леонід Кисельов.

Фото Леоніда Мілевського.

Структура активів банків України

№ п/п	Назва банку	Кошти в НБУ та готівкові кошти банку	Цінні папери, що рефінансуються НБУ	Резерви під знецінення боргових цінних паперів, що рефінансуються НБУ	Кошти в інших банках	Резерви під заборгованість інших банків	Цінні папери у торговому портфелі банку	Цінні папери в портфелі банку на продаж	Резерви під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж	Кредити, що надані	У тому числі	
											юридичним особам	фізичним особам
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Група I (кількість банків у групі – 15)												
1	ПРИВАТБАНК	3 079 586	30 504	0	3 989 917	69 731	1 045 027	10 524	10 524	35 851 291	21 452 609	14 398 682
2	РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	2 699 424	270 658	0	1 569 056	24 227	14 715	154 100	2 358	29 118 917	15 589 330	13 529 587
3	УКРСИББАНК	910 109	186 368	0	3 038 910	17 850	0	791 226	3 784	22 962 877	9 733 209	13 229 664
4	УКРСОЦБАНК	3 041 002	265 239	0	716 514	1 170	604 832	12 096	9 733	18 149 177	7 974 598	10 174 579
5	УКРЕКСІМБАНК	1 453 190	235 620	0	3 047 377	10 101	0	572 376	76 207	17 298 746	16 674 052	624 695
6	ПРОМІНВЕСТБАНК	2 558 953	0	0	670 529	22 319	0	171 861	1 786	16 864 055	15 173 501	1 690 554
7	ОЩАДБАНК	2 852 525	1 380 050	0	3 768 936	54 798	0	68 676	21 974	6 249 578	2 670 039	3 579 538
8	"НАДРА"	619 577	14 734	0	3 202 155	14 331	741 495	1 343	413	9 966 531	4 604 431	5 362 101
9	ОТП БАНК	844 950	1 751	0	447 989	52	0	194 398	0	11 789 901	6 192 392	5 597 509
10	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	426 938	9 733	0	996 776	21 818	464 056	22 831	166	8 004 549	5 065 144	2 939 405
11	КРЕДИТПРОМБАНК	213 988	509	0	2 399 723	17 080	0	652 470	0	6 250 288	4 530 541	1 719 747
12	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	521 883	10 000	0	2 834 180	12 437	0	673 394	0	5 061 021	4 115 850	945 170
13	"ФОРУМ"	252 186	0	0	2 244 410	5 663	259 689	19 516	2 959	6 490 217	5 212 644	1 277 572
14	УКРПРОМБАНК	716 834	52 130	0	517 299	30	0	0	0	7 128 904	5 958 671	1 170 232
15	БРОКБІЗНЕСБАНК	320 818	99 574	0	1 606 526	2 075	0	263 673	13 696	4 737 113	4 164 806	572 307
Група II (кількість банків у групі – 19)												
16	АЛЬФА-БАНК	264 943	22 610	0	795 473	5 508	0	88 414	0	8 768 021	7 504 349	1 263 672
17	УКРГАЗБАНК	316 356	10	0	1 630 717	6 651	20 902	416 619	26	3 296 724	2 441 191	855 533
18	РОДОВІД БАНК	402 729	97	0	1 344 178	604	0	127 710	0	3 933 627	2 415 227	1 518 400
19	ТАС-КОМЕРЦБАНК	156 789	0	0	566 612	2 468	0	28 905	908	4 272 930	2 440 228	1 832 702
20	ВІЕЙБІ БАНК	322 977	58 930	0	1 311 435	496	0	131 778	5	3 256 597	2 499 750	756 847
21	"ПІВДЕННИЙ"	312 493	0	0	532 986	2 059	0	48 875	139	3 860 584	3 404 266	456 317
22	ПРАВЕКС-БАНК	423 963	0	0	1 069 112	1 024	35 008	20 058	0	3 009 128	374 107	2 635 022
23	ВТБ БАНК	165 161	0	0	661 381	439	0	100 752	2 420	3 462 305	3 068 080	394 225
24	"ХРЕЩАТИК"	234 294	155 528	0	919 210	446	0	162 834	25	2 454 769	1 955 858	498 911
25	КРЕДОБАНК	301 460	87 100	0	110 193	718	0	91 508	68	2 914 188	2 155 702	758 487
26	ДОНГОРБАНК	172 736	104 916	0	822 180	3 883	0	260 581	64	2 040 597	1 661 813	378 784
27	"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	42 928	0	0	1 032 108	22 160	104 510	0	0	2 402 428	2 400 490	1 937
28	ІНГ БАНК УКРАЇНА	204 618	280 098	0	521 943	5 566	320 878	26	0	1 966 308	1 939 248	27 060
29	ІМЕКСБАНК	181 404	0	0	814 606	2 581	13 629	35	0	1 914 402	1 355 190	559 212
30	ІНДУСТРІАЛБАНК	301 350	3 066	0	289 549	2 082	0	210 684	5 248	2 048 773	1 724 306	324 466
31	СІТБАНК (УКРАЇНА)	33 861	195 392	0	910 997	1 278	106 913	0	0	1 644 396	1 634 785	9 611
32	ХФБ БАНК УКРАЇНА	230 814	125 501	0	384 460	16 516	100	13 477	26	2 139 810	2 012 495	127 314
33	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	154 135	1	0	495 081	606	0	34 481	845	1 712 236	1 017 511	694 725
34	КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	169 197	11 368	0	308 350	1 507	0	935	0	1 622 893	1 618 526	4 367
Група III (кількість банків у групі – 25)												
35	ВНШТОРГБАНК	72 493	0	0	463 949	102	0	66 412	4 073	1 842 108	1 759 678	82 430
36	"КИЇВ"	122 547	0	0	129 705	58	0	70 977	1 183	1 731 542	1 454 250	277 292
37	ЕРСТЕ БАНК	99 507	30 000	0	763 306	5 948	0	109 967	0	1 003 974	335 781	668 193
38	ТАС-ІНВЕСТБАНК	54 569	0	0	158 904	2 144	28 438	12 151	0	1 960 667	1 087 914	872 752
39	ПРОКРЕДИТ БАНК	99 707	0	0	204 818	345	0	250	0	1 703 985	537 345	1 166 640
40	"ДЕЛЬТА"	300 758	0	0	204 520	178	162 057	0	0	1 261 102	201 838	1 059 265
41	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	85 697	0	0	316 046	2 750	41 190	74 988	5 823	1 364 718	1 211 668	153 050
42	ЕКСПРЕС-БАНК	344 461	3 115	0	125 439	346	76 355	0	0	911 064	458 109	452 955
43	МЕГАБАНК	79 994	0	0	158 036	511	0	105 412	360	1 076 811	790 997	285 814
44	АКТИВ БАНК	75 124	16 812	0	295 593	396	12 731	4 602	0	1 021 282	751 853	269 429
45	"НРБ-УКРАЇНА"	38 728	0	0	295 673	13 201	0	61 254	0	1 105 482	653 104	452 378
46	"КИЇВСЬКА РУСЬ"	50 474	0	0	238 449	204	0	4 917	1	1 080 038	766 477	313 561
47	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	189 716	2 652	0	187 299	7 759	0	19 044	13 378	952 600	751 413	201 187

за станом на 01.07.2007 р. (у розрізі банків)

Тис. грн.

	Резерви під заборгованість за кредитами	Цінні папери, що утримуються до погашення	Резерви під знецінення цінних паперів, що утримуються до погашення	Інвестиції в асоційовані й дочірні компанії	Основні засоби	Нематеріальні активи	Нараховані до отримання	У тому числі		Резерви під заборгованість за нарахованими доходами	Відстрочений податковий актив	Інші активи	Резерви під інші активи	Довгострокові активи, призначені для продажу	Резерви під зменшення корисності інвестицій в АК та ДК... ¹	Усього активів
								прострочені нараховані доходи	сумнівні нараховані доходи							
	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
	3 835 141	45 452	2	188 918	1 444 571	3 679	730 748	211 573	73 476	92 953	88 550	542 007	20 302	0	0	43 022 120
	1 023 527	4 035	4	5 498	1 657 330	2 345	196 461	34 327	26 520	50 074	20 864	478 426	12 364	22 102	21 976	35 079 402
	883 229	0	0	112 724	1 138 782	51 816	282 693	27 947	3 940	27 099	0	543 714	15 666	0	0	29 071 587
	357 482	4 089	4 089	6 786	1 541 937	14 308	224 490	33 153	6 265	32 996	0	108 394	7 660	10 559	0	24 286 290
	536 732	0	0	6 633	1 027 867	8 941	74 673	366	6 277	6 303	0	118 832	11 809	0	0	23 203 104
	969 193	498	498	13 645	1 936 300	16 533	40 416	1 768	25 256	25 892	0	98 880	1 729	80	0	21 350 335
	357 215	473 937	753	550	1 657 599	7 569	97 466	7 055	41 690	46 030	0	164 605	8 501	8 175	0	16 240 396
	397 983	0	0	0	613 577	2 515	304 637	54 761	15 200	55 753	0	459 439	6 297	0	0	15 451 226
	482 313	0	0	0	118 506	22 005	69 747	4 923	7 053	9 302	27 536	50 204	2 935	0	0	13 072 385
	232 089	0	0	0	129 444	3 836	153 237	6 212	9 163	13 198	0	99 741	254	70	0	10 043 686
	158 225	0	0	0	192 735	46	64 887	7 310	2 599	8 186	0	54 916	742	0	0	9 645 328
	141 343	0	0	0	520 576	14 530	39 979	545	371	493	0	135 429	12 498	0	0	9 644 221
	205 817	0	0	0	297 512	2 700	64 771	2 062	1 174	2 346	0	44 082	163	0	0	9 458 134
	344 829	0	0	25 201	172 857	543	108 588	9 711	400	6 357	0	94 207	975	0	0	8 464 373
	157 900	0	0	0	477 206	5 232	111 576	7 452	13 779	19 802	687	433 867	29 446	475	0	7 833 828
	212 715	0	0	2 000	233 305	6 419	64 912	37 953	1 141	33 214	2 349	20 729	708	0	0	10 017 029
	121 213	30 000	0	0	422 879	1 195	37 901	2 084	6 105	7 405	9 591	99 018	1 336	0	0	6 145 282
	35 726	0	0	0	204 714	449	61 621	12 016	45	10 973	0	47 589	579	0	0	6 074 832
	186 246	0	0	215 858	268 561	7 685	76 400	16 602	7 900	17 891	14 419	32 034	69	8 373	0	5 440 624
	31 327	0	0	22 164	180 155	17 340	37 406	16 729	51	13 708	0	80 291	1 035	0	0	5 372 501
	160 492	0	0	46 353	462 439	1 213	8 937	994	152	1 072	904	28 217	1 464	449	0	5 138 225
	82 914	0	0	0	334 249	3 380	111 405	66 977	359	55 532	0	127 060	3 522	0	0	4 990 371
	69 819	0	0	0	310 420	1 908	37 458	28 042	1 162	24 822	5 917	25 469	287	1 140	0	4 674 123
	21 229	0	0	0	193 823	5 803	8 849	104	497	523	1 160	37 706	3 734	0	0	4 148 018
	95 172	295	295	0	207 238	8 224	22 573	4 506	4 008	6 675	9 485	59 881	18 458	20 956	0	3 711 717
	82 116	2 000	2 000	0	227 282	2 098	17 456	607	527	953	1 215	7 576	88	0	0	3 569 532
	98 764	0	0	0	1 995	258	29 175	432	3	4	0	2 047	0	0	0	3 494 521
	11 782	0	0	0	9 270	131	26 036	1 466	0	739	7 146	2 677	2	0	0	3 321 041
	31 117	0	0	0	270 118	8 933	6 794	345	1 431	1 596	0	49 022	4	0	0	3 223 644
	107 896	114 861	5 898	6 500	187 614	4 509	38 456	1 287	2 132	2 503	1 472	38 994	363	0	0	3 121 838
	56 371	0	0	0	37 327	1 207	13 796	12	0	7	0	6 045	61	0	0	2 892 215
	40 440	0	0	0	6 804	1 415	23 090	186	645	700	0	1 155	72	0	0	2 868 874
	202 753	20	20	90	254 276	5 379	46 251	20 918	8 911	27 249	4 488	20 381	856	9 593	0	2 504 082
	20 096	0	0	0	34 298	951	8 882	0	0	0	0	30 271	0	0	0	2 165 541
	44 640	0	0	0	10 716	243	7 031	552	1	551	0	2 196	0	0	0	2 415 783
	74 524	36	36	0	165 059	1 112	38 307	5 892	7 140	11 490	265	41 562	2 094	27 294	0	2 239 020
	23 419	0	0	0	235 161	1 767	10 402	19	0	0	0	13 980	97	0	0	2 238 600
	178 004	0	0	0	27 532	49	58 092	7 091	1 230	2 711	1 371	618	3	0	0	2 119 529
	58 786	0	0	0	71 068	5 111	16 791	2 834	20	2 360	9 695	15 009	2 478	0	0	2 062 465
	92 787	0	0	0	48 267	4 955	113 958	46 102	6	29 884	10 914	29 381	808	0	0	2 012 256
	106 959	0	0	1	13 167	2 743	18 621	4 384	2 137	6 307	502	22 513	76	5 515	0	1 823 785
	29 128	0	0	637	128 326	835	14 820	3 297	2 839	5 732	374	10 674	16	0	0	1 580 878
	20 681	0	0	37	103 932	227	11 634	2 110	1 045	2 934	1 237	8 984	0	0	0	1 521 820
	23 057	0	0	0	56 890	2 159	8 537	1 917	0	1 348	2	14 733	60	0	0	1 483 603
	80 303	0	0	0	20 783	43	17 571	197	4 811	4 976	0	8 804	251	0	0	1 449 606
	58 122	0	0	0	75 565	608	21 036	4 473	679	2 551	0	3 387	1	0	0	1 413 593
	83 701	0	0	0	64 058	1 494	4 033	845	367	1 001	0	9 807	109	0	0	1 324 755

¹ Резерви під зменшення корисності інвестицій в АК та ДК, що утримуються з метою продажу.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
48	УКРІНБАНК	72 313	482	0	60 163	272	0	383	207	840 394	595 806	244 588
49	АГРОБАНК	286 960	0	0	95 522	34	0	4 071	4 000	727 701	129 574	598 128
50	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	35 497	0	0	208 051	1 177	0	52 606	0	750 477	640 270	110 207
51	ЗАХІДІНКОМБАНК	101 196	0	0	78 227	2 121	0	0	0	957 726	734 896	222 830
52	"АРКАДА"	218 697	0	0	1 186	0	0	51 490	5 462	624 172	424 498	199 673
53	"ТАВРИКА"	60 621	0	0	164 434	7 508	0	23 519	0	782 924	637 931	144 993
54	СЕБ БАНК	59 624	65 249	0	203 853	223	0	1 133	6	508 503	381 965	126 538
55	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	52 059	10 987	0	153 521	14 310	0	16 199	5	800 942	589 049	211 893
56	ФАКТОРІАЛ-БАНК	37 071	0	0	93 468	44	0	96 793	169	603 950	337 844	266 106
57	ЕКСПОБАНК	46 560	0	0	94 077	2 534	0	1 017	3	682 959	580 132	102 827
58	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	94 937	0	0	130 373	2 534	0	5 757	2 000	571 298	472 258	99 040
59	"ДНІСТЕР"	36 820	0	0	91 555	644	0	1 483	0	613 070	505 498	107 572
Група IV (кількість банків у групі – 114)												
60	"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	29 257	0	0	811 214	167	0	32 529	7	497 054	441 145	55 910
61	"ДІАМАНТ"	46 880	0	0	390 505	1 010	0	19 300	2 997	589 108	484 647	104 461
62	"УНІВЕРСАЛЬНИЙ"	48 836	10 000	0	196 122	391	11 503	12	0	744 653	197 228	547 426
63	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	45 327	0	0	205 012	2 856	55 264	40 857	0	608 668	535 410	73 258
64	ТРАНСБАНК	92 117	26 019	0	58 395	560	0	28 264	61	711 001	611 143	99 858
65	ЕЛЕКТРОН БАНК	54 802	0	0	111 673	254	0	616	1	651 835	344 861	306 974
66	УНІКРЕДИТ БАНК	89 113	0	0	125 127	1 052	0	0	0	583 111	347 529	235 581
67	АВТОАЗБАНК	95 755	1 000	0	104 398	709	17 985	35	1	614 465	324 056	290 409
68	МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	34 479	0	0	440 595	2 471	0	250	250	399 361	0	399 361
69	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	32 642	0	0	185 778	478	0	27 859	75	473 658	312 521	161 137
70	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	149 415	581	0	14 513	358	0	0	0	598 119	339 067	259 052
71	"БАЗИС"	70 712	0	0	31 936	239	0	2 695	2	588 111	468 718	119 393
72	КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК	27 778	0	0	684 677	2 243	0	38 495	0	19 217	19 029	188
73	МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	51 556	20 726	0	12 682	65	0	33	2	614 250	522 386	91 864
74	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	42 021	0	0	307 980	1 106	0	39 521	3 208	384 829	304 363	80 466
75	МІСТО-БАНК	32 322	0	0	154 877	194	28 936	7 608	3 163	481 305	368 106	113 198
76	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	30 080	0	0	44 114	10	0	52 878	550	561 911	374 387	187 524
77	"КАМБІО"	87 149	0	0	279 921	10	0	23	0	336 901	240 559	96 342
78	ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	31 501	0	0	146 048	4 321	0	63 651	15 689	505 089	500 766	4 323
79	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	28 017	0	0	107 072	584	0	38 324	18	539 949	357 899	182 050
80	БМ БАНК	24 417	0	0	182 943	527	0	35 832	0	417 347	364 310	53 037
81	"МЕРКУРІЙ"	38 726	0	0	26 711	53	19 882	50	50	502 018	331 371	170 647
82	"ДЕМАРК"	26 660	0	0	54 005	2 160	0	25 626	32	567 392	513 034	54 358
83	"КАПІТАЛ"	23 059	5 000	0	150 651	0	33 947	14	0	397 314	269 818	127 495
84	ІНПРОМБАНК	41 630	0	0	12 731	5	0	0	0	508 631	397 531	111 100
85	ЕНЕРГОБАНК	39 597	0	0	41 696	100	0	30 818	223	456 831	374 668	82 163
86	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	25 071	0	0	116 452	688	22 185	36 589	2 911	354 655	253 689	100 966
87	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	58 650	0	0	99 934	15	1 455	16 911	264	377 976	314 200	63 776
88	БТА БАНК	118 031	0	0	74 118	188	0	15 961	0	350 759	205 132	145 627
89	ПОЛТАВА БАНК	64 316	0	0	23 172	13	0	5 467	3 615	393 847	343 452	50 395
90	"ПІВДЕНКОМБАНК"	49 711	2 008	0	120 029	268	0	15 933	0	317 725	298 927	18 798
91	"МЕТАЛУРГ"	62 774	0	0	21 790	190	7 999	2 109	2 104	410 734	246 108	164 626
92	"НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ"	45 638	0	0	35 881	30	0	0	0	395 622	154 563	241 058
93	ФІНЕКСБАНК	202 135	0	0	155 108	338	0	0	0	125 001	115 902	9 099
94	"ДАНІЕЛЬ"	8 659	0	0	70 266	154	19 889	23 182	787	283 317	163 421	119 896
95	"НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	32 909	0	0	8 044	9	0	0	0	447 608	384 779	62 829
96	"СТОЛИЦЯ"	78 307	0	0	104 169	73	0	30 073	29	226 629	197 080	29 549
97	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	20 717	0	0	28 825	5	0	17 374	0	397 382	371 799	25 583
98	УКРГАЗПРОМБАНК	7 088	0	0	188 024	9 618	0	731	6	242 469	236 990	5 479
99	БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	29 637	0	0	89 291	143	0	0	0	309 955	306 457	3 497
100	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	44 386	0	0	102 638	548	18 445	16 347	124	252 110	244 971	7 138
101	АРТЕМ БАНК	16 887	0	0	226 448	8 695	0	36 463	90	139 807	87 561	52 246
102	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	21 052	0	0	146 938	636	20 527	16 692	84	181 693	135 360	46 334
103	"ІНТЕГРАЛ"	25 536	0	0	108 849	4 629	0	29 693	86	270 415	240 647	29 768
104	"СИНТЕЗ"	50 210	0	0	61 983	3 173	0	121	121	302 841	68 689	234 152
105	ІПОБАНК	6 249	0	0	17 701	8	7 650	0	0	378 012	375 293	2 719
106	"АРМА"	13 254	975	0	103 925	1 074	38 521	0	0	214 611	169 222	45 389
107	ФОРТУНА БАНК	22 657	0	0	41 722	102	0	0	0	292 071	272 671	19 400
108	"НОВИЙ"	26 529	0	0	34 726	124	31 383	16	14	301 922	257 811	44 111
109	"АВТОКРАЗБАНК"	24 888	0	0	15 809	4 004	27 185	6 520	886	315 292	271 512	43 781
110	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	16 068	0	0	43 252	26	0	26 216	2 107	276 842	187 099	89 743

БАНКИ УКРАЇНИ

	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
	36 747	67	67	0	310 236	1 060	19 599	10 424	3 754	13 237	0	10 966	1 837	1 025	0	1 264 320
	13 616	0	0	0	35 253	1 414	16 899	1 941	853	2 143	1 094	9 009	473	0	0	1 157 657
	22 270	0	0	0	33 964	236	17 011	870	212	890	32	66 860	589	0	0	1 139 807
	89 259	0	0	0	16 327	276	1 335	66	141	153	0	27 791	519	0	0	1 090 827
	55 480	0	0	6 081	147 691	195	13 173	130	0	81	56	36 510	3 338	0	0	1 034 890
	40 642	0	0	0	7 707	408	5 686	225	903	1 014	0	9 116	28	0	0	1 005 222
	8 198	5	5	3 538	118 986	1 211	4 619	136	198	233	488	26 982	58	0	0	985 467
	74 251	0	0	0	8 878	1 172	13 488	250	136	223	30	6 142	74	0	0	974 554
	15 299	0	0	0	94 884	1 374	15 741	5 604	2 960	4 582	417	29 180	164	141	0	952 762
	52 336	0	0	0	137 853	851	8 530	480	912	1 137	542	2 253	36	0	0	918 597
	17 511	0	0	0	10 119	1 230	16 640	10 302	1 207	10 510	373	7 761	2 740	0	0	803 195
	18 708	0	0	0	53 937	1 637	6 986	942	241	436	269	9 507	964	0	0	794 515
	24 566	2 415	2 115	0	22 346	148	7 504	27	194	208	222	7 962	24	0	0	1 383 564
	24 109	1 229	246	1 261	112 865	396	1 660	163	0	19	144	5 845	195	0	0	1 140 617
	24 115	0	0	0	44 111	335	10 953	2 673	477	2 154	300	1 327	107	0	0	1 041 386
	16 290	0	0	0	11 380	180	4 243	465	12	364	260	9 412	168	0	0	960 924
	24 373	1	1	0	27 507	804	4 515	572	490	522	75	2 463	337	0	0	925 306
	16 830	22 093	413	0	84 431	1 031	1 367	166	63	136	540	2 250	1	0	0	913 002
	10 576	0	0	2 757	69 749	1 668	3 545	237	2	153	0	45 372	665	0	0	907 997
	13 863	0	0	0	36 631	949	4 816	1 038	0	301	0	1 907	58	0	0	863 011
	31 790	0	0	0	4 177	718	4 307	361	1 195	1 285	2 997	1 129	0	0	0	852 218
	22 881	0	0	0	73 525	1 327	5 442	98	1 486	1 547	26	37 111	396	0	0	811 990
	12 405	0	0	0	8 455	779	9 788	3 273	1 590	3 834	55	31 292	13	0	0	796 388
	4 788	8 234	716	0	79 255	298	4 350	1 102	75	1 017	243	7 007	227	1 378	0	787 230
	370	0	0	0	5 039	643	1 168	2	0	1	0	2 477	0	0	0	776 882
	5 604	1	1	0	66 004	710	9 963	557	614	1 159	75	4 362	42	350	0	773 839
	55 177	0	0	0	15 966	514	30 946	14 076	1 051	12 283	445	4 059	1 004	0	0	753 503
	24 371	0	0	0	58 015	827	12 692	334	1 746	1 791	0	3 402	403	0	0	750 061
	5 478	0	0	0	28 836	222	2 446	118	450	497	241	19 281	182	0	0	733 292
	6 968	0	0	0	11 304	305	3 631	166	165	240	0	6 757	2	0	0	718 772
	28 962	0	0	0	2 597	257	610	0	382	382	0	7 478	131	0	0	707 744
	20 030	710	4	0	1 488	58	6 297	322	2 637	2 792	554	473	6	0	0	699 507
	1 013	0	0	0	3 096	627	2 042	5	3	5	0	878	0	0	0	665 637
	2 848	0	0	0	56 531	411	4 638	24	0	19	0	3 627	1	0	0	649 623
	66 489	0	0	0	24 241	583	5 236	1 522	744	1 911	0	1 527	28	0	0	634 649
	17 983	0	0	0	30 122	369	4 988	451	690	1 000	0	7 641	279	0	0	633 844
	11 577	0	0	0	54 867	429	4 174	640	258	272	12	10 699	0	0	0	621 319
	20 859	0	0	0	45 600	1 101	5 780	332	1 184	1 366	0	16 982	917	0	0	614 939
	25 537	2 880	582	0	56 908	581	8 880	4 440	991	4 908	2 149	8 709	18	0	0	600 418
	8 020	5 317	0	0	25 876	997	2 335	20	662	676	69	7 597	25	0	0	588 117
	6 410	0	0	0	16 143	632	2 529	224	13	87	248	3 716	0	1 394	0	576 846
	17 865	0	0	0	80 851	445	5 686	3 580	538	3 662	132	8 629	226	0	0	557 166
	8 152	0	0	0	9 496	441	4 386	105	1 895	1 975	0	4 165	153	0	0	513 347
	33 475	32	32	0	23 210	572	9 978	1 348	2 863	3 920	37	12 177	87	0	0	511 606
	7 077	0	0	0	18 422	254	192	27	0	27	0	21 337	49	0	0	510 161
	4 536	0	0	0	3 896	179	1 913	4	0	3	165	25 846	2	0	0	509 364
	4 923	0	0	0	41 919	185	2 069	85	90	95	0	62 435	0	0	0	505 961
	14 740	0	0	0	9 221	932	1 701	92	1 352	1 395	0	1 224	149	0	0	485 346
	12 836	0	0	0	46 476	910	8 729	5 424	159	5 192	0	1 253	48	0	0	478 370
	14 412	0	0	0	8 016	273	2 658	52	0	35	0	3 655	68	0	0	464 381
	26 157	0	0	0	26 560	186	3 859	56	0	44	31	2 263	4	0	0	435 384
	6 422	0	0	0	7 858	196	44	0	0	0	0	431	0	0	0	430 847
	8 287	0	0	0	1 526	87	1 105	5	17	21	0	430	1	0	0	428 094
	4 760	0	0	0	15 512	157	1 217	246	35	41	0	734	0	0	0	423 639
	7 105	450	91	0	33 449	595	3 862	527	0	407	79	1 269	43	0	0	418 241
	23 145	0	0	0	3 103	194	4 148	523	144	169	0	4 186	0	0	0	418 095
	9 564	0	0	0	12 179	599	2 050	470	239	615	134	1 463	63	0	0	418 046
	10 948	0	0	0	3 031	318	933	1	0	1	0	812	0	0	0	403 752
	4 736	0	0	0	28 684	121	4 297	442	28	31	175	2 783	7	0	0	401 496
	16 811	0	0	0	57 395	95	1 901	49	1 820	1 869	355	986	0	0	0	398 400
	21 785	0	0	0	19 027	427	3 859	173	2 644	2 814	645	1 890	43	0	0	395 645
	12 492	0	0	0	12 648	474	5 232	2 393	329	2 440	442	1 214	336	0	0	389 545
	12 223	164	164	0	27 621	362	3 539	84	160	163	0	9 465	77	0	0	388 770

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
111	ПРОМЕКОНОМБАНК	25 906	0	0	60 210	44	0	17 353	0	276 224	199 523	76 701
112	СОЦКОМБАНК	23 246	0	0	44 904	14	417	0	0	280 378	201 482	78 896
113	ФІНБАНК	11 850	0	0	19 054	2	0	14 385	3 000	229 494	221 930	7 564
114	УКРКОМУНБАНК	38 921	0	0	16 101	2	8 365	0	0	226 767	141 406	85 361
115	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	30 335	0	0	59 413	51	0	3 626	936	221 872	122 745	99 127
116	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РАЦІОНАЛЬНОГО ФІНАНСУВАННЯ	21 298	0	0	17 073	71	0	117	102	134 279	121 671	12 608
117	УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА ГРУПА	10 101	718	0	88 082	839	0	1	0	204 764	202 460	2 303
118	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	11 720	0	0	106 458	270	0	6 658	0	165 266	137 546	27 720
119	"КОНТРАКТ"	20 100	0	0	54 344	1 510	17 412	0	0	185 685	163 163	22 522
120	"ПОРТО-ФРАНКО"	17 106	0	0	44 765	0	4 992	0	0	200 902	83 555	117 347
121	БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ	19 739	0	0	64 927	64	0	0	0	220 877	0	220 877
122	"ГРАНТ"	14 444	0	0	6 090	59	0	3 658	223	241 460	178 194	63 265
123	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	17 307	0	0	16 835	100	25 078	3 587	0	219 655	214 944	4 710
124	СТАРОКІЇВСЬКИЙ БАНК	36 577	0	0	7 031	52	0	16 286	25	176 801	117 387	59 414
125	ФІНРОСТБАНК	22 617	0	0	16 775	0	11 544	0	0	221 373	208 012	13 361
126	ОДЕСА-БАНК	7 988	0	0	32 379	28	12 614	12 081	2 389	209 087	182 743	26 344
127	ІНТЕРБАНК	26 140	0	0	35 236	269	21 716	10 263	78	128 220	102 418	25 802
128	КООПІНВЕСТБАНК	25 809	0	0	44 974	15	0	210	50	178 640	144 696	33 945
129	"ТК КРЕДИТ"	35 704	0	0	96 669	40	0	24 181	0	97 837	73 177	24 660
130	ЛЕГБАНК	35 344	0	0	31 872	1 014	0	25 190	2 990	156 500	136 031	20 469
131	ПАРТНЕР БАНК	33 815	0	0	48 664	0	0	10 534	0	133 674	100 800	32 874
132	"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	4 702	0	0	89 855	164	0	0	0	155 466	110 538	44 928
133	"ЛЬВІВ"	9 661	2 000	0	23 375	27	0	310	0	188 168	131 460	56 708
134	ТАС-БІЗНЕСБАНК	6 911	0	0	18 022	5	0	4 710	2 710	185 794	129 097	56 697
135	БАНК РУСКИЙ СТАНДАРТ	2 947	0	0	99 026	29	0	0	0	130 825	0	130 825
136	ТММ-БАНК	15 317	12	0	151 468	91	0	0	0	50 609	27 500	23 109
137	"ПРИКАРПАТТЯ"	17 934	0	0	80 574	15	0	32	19	103 093	50 892	52 201
138	"ЮНЕКС"	27 523	0	0	85 686	12	1 500	0	0	103 302	100 885	2 417
139	РЕАЛ БАНК	9 943	0	0	42 672	910	0	17 012	66	143 248	138 724	4 524
140	"МОРСЬКИЙ"	14 203	0	0	69 123	679	0	7 127	0	115 850	81 069	34 781
141	ПОЛКОМБАНК	8 463	0	0	20 433	85	0	3 567	41	161 720	153 814	7 907
142	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	23 305	157	0	83 945	6 070	0	52	34	106 822	96 362	10 461
143	ІНВЕСТБАНК	9 806	0	0	35 140	36	0	0	0	147 035	121 744	25 291
144	ІКАР-БАНК	29 035	0	0	11 929	16	0	26	0	115 929	18 961	96 968
145	УНІКОМБАНК	115 236	0	0	6 665	0	0	1 000	0	65 288	61 820	3 469
146	"ФАМІЛЬНИЙ"	6 636	8 646	0	15 233	278	0	1 406	1 405	120 543	17 463	103 080
147	ІНВЕСТ-КРЕДИТ БАНК	4 387	0	0	29 162	27	13 582	6 057	0	120 058	87 548	32 510
148	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	4 170	0	0	27 649	12	13 618	0	0	115 310	92 259	23 052
149	РЕГІОН БАНК	17 301	0	0	12 518	841	0	27	16	133 881	101 830	32 050
150	ЄВРОГАЗБАНК	4 074	0	0	51 771	720	21 303	0	0	93 302	38 576	54 726
151	"КОНКОРД"	2 780	0	0	21 000	0	0	11 750	2 886	135 442	135 442	0
152	"ПРИВАТІНВЕСТ"	110	0	0	148 125	0	14 580	0	0	5 020	4 729	291
153	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК	282	0	0	97 180	8	0	25 139	0	17 364	17 091	273
154	"УКООПСІЛКА"	11 641	0	0	1 651	0	0	25	0	95 701	74 175	21 526
155	"ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА"	2 775	0	0	11 574	250	0	15 599	3 342	113 366	75 531	37 835
156	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	13 740	0	0	85 889	1 164	0	0	0	29 588	27 608	1 980
157	ДІАЛОГБАНК	12 487	0	0	4 968	40	0	13 062	3 668	123 993	116 626	7 367
158	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	9 645	0	0	12 974	68	0	703	0	100 022	74 692	25 330
159	СИГМАБАНК	1 355	0	0	45 312	2	0	2 753	353	70 018	69 060	958
160	ПРАЙМ-БАНК	3 837	0	0	40 013	1 645	5 128	0	0	52 491	44 465	8 026
161	"СТОЛИЧНИЙ"	1 842	0	0	1 353	1 300	0	2 361	157	98 042	97 037	1 004
162	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	3 662	0	0	11 596	12	3 202	1 048	1 048	66 104	62 676	3 428
163	ЄВРОБАНК	5 993	0	0	7 354	6	0	12 899	0	68 512	47 166	21 346
164	РД БАНК	4 128	0	0	10 052	500	9 885	0	0	74 824	69 601	5 223
165	УКРАЇНСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ	1 150	0	0	25 700	20	7 796	0	0	24 972	20 381	4 592
166	УКРБУДІНВЕСТБАНК	11 186	0	0	10 766	100	0	0	0	48 908	42 300	6 608
167	"ВЕЛЕС"	8 146	500	0	8 053	94	0	7 524	10	59 497	57 205	2 292
168	"АЛЬЯНС"	9 320	0	0	23 230	125	0	0	0	52 780	29 448	23 332
169	КЛАСИКБАНК	22 894	0	0	6 544	40	0	8	0	33 936	21 952	11 984
170	БАНК НАРОДНИЙ КАПІТАЛ	5 538	0	0	14 567	0	0	0	0	52 676	51 977	700
171	РАДАБАНК	3 691	0	0	17 580	160	0	2 400	2 400	41 884	40 870	1 015
172	КРЕДИТВЕСТ БАНК	1 249	0	0	31 302	55	0	0	0	27 864	26 532	1 332
173	БАНК "БОГУСЛАВ"	1 083	0	0	21 616	226	0	0	0	36 960	34 967	1 993

БАНКИ УКРАЇНИ

	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
	7 113	0	0	0	4 994	602	2 551	257	1 229	1 393	695	3 206	0	0	0	383 191
	5 677	6 558	546	0	15 120	132	3 198	51	21	35	0	5 558	131	0	0	373 108
	8 131	0	0	0	79 876	346	4	0	1	1	1 813	3 198	16	0	0	348 872
	15 794	0	0	0	62 371	410	6 684	2 720	184	2 465	739	5 772	536	55	0	347 389
	7 361	0	0	0	21 233	659	1 259	81	232	255	89	5 309	114	0	0	335 078
	23 112	0	0	0	73 180	219	5 897	0	30	30	253	92 999	5	0	0	321 996
	6 234	0	0	0	19 337	254	1 136	3	457	459	0	1 322	44	0	0	318 141
	10 543	0	0	0	34 955	212	464	4	334	335	0	317	24	0	0	314 878
	9 739	0	0	0	41 454	58	4 586	32	262	294	0	1 608	695	130	0	313 141
	3 045	0	0	0	41 685	330	2 893	505	372	397	251	1 343	78	0	0	310 749
	30 345	0	0	0	8 421	2 027	8 060	2 470	2 047	2 311	0	6 999	37	0	0	298 294
	1 936	0	0	511	17 935	179	1 533	105	0	104	27	1 384	53	0	0	284 847
	12 231	0	0	0	2 463	487	2 845	3	328	329	12	2 579	0	0	0	278 186
	4 065	0	0	0	26 909	376	1 896	12	91	93	0	12 614	16	0	0	274 239
	6 278	0	0	0	4 685	8	2 546	54	0	38	0	921	3	0	0	274 150
	7 523	0	0	0	4 456	7	2 505	16	14	20	0	644	9	0	0	271 790
	1 462	0	0	0	38 125	401	1 966	17	4	11	0	893	85	0	0	261 057
	12 957	0	0	0	19 563	737	2 438	205	1 872	2 077	0	3 531	196	0	0	260 608
	12 331	0	0	0	2 075	72	7 072	0	6 709	6 709	2 125	3 828	9	0	0	250 472
	9 951	0	0	0	4 685	211	6 048	1 721	803	2 472	0	5 100	2 008	0	0	246 514
	377	0	0	0	15 260	101	1 066	5	2	2	0	2 005	41	0	0	244 700
	17 606	0	0	0	9 517	65	1 657	11	0	9	0	1 212	47	0	0	244 649
	3 426	3 000	55	0	16 304	226	645	4	300	303	0	1 673	374	2 841	0	244 017
	14 138	0	0	0	34 941	204	5 918	3 470	320	3 699	0	784	47	6 283	0	242 967
	19 341	0	0	0	2 991	69	9 662	6 312	0	4 919	0	13 555	14	0	0	234 771
	5 272	0	0	0	20 902	84	401	0	173	173	0	414	0	0	0	233 669
	1 963	0	0	0	29 827	300	1 302	81	447	447	0	1 966	1	0	0	232 582
	1 541	0	0	0	11 444	142	235	4	6	7	0	738	0	0	0	229 010
	1 111	0	0	32	6 968	365	60	0	3	3	2	3 617	2	0	0	221 827
	3 974	2 196	169	0	12 558	480	847	44	278	321	0	324	22	0	0	217 543
	18 600	0	0	0	33 727	617	4 799	2	364	365	0	2 575	31	0	0	216 779
	4 297	0	0	0	4 705	48	1 260	0	635	635	423	2 714	277	0	0	212 118
	7 653	0	0	0	15 349	296	1 664	23	117	138	74	508	6	0	0	202 040
	2 919	0	0	0	36 711	265	493	20	56	73	1	937	464	57	0	191 913
	8 886	0	0	0	4 881	142	1 028	0	518	518	0	103	0	0	0	184 938
	3 564	0	0	34	34 440	202	2 497	214	215	375	0	875	0	0	0	184 887
	2 316	0	0	0	9 296	148	1 565	454	283	695	0	2 162	2	0	0	183 376
	13 524	0	0	0	29 302	81	1 203	18	377	383	5	1 216	40	0	0	178 595
	2 483	62	62	0	11 799	162	369	1	215	215	92	1 779	0	0	0	174 372
	142	0	0	0	1 351	133	1 187	0	0	0	0	241	0	0	0	172 500
	2 461	0	0	0	286	9	8	0	0	0	0	26	0	0	0	165 953
	5 020	0	0	0	472	115	37	0	1	1	4	61	20	0	0	163 483
	8 580	0	0	0	5 916	65	32 322	24 150	0	20 854	0	72	0	0	0	148 897
	3 447	0	0	0	41 521	374	810	104	495	578	11	402	3	0	0	148 108
	9 975	0	0	3 400	3 570	8	1 464	170	196	332	0	4 353	0	0	0	142 209
	1 427	0	0	675	9 159	315	613	0	0	0	0	385	0	0	0	137 773
	22 063	2 106	422	0	402	4	5 183	1 365	829	1 978	150	112	0	821	0	135 118
	695	0	0	0	5 645	290	249	1	0	0	11	2 239	0	0	0	131 015
	3 720	0	0	0	282	304	10	0	0	0	0	47	0	0	0	116 006
	7 124	0	0	0	8 234	143	562	0	0	0	0	641	7	0	0	102 274
	6 203	0	0	0	2 793	76	1 241	0	277	277	4	33	0	0	0	99 807
	1 804	2 989	260	0	9 805	51	684	25	0	4	125	160	1	0	0	96 298
	405	0	0	0	508	66	262	3	0	1	0	955	0	0	0	96 137
	4 200	0	0	0	1 307	83	18	0	0	0	0	44	0	0	0	95 642
	1 609	0	0	0	947	24	340	0	56	56	0	24 599	0	0	0	83 842
	39	0	0	0	4 132	201	35	0	0	0	99	8 074	0	0	0	83 262
	6 012	0	0	0	4 757	176	390	97	101	132	56	266	0	0	0	83 116
	5 517	0	0	0	1 105	74	1 111	75	907	941	0	377	0	0	0	81 413
	2 723	0	0	0	5 948	16	6 450	0	372	372	51	102	0	0	0	72 813
	5 828	0	0	0	802	29	446	126	183	308	8	905	3	0	0	68 832
	2 751	3 500	29	0	1 114	117	488	102	363	465	0	1 975	1	0	0	66 944
	50	0	0	0	941	383	109	0	0	0	0	181	1	0	0	61 922
	1 343	0	0	0	762	111	30	0	0	0	0	451	4	0	0	59 440

Структура зобов'язань банків України за станом на 01.07.2007 р. (у розрізі банків)

Тис. грн.

№ п/п	Назва банку	Кошти банків	Кошти юридичних осіб	Кошти фізичних осіб	Ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком	Боргові цінні папери, емітовані банком	Нараховані витрати, що мають бути сплачені	Відстрочені податкові зобов'язання	Інші зобов'язання	Усього зобов'язань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Група I (кількість банків у групі – 15)										
1	ПРИВАТБАНК	4 252 956	13 407 537	18 231 040	3 446	1 808 148	680 262	1 649	1 084 584	39 469 621
2	РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	9 671 824	5 740 424	14 096 249	0	924 319	323 264	194 698	735 287	31 686 066
3	УКРСИБАНК	14 464 580	4 309 034	3 929 470	3	1 647 578	361 886	12 857	1 879 630	26 605 037
4	УКРСОЦБАНК	6 793 540	6 691 623	6 086 690	24 348	1 389 889	244 760	235 337	732 791	22 198 979
5	УКРЕКСІМБАНК	9 211 535	5 932 656	3 517 764	0	1 273 339	314 215	169 661	731 219	21 150 389
6	ПРОМІНВЕСТБАНК	934 563	8 660 917	8 465 202	159 794	0	43 502	341 149	126 505	18 731 632
7	ОЩАДБАНК	1 606 060	2 457 504	9 255 282	692	0	202 713	293 395	526 358	14 342 005
8	"НАДРА"	5 897 223	2 416 190	4 950 965	4 464	250 000	173 957	6 379	134 266	13 833 444
9	ОТП БАНК	7 399 907	2 064 551	2 019 634	42	0	142 316	12 080	406 670	12 045 201
10	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	2 578 004	2 695 134	3 581 033	0	0	145 677	4 096	257 448	9 261 392
11	КРЕДИТПРОМБАНК	3 375 462	2 451 895	2 003 718	25 250	650 133	113 084	34 351	110 468	8 764 361
12	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	4 275 203	2 455 043	1 304 026	653	0	92 320	56 199	33 270	8 216 714
13	"ФОРУМ"	2 686 116	2 600 243	2 844 779	2 126	97 528	116 551	12 930	106 684	8 466 958
14	УКРПРОМБАНК	933 733	1 461 432	4 942 729	0	0	134 090	4 305	9 225	7 485 513
15	БРОКБІЗНЕСБАНК	1 665 289	3 146 154	1 705 703	0	0	45 544	58 211	172 819	6 793 720
Група II (кількість банків у групі – 19)										
16	АЛЬФА-БАНК	5 027 514	2 819 648	258 377	1 766	576 884	63 968	36 912	213 751	8 998 821
17	УКРГАЗБАНК	1 939 510	1 107 260	2 107 494	47 262	149 873	71 162	39 557	64 282	5 526 401
18	РОДОВІД БАНК	1 788 610	1 197 625	1 711 077	72 300	100 000	57 742	83	675 486	5 602 923
19	ТАС-КОМЕРЦБАНК	1 985 941	1 004 527	1 518 584	51	40 099	37 068	18 215	265 387	4 869 873
20	ВІЕЙБІ БАНК	1 818 446	1 465 942	1 384 337	0	15 066	66 964	125	66 646	4 817 526
21	"ПІВДЕННИЙ"	831 747	1 967 245	1 477 736	121 964	0	45 618	19 257	74 790	4 538 357
22	ПРАВЕКС-БАНК	1 057 443	480 968	2 600 190	1	50 000	117 497	31 007	227 875	4 564 979
23	ВТБ БАНК	1 722 583	1 068 817	909 079	3 628	0	26 691	826	450 197	4 181 821
24	"ХРЕЩАТИК"	819 346	1 557 700	978 995	5	100 000	13 005	11 560	12 599	3 493 211
25	КРЕДОБАНК	523 871	1 042 980	1 690 067	0	25 031	47 982	0	120 149	3 450 080
26	ДОНГОРБАНК	470 849	1 510 526	973 666	0	70 000	25 348	25 186	84 353	3 159 929
27	"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	1 314 092	1 512 050	26 502	0	0	2 836	379	7 885	2 863 745
28	ІНГ БАНК УКРАЇНА	1 389 917	1 291 323	34 986	0	0	13 018	0	49 315	2 778 559
29	ІМЕКСБАНК	438 841	821 593	1 433 589	0	100 000	12 418	0	47 084	2 853 525
30	ІНДУСТРІАЛБАНК	303 005	1 630 424	688 203	0	0	15 213	7 127	32 084	2 676 056
31	СІТІБАНК (УКРАЇНА)	356 921	2 208 968	2 903	0	0	6 092	855	9 771	2 585 509
32	ХФБ БАНК УКРАЇНА	1 245 282	1 054 214	60 115	0	77 300	39 889	617	111 036	2 588 454
33	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	300 299	431 118	1 211 682	1 513	0	54 171	0	119 564	2 118 347
34	КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	399 942	1 389 986	18 514	0	50 000	13 743	0	66 490	1 938 674
Група III (кількість банків у групі – 25)										
35	ВНЄШТОРГБАНК	501 885	676 868	28 856	0	0	39 651	178	855 745	2 103 182

БАНКИ УКРАЇНИ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
36	"КИЇВ"	143 436	747 532	1 066 297	0	0	26 555	7 266	22 669	2 013 755
37	ЕРСТЕ БАНК	1 471 996	13 850	81 037	0	0	4 472	422	361 199	1 932 976
38	ТАС-ІНВЕСТБАНК	664 324	605 489	392 200	0	159 252	29 230	0	3 190	1 853 686
39	ПРОКРЕДИТ БАНК	135 408	638 849	745 363	0	225 347	41 355	0	82 674	1 868 996
40	"ДЕЛЬТА"	101 000	169 593	109 825	0	1 196 606	29 543	4 451	36 001	1 647 018
41	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	195 492	526 315	530 740	12 955	100 628	14 737	39	250 188	1 631 095
42	ЕКСПРЕС-БАНК	41 600	597 118	594 986	0	34 115	5 390	7 234	10 455	1 290 898
43	МЕГАБАНК	79 068	408 150	606 288	0	25 000	15 718	11 919	149 881	1 296 023
44	АКТИВ БАНК	337 076	353 118	370 370	0	20 000	19 760	445	10 814	1 111 583
45	"НРБ-УКРАЇНА"	519 021	413 463	329 411	0	0	18 540	475	40 220	1 321 130
46	"КИЇВСЬКА РУСЬ"	346 312	380 470	544 899	0	2 411	8 965	9 318	22 488	1 314 863
47	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	109 000	620 443	425 036	0	0	9 253	1 465	12 989	1 178 187
48	УКРІНБАНК	375	292 528	485 727	0	0	3 354	52 287	3 681	837 951
49	АГРОБАНК	17 170	347 828	443 451	0	0	30 027	0	1 929	840 404
50	"БІГ ЕНЕРПІЯ"	208 452	198 912	416 291	78 320	0	17 481	198	64 523	984 177
51	ЗАХІДІНКОМБАНК	119 145	392 197	433 548	1 666	0	8 236	0	21 248	976 040
52	"АРКАДА"	123 000	439 040	262 037	0	0	5 932	2 298	5 625	837 933
53	"ТАВРИКА"	105 371	281 642	485 818	0	4 000	18 322	680	2 266	898 100
54	СЕБ БАНК	283 772	279 429	200 232	0	0	10 658	20 552	9 802	804 445
55	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	218 118	229 712	316 264	0	39 800	10 052	1 194	3 595	818 736
56	ФАКТОРІАЛ-БАНК	62 590	392 346	341 119	0	0	10 509	1 361	45 751	853 675
57	ЕКСПОБАНК	133 587	184 079	317 084	64 280	0	12 879	25 348	10 937	748 195
58	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	106 970	332 764	246 344	0	0	6 204	33	35 434	727 747
59	"ДНІСТЕР"	117 324	187 899	338 774	39 685	1 907	12 980	4 065	17 814	720 448
Група IV (кількість банків у групі – 114)										
60	"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	123 161	996 589	125 351	0	0	2 473	1 939	602	1 250 116
61	"ДІАМАНТ"	434 005	196 566	344 546	0	0	6 060	555	22 102	1 003 834
62	"УНІВЕРСАЛЬНИЙ"	360 680	124 687	407 911	0	0	7 875	2 700	54 146	957 999
63	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	231 227	213 358	278 310	30 000	0	2 691	0	2 314	757 901
64	ТРАНСБАНК	61 249	419 507	334 300	0	0	11 614	0	20 882	847 552
65	ЕЛЕКТРОН БАНК	226 824	170 255	390 750	0	0	10 469	8 417	2 474	809 189
66	УНКРЕДИТ БАНК	250 835	31 413	97 718	0	0	1 673	0	34 259	415 898
67	АВТОАЗБАНК	0	571 272	179 313	0	0	2 476	4 631	20 743	778 435
68	МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	19 443	670 420	32 618	0	0	2 467	0	40 577	765 525
69	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	164 793	281 254	215 905	35	8 469	7 732	140	34 309	712 637
70	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	20 050	405 715	254 832	0	0	3 236	0	34 443	718 275
71	"БАЗИС"	33 698	256 959	297 922	66 341	0	7 749	6 077	33 553	702 299
72	КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК	0	440 247	758	0	0	2 085	0	28	443 117
73	МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	41 306	207 114	435 256	0	0	9 722	452	1 374	695 225
74	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	192 476	181 249	169 582	0	0	1 537	192	3 057	548 095
75	МІСТО-БАНК	178 231	262 524	211 454	0	0	4 337	0	7 034	663 579
76	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	86 931	223 393	306 576	3 638	0	11 371	3 362	40 262	675 532
77	"КАМБІО"	326 986	120 050	183 830	19 328	0	8 082	0	469	658 744
78	ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	141 910	274 376	44 801	18 000	0	1 780	1 587	13 118	495 573
79	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	106 481	230 320	226 330	60 578	0	5 156	59	17 539	646 462
80	БМ БАНК	199 095	252 311	29 371	0	12 500	6 199	32	76 525	576 033
81	"МЕРКУРІЙ"	16 050	232 740	311 067	0	0	11 951	5	9 778	581 592

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
82	"ДЕМАРК"	28 110	197 263	269 217	0	0	7 451	1 388	2 991	506 419
83	"КАПІТАЛ"	158 437	109 523	280 214	0	10 000	6 310	758	5 441	570 682
84	ІНПРОМБАНК	47 119	157 880	226 845	76 780	0	4 672	12	10 020	523 328
85	ЕНЕРГОБАНК	39 388	309 890	151 845	0	0	3 660	8 339	12 525	525 647
86	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	108 757	73 550	296 906	0	0	2 679	18	30 876	512 786
87	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	183 213	123 823	175 106	9 080	0	3 751	2 052	28 273	525 298
88	БТА БАНК	136 014	309 598	42 888	0	0	2 595	2 451	20 417	513 964
89	ПОЛТАВА БАНК	6 000	179 568	219 392	0	0	7 778	11 489	10 491	434 717
90	"ПІВДЕНКОМБАНК"	93 039	140 131	176 390	150	0	9 023	0	13 741	432 474
91	"МЕТАЛУРГ"	10 966	96 362	286 271	0	0	9 983	1 539	12 552	417 673
92	"НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ"	102 802	226 577	90 056	0	0	1 859	2 397	32 333	456 024
93	ФІНЕКСБАНК	12 550	303 549	103 497	0	0	1 670	0	42 105	463 370
94	"ДАНІЕЛЬ"	71 721	224 799	119 759	0	0	3 694	7 274	1 069	428 317
95	"НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	9 550	244 914	165 048	0	0	748	0	1 240	421 500
96	"СТОЛИЦЯ"	6 963	235 720	140 524	0	0	1 922	2 521	1 488	389 138
97	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	34 625	76 623	134 136	97 623	0	2 954	0	7 063	353 025
98	УКРГАЗПРОМБАНК	167 837	104 756	52 557	0	0	1 251	0	4 152	330 553
99	БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	141 557	106 744	24 728	0	0	547	0	746	274 322
100	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	22 250	205 249	59 590	0	0	2 411	71	2 026	291 598
101	АРТЕМ БАНК	80 097	86 641	155 534	0	0	2 529	130	23 700	348 630
102	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	123 661	169 688	61 055	430	0	1 855	4 264	925	361 880
103	"ІНТЕГРАЛ"	104 133	115 927	113 627	0	0	4 329	75	669	338 760
104	"СИНТЕЗ"	70 705	91 889	157 727	0	0	1 966	8	8 004	330 298
105	ІПОБАНК	108 590	88 974	1 354	0	0	1 142	0	172	200 232
106	"АРМА"	119 925	89 785	104 255	0	0	4 834	0	528	319 327
107	ФОРТУНА БАНК	54 231	100 163	137 771	0	0	1 958	8 425	892	303 440
108	"НОВИЙ"	18 805	163 611	142 934	0	0	3 313	0	4 971	333 635
109	"АВТОКРАЗБАНК"	49 864	124 848	139 583	0	0	3 110	442	3 493	321 341
110	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	42 128	125 074	152 171	0	0	3 612	554	2 056	325 595
111	ПРОМЕКОНОМБАНК	58 990	103 686	145 162	0	10 000	3 960	0	4 108	325 906
112	СОЦКОМБАНК	43 690	151 368	99 915	0	0	1 639	0	160	296 772
113	ФІНБАНК	10 100	80 002	92 678	0	50 056	4 337	11 248	336	248 756
114	УКРКОМУНБАНК	13 635	108 302	144 331	0	0	5 090	3 759	12 277	287 394
115	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	0	142 421	127 582	0	0	2 212	1 632	6 361	280 209
116	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РАЦІОНАЛЬНОГО ФІНАНСУВАННЯ	15 953	18 908	7 570	0	0	18	4	94 789	137 241
117	УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА ГРУПА	69 966	91 164	89 582	0	0	2 298	1 580	148	254 738
118	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	101 265	50 542	82 491	0	0	2 022	6 303	545	243 167
119	"КОНТРАКТ"	78 928	47 993	115 588	0	0	3 203	5 875	2 553	254 140
120	"ПОРТО-ФРАНКО"	58 866	55 174	133 933	0	0	986	0	3 859	252 818
121	БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ	70 635	67 975	11 544	0	0	2 639	36	715	153 544
122	"ГРАНТ"	11 083	81 861	121 384	0	0	379	913	3 415	219 035
123	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	5 003	39 523	103 172	1 157	5 620	4 424	4 237	9 303	172 439
124	СТАРОКІЇВСЬКИЙ БАНК	3 000	127 123	93 007	0	0	2 105	2 884	2 113	230 232
125	ФІНРОСТБАНК	40 005	121 921	44 381	0	0	2 121	0	13 900	222 328
126	ОДЕСА-БАНК	65 287	46 773	66 863	0	0	1 203	199	48	180 374

БАНКИ УКРАЇНИ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
127	ІНТЕРБАНК	50 535	46 596	90 243	0	0	2 681	0	10 493	200 548
128	КООПІНВЕСТБАНК	36 150	39 185	109 279	0	0	525	324	304	185 768
129	"ТК КРЕДИТ"	95 823	97 600	11 100	0	0	250	0	3 547	208 320
130	ЛЕГБАНК	9 000	84 984	73 312	1 197	0	1 966	0	14 475	184 935
131	ПАРТНЕР БАНК	19 515	123 994	39 255	0	0	1 220	0	17 664	201 648
132	"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	108 860	48 932	23 457	0	0	488	0	16 253	197 989
133	"ЛЬВІВ"	9 215	103 755	61 809	0	0	2 761	0	4 271	181 811
134	ТАС-БІЗНЕСБАНК	30 987	43 882	73 094	0	0	2 214	3 082	2 680	155 940
135	БАНК РУСКИЙ СТАНДАРТ	62 014	12 932	5 372	0	100 000	2 289	0	19 615	202 221
136	ТММ-БАНК	0	171 301	22 038	0	0	0	73	125	193 537
137	"ПРИКАРПАТТЯ"	22 000	42 801	123 819	0	0	1 938	0	3 485	194 043
138	"ЮНЕКС"	0	144 736	3 448	0	0	101	0	19 469	167 753
139	РЕАЛ БАНК	62 381	47 588	32 272	0	0	642	185	469	143 537
140	"МОРСЬКИЙ"	14 105	102 682	40 270	0	0	1 375	0	8 287	166 719
141	ПОЛКОМБАНК	20 095	45 630	83 216	0	0	1 105	0	595	150 640
142	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	29 185	65 911	44 223	0	0	907	449	15 353	156 029
143	ІНВЕСТБАНК	47 978	39 102	69 372	0	0	246	1 035	6 951	164 682
144	ІКАР-БАНК	0	37 859	78 753	0	0	302	5 828	5 386	128 127
145	УНІКОМБАНК	0	112 884	9 703	0	0	55	0	389	123 030
146	"ФАМІЛЬНИЙ"	9 863	10 660	60 065	0	25 000	1 316	3 575	26 883	137 362
147	ІНВЕСТ-КРЕДИТ БАНК	52 861	10 817	50 945	0	0	1 083	2 331	17 097	135 135
148	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	32 095	7 372	62 138	0	0	2 488	3 444	17 684	125 221
149	РЕПОН БАНК	8 435	44 478	68 789	0	0	1 899	1 878	1 692	127 171
150	ЄВРОГАЗБАНК	44 763	22 559	30 656	0	0	355	0	143	98 476
151	"КОНКОРД"	0	96 404	620	0	0	5	0	0	97 029
152	"ПРИВАТІНВЕСТ"	92 955	159	147	0	0	90	0	19 502	112 853
153	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК	350	308	23 596	0	0	2 365	710	10 137	37 467
154	"УКООПСІЛКА"	0	33 903	31 782	0	0	951	9 797	2 912	79 345
155	"ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА"	22 338	12 827	43 827	0	0	1 008	0	3 172	83 172
156	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	11 500	41 964	10 132	0	0	896	0	10 463	74 955
157	ДІАЛОГБАНК	2 279	32 435	31 678	0	0	683	27	140	67 241
158	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	3 512	30 457	49 593	0	4 456	1 493	442	3 030	92 981
159	СИГМАБАНК	43 335	2 075	2 014	0	0	121	0	92	47 637
160	ПРАЙМ-БАНК	21 055	6 646	30 221	1 132	0	766	1 097	431	61 349
161	"СТОЛИЧНИЙ"	4 450	6 436	28 902	0	0	1 200	0	173	41 162
162	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	18 861	17 511	9 979	0	0	810	0	11 466	58 627
163	ЄВРОБАНК	5 560	26 334	25 783	0	0	1 067	18	10 186	68 947
164	РД БАНК	12 332	8 370	8 442	0	0	91	0	47	29 283
165	УКРАЇНСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ	0	2 007	0	0	0	130	0	12 596	14 734
166	УКРБУДІНВЕСТБАНК	0	20 633	2 759	0	0	283	0	186	23 861
167	"ВЕЛЕС"	9 500	15 871	1 187	0	0	11	0	51	26 621
168	"АЛЪЯНС"	20 515	8 724	7 034	0	0	280	125	105	36 784
169	КЛАСИКБАНК	0	17 737	8 035	1	0	355	5	129	26 262
170	БАНК НАРОДНИЙ КАПІТАЛ	11 500	10 082	7 524	0	0	128	2	4 053	33 289
171	РАДАБАНК	0	3 451	24 468	0	0	447	894	299	29 559
172	КРЕДИТВЕСТ БАНК	0	2 692	986	0	0	48	0	7 160	10 887
173	БАНК "БОГУСЛАВ"	8 618	1 116	9 318	0	0	99	4	41	19 197

Структура власного капіталу банків

№ п/п	Назва банку	Статутний капітал	Власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів (учасників)	Емісійні різниці	Резерви, капіталізовані дивіденди та інші фонди банку	Резерви переоцінки основних засобів
1	2	3	4	5	6	
Група I (кількість банків у групі – 15)						
1	ПРИВАТБАНК	2 082 000	0	0	333 665	353 832
2	РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	2 099 935	107	73 315	299 213	611 803
3	УКРСИББАНК	2 125 000	0	0	227 322	9 806
4	УКРСОЦБАНК	370 000	0	1 011	848 086	703 686
5	УКРЕКСІМБАНК	1 286 000	0	0	85 816	486 472
6	ПРОМІНВЕСТБАНК	200 175	0	0	1 214 978	997 045
7	ОЩАДБАНК	722 000	0	0	13 508	899 376
8	"НАДРА"	389 863	0	634 612	295 769	108 688
9	ОТП БАНК	519 798	0	2 754	103 961	0
10	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	519 000	0	0	161 534	16 200
11	КРЕДИТПРОМБАНК	650 000	0	1 061	152 102	59 311
12	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	755 274	0	98 129	160 369	166 603
13	"ФОРУМ"	822 641	0	1 036	32 865	41 451
14	УКРПРОМБАНК	842 000	0	0	29 288	0
15	БРОКБІЗНЕСБАНК	650 000	0	0	38 534	233 557
Група II (кількість банків у групі – 19)						
16	АЛЬФА-БАНК	865 000	0	6	23 471	110 738
17	УКРГАЗБАНК	400 000	0	2 025	73 881	102 009
18	РОДОВІД БАНК	350 000	0	0	45 333	54 898
19	ТАС-КОМЕРЦБАНК	482 600	0	0	47 044	39 060
20	ВІЕЙБІ БАНК	201 424	0	283 641	15 772	1 619
21	"ПІВДЕННИЙ"	463 500	0	0	13 975	44 857
22	ПРАВЕКС-БАНК	221 499	0	672	14 059	97 189
23	ВТБ БАНК	368 784	0	65	112 818	402
24	"ХРЕЩАТИК"	540 000	0	0	48 762	38 689
25	КРЕДОБАНК	219 299	0	38	38 403	0
26	ДОНГОРБАНК	194 400	0	3 531	21 639	45 096
27	"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	599 950	0	0	18 616	0
28	ІНГ БАНК УКРАЇНА	304 761	0	0	193 462	0
29	ІМЕКСБАНК	295 000	0	0	49 867	8 123
30	ІНДУСТРІАЛБАНК	266 494	33	8 027	126 981	10 990
31	СІТІБАНК (УКРАЇНА)	50 000	0	17 090	191 340	0
32	ХФБ БАНК УКРАЇНА	109 834	0	571	81 970	0
33	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	400 000	0	0	31 140	0
34	КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	84 769	0	0	104 749	0
Група III (кількість банків у групі – 25)						
35	ВНЄШТОРГБАНК	275 000	0	0	1 666	0
36	"КИЇВ"	120 000	6 163	449	69 415	26 844
37	ЕРСТЕ БАНК	300 000	0	0	366	0
38	ТАС-ІНВЕСТБАНК	187 236	0	0	4 888	0
39	ПРОКРЕДИТ БАНК	150 000	0	778	38 796	0
40	"ДЕЛЬТА"	360 000	0	0	3 576	0
41	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	73 706	0	0	96 703	0
42	ЕКСПРЕС-БАНК	75 613	0	0	164 381	40 443
43	МЕГАБАНК	115 000	0	138	54 156	36 086
44	АКТИВ БАНК	312 750	0	0	47 562	0
45	"НРБ-УКРАЇНА"	75 573	0	0	43 996	0
46	"КИЇВСЬКА РУСЬ"	50 330	0	82	11 947	32 121
47	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	50 000	0	14 016	37 997	26 292
48	УКРІНБАНК	204 423	0	12	9 009	209 427
49	АГРОБАНК	307 350	0	0	489	0
50	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	100 000	0	0	36 318	87

України за станом на 01.07.2007 р. (у розрізі банків)

Тис. грн.

	У тому числі		Резерви переоцінки цінних паперів	Прибуток/збиток минулих років	Прибуток/збиток поточного року	Усього власного капіталу	Усього пасивів
	резерви переоцінки нерухомості	резерви переоцінки нематеріальних активів					
	7	8	9	10	11	12	13
	202 003	0	0	518 758	264 243	3 552 498	43 022 120
	607 796	0	408	18 145	290 624	3 393 336	35 079 402
	6 376	292	12 749	17 314	74 359	2 466 551	29 071 587
	702 431	0	-11	4 093	160 447	2 087 312	24 286 290
	486 344	0	563	77	193 787	2 052 715	23 203 104
	992 682	0	10 242	248	196 015	2 618 703	21 350 335
	895 410	0	1	156 522	106 983	1 898 390	16 240 396
	108 688	0	0	227	188 624	1 617 783	15 451 226
	0	0	2 475	320 284	77 912	1 027 184	13 072 385
	12 782	0	0	269	85 292	782 295	10 043 686
	59 311	0	5 622	0	12 871	880 967	9 645 328
	166 398	0	5 309	200 597	41 226	1 427 507	9 644 221
	41 451	0	436	70 314	22 433	991 176	9 458 134
	0	0	0	68 029	39 543	978 859	8 464 373
	233 557	0	0	83 973	34 043	1 040 107	7 833 828
	110 738	0	1 397	0	17 596	1 018 209	10 017 029
	101 731	0	0	-1 132	42 099	618 882	6 145 282
	49 188	0	-58	0	21 736	471 909	6 074 832
	39 060	0	-5	0	2 052	570 751	5 440 624
	1 619	0	-2 695	51 000	4 213	554 974	5 372 501
	44 857	0	-1 131	43 500	35 167	599 868	5 138 225
	95 190	0	0	74 071	17 902	425 392	4 990 371
	0	0	677	80	9 476	492 302	4 674 123
	38 689	0	3 338	0	24 018	654 807	4 148 018
	0	0	-1 025	0	4 921	261 637	3 711 717
	45 096	0	5 713	115 822	23 403	409 603	3 569 532
	0	0	0	0	12 210	630 776	3 494 521
	0	0	0	0	44 258	542 481	3 321 041
	8 123	0	0	0	17 129	370 120	3 223 644
	3 618	0	1 076	5 768	26 479	445 783	3 121 838
	0	0	5 984	0	42 292	306 706	2 892 215
	0	0	282	48 343	39 420	280 420	2 868 874
	0	0	263	-47 863	2 196	385 735	2 504 082
	0	0	0	0	37 348	226 866	2 165 541
	0	0	130	20 128	15 677	312 601	2 415 783
	26 602	0	-89	0	14 810	225 266	2 239 020
	0	0	1 174	0	4 083	305 623	2 238 600
	0	0	0	43 283	30 436	265 843	2 119 529
	0	0	0	0	3 896	193 470	2 062 465
	0	0	0	0	1 661	365 238	2 012 256
	0	0	2 163	0	20 118	192 690	1 823 785
	40 435	0	0	0	9 544	289 981	1 580 878
	36 086	0	10 296	0	10 121	225 797	1 521 820
	0	0	-256	0	11 963	372 020	1 483 603
	0	0	342	0	8 565	128 477	1 449 606
	32 121	0	-80	249	4 081	98 730	1 413 593
	26 292	0	1 256	5 760	11 247	146 568	1 324 755
	209 427	0	0	-1 527	5 025	426 369	1 264 320
	0	0	-25	8 936	503	317 253	1 157 657
	0	0	1 032	14 852	3 342	155 630	1 139 807

1	2	3	4	5	6	
51	ЗАХІДІНКОМБАНК	89 680	0	0	2 888	9 650
52	“АРКАДА”	146 445	0	13	28 386	2
53	“ТАВРИКА”	51 352	0	0	47 569	0
54	СЕБ БАНК	63 077	0	0	49 736	64 004
55	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	140 000	0	0	3 534	0
56	ФАКТОРІАЛ-БАНК	62 112	0	2	11 146	24 238
57	ЕКСПОБАНК	88 895	0	0	3 237	75 196
58	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	44 865	0	124	28 416	0
59	“ДНІСТЕР”	41 500	0	0	13 373	10 576
Група IV (кількість банків у групі – 114)						
60	“КЛІРИНГОВИЙ ДІМ”	110 000	0	0	9 310	0
61	“ДІАМАНТ”	100 000	0	0	33 721	0
62	“УНІВЕРСАЛЬНИЙ”	55 000	0	0	21 013	599
63	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	180 000	0	9 540	8 239	95
64	ТРАНСБАНК	40 042	34	0	11 419	1 909
65	ЕЛЕКТРОН БАНК	48 500	0	4	8 974	41 170
66	УНІКРЕДИТ БАНК	543 673	0	1 447	8 308	54
67	АВТОЗАБАНК	36 000	0	54	41 032	3 487
68	МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	112 917	0	0	0	0
69	“ЄВРОПЕЙСЬКИЙ”	57 000	0	3 365	8 493	16 132
70	“ЗОЛОТІ ВОРОТА”	75 000	0	0	961	1
71	“БАЗИС”	46 567	0	0	13 936	20 559
72	КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК	329 088	0	2 160	0	0
73	МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	52 600	0	0	15 125	7 258
74	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	150 000	0	17 924	35 145	0
75	МІСТО-БАНК	75 800	0	0	9 361	0
76	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	44 683	0	0	9 128	0
77	“КАМБІО”	58 738	0	0	271	0
78	ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	197 526	0	7 000	5 134	1 313
79	“НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ”	31 000	0	0	18 895	0
80	БМ БАНК	88 158	0	0	47	0
81	“МЕРКУРІЙ”	53 372	0	0	3 645	7 765
82	“ДЕМАРК”	102 000	0	466	13 717	8 710
83	“КАПІТАЛ”	48 656	0	1 049	4 333	2 275
84	ІНПРОМБАНК	43 648	0	0	19 890	31 116
85	ЕНЕРГОБАНК	69 451	0	0	10 557	15 370
86	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	77 328	0	0	3 304	6 153
87	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	45 000	0	0	9 535	5 764
88	БТА БАНК	48 096	0	3	5 486	7 353
89	ПОЛТАВА БАНК	40 500	0	60	27 123	44 732
90	“ПІВДЕНКОМБАНК”	45 380	0	0	22 712	4 520
91	“МЕТАЛУРГ”	13 251	0	1 612	71 318	5 231
92	“НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ”	42 160	0	17	4 373	6 313
93	ФІНЕКСБАНК	39 974	0	0	4 027	0
94	“ДАНІЕЛЬ”	49 310	0	0	290	21 510
95	“НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ”	28 085	9	0	32 154	0
96	“СТОЛИЦЯ”	77 548	0	0	734	7 060
97	“УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ”	103 000	0	0	1 563	0
98	УКРГАЗПРОМБАНК	18 200	381	5	55 095	0
99	БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	150 000	0	0	2 259	0
100	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	119 500	0	2 295	1 238	0
101	АРТЕМ БАНК	69 000	0	0	3 749	0
102	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	29 060	0	1	8 657	13 842
103	“ІНТЕГРАЛ”	62 700	0	14	13 947	0
104	“СИНТЕЗ”	72 800	0	0	689	0
105	ІПОБАНК	200 000	0	0	233	0
106	“АРМА”	75 000	0	0	4 227	0
107	ФОРТУНА БАНК	60 000	0	0	9 607	25 275
108	“НОВИЙ”	55 000	0	0	2 000	2 396
109	“АВТОКРАЗБАНК”	50 000	0	1 525	14 444	965
110	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	34 160	0	0	9 951	17 975
111	ПРОМЕКОНОМБАНК	50 700	0	0	5 124	943
112	СОЦКОМБАНК	66 000	0	0	7 704	0

БАНКИ УКРАЇНИ

	7	8	9	10	11	12	13
	9 650	0	0	233	12 336	114 787	1 090 827
	0	0	10	11 032	11 068	196 957	1 034 890
	0	0	2 055	258	5 889	107 122	1 005 222
	63 980	0	467	1 004	2 733	181 022	985 467
	0	0	43	5 959	6 283	155 819	974 554
	24 238	0	338	0	1 251	99 087	952 762
	75 124	0	0	6	3 068	170 402	918 597
	0	0	15	0	2 027	75 447	803 195
	10 576	0	-27	3 993	4 652	74 066	794 515
	0	0	222	0	13 915	133 447	1 383 564
	0	0	0	0	3 061	136 782	1 140 617
	599	0	0	100	6 674	83 386	1 041 386
	0	0	-52	0	5 203	203 024	960 924
	1 701	0	2 852	18 740	2 826	77 754	925 306
	40 970	0	75	0	5 090	103 813	913 002
	0	0	0	-27 487	-33 897	492 100	907 997
	1 964	0	0	0	4 003	84 576	863 011
	0	0	0	-19 708	-6 516	86 692	852 218
	16 132	0	0	10 671	3 692	99 353	811 990
	0	0	35	637	1 479	78 113	796 388
	20 559	0	256	0	3 612	84 931	787 230
	0	0	-9	0	2 525	333 764	776 882
	7 258	0	0	0	3 631	78 614	773 839
	0	0	614	3	1 723	205 408	753 503
	0	0	0	0	1 321	86 482	750 061
	0	0	2 356	439	1 155	57 760	733 292
	0	0	0	0	1 019	60 028	718 772
	1 313	0	0	0	1 198	212 171	707 744
	0	0	582	0	2 568	53 045	699 507
	0	0	-24	0	1 424	89 604	665 637
	7 765	0	0	166	3 082	68 030	649 623
	8 562	0	0	0	3 337	128 230	634 649
	2 275	0	0	4 473	2 377	63 162	633 844
	31 110	0	0	0	3 337	97 991	621 319
	15 370	0	0	-8 406	2 320	89 293	614 939
	6 153	0	511	0	336	87 632	600 418
	5 764	0	226	0	2 293	62 818	588 117
	7 353	0	49	579	1 316	62 882	576 846
	44 732	0	0	6 540	3 494	122 449	557 166
	4 421	0	0	0	8 260	80 873	513 347
	4 681	0	91	2	2 428	93 932	511 606
	6 313	0	0	0	1 274	54 138	510 161
	0	0	0	0	1 993	45 994	509 364
	21 510	0	439	4 236	1 859	77 644	505 961
	0	0	0	0	3 616	63 846	485 346
	7 060	0	-231	0	4 121	89 233	478 370
	0	0	0	3 502	3 291	111 356	464 381
	0	0	183	26 823	4 907	104 831	435 384
	0	0	0	0	4 266	156 525	430 847
	0	0	111	11 050	2 303	136 496	428 094
	0	0	0	0	2 260	75 009	423 639
	13 842	0	-748	3 049	2 501	56 361	418 241
	0	0	341	0	2 333	79 335	418 095
	0	0	0	11 778	2 481	87 747	418 046
	0	0	0	0	3 287	203 519	403 752
	0	0	0	0	2 942	82 169	401 496
	25 275	0	0	0	78	94 960	398 400
	2 359	0	0	125	2 489	62 010	395 645
	965	0	0	0	1 270	68 205	389 545
	17 975	0	1	0	1 088	63 175	388 770
	943	0	1	0	517	57 285	383 191
	0	0	0	0	2 632	76 336	373 108

1	2	3	4	5	6	
113	ФІНБАНК	60 050	0	44	9 587	28 574
114	УКРКОМУНБАНК	40 700	0	0	224	14 359
115	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	44 007	0	0	5 543	4 897
116	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РАЦІОНАЛЬНОГО ФІНАНСУВАННЯ	153 000	0	0	5 447	13 394
117	УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА ГРУПА	57 661	0	0	1 514	2 959
118	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	46 014	0	0	3 317	18 893
119	"КОНТРАКТ"	36 226	0	0	3 887	17 513
120	"ПОРТО-ФРАНКО"	49 154	0	0	7 209	255
121	БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ	143 400	0	0	59	0
122	"ГРАНТ"	40 000	0	0	13 084	12 491
123	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	85 000	0	0	16 171	0
124	СТАРОКИЇВСЬКИЙ БАНК	24 500	0	0	4 867	11 475
125	ФІНРОСТБАНК	46 000	0	0	699	1 941
126	ОДЕСА-БАНК	65 588	0	0	23 412	1 221
127	ІНТЕРБАНК	36 050	0	0	22 831	313
128	КООПІНВЕСТБАНК	69 080	0	0	3 722	1 298
129	"ТК КРЕДИТ"	31 829	0	5	7 298	248
130	ЛЕГБАНК	46 000	0	0	13 264	153
131	ПАРТНЕР БАНК	40 000	0	0	2 990	0
132	"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	33 250	0	0	4 027	8 288
133	"ЛЬВІВ"	47 305	186	0	5 227	7 928
134	ТАС-БІЗНЕСБАНК	85 000	0	0	0	14 479
135	БАНК РУСКИЙ СТАНДАРТ	40 000	0	0	0	0
136	ТММ-БАНК	31 000	0	95	7 722	0
137	"ПРИКАРПАТТЯ"	22 000	0	0	5 114	10 896
138	"ЮНЕКС"	54 000	0	4 161	1 302	9 536
139	РЕАЛ БАНК	63 000	0	0	9 221	791
140	"МОРСЬКИЙ"	40 461	0	0	3 955	5 581
141	ПОЛІКОМБАНК	24 000	0	0	6 642	34 535
142	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	45 000	0	609	7 035	1 348
143	ІНВЕСТБАНК	27 680	0	0	2 328	6 742
144	ІКАР-БАНК	35 000	0	3	1 402	17 443
145	УНІКОМБАНК	60 087	0	0	446	0
146	"ФАМІЛЬНИЙ"	32 070	0	0	2 346	10 725
147	ІНВЕСТ-КРЕДИТ БАНК	37 141	0	0	4 570	5 866
148	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	35 860	0	0	6 381	10 331
149	РЕГІОН БАНК	36 310	0	12	1 798	6 278
150	ЄВРОГАЗБАНК	73 390	0	0	0	0
151	"КОНКОРД"	68 000	0	0	1	0
152	"ПРИВАТІНВЕСТ"	38 000	47	27	767	0
153	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК	125 560	0	41	0	3 075
154	"УКООПСПІЛКА"	35 626	47	0	401	29 785
155	"ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА"	56 650	1 040	7	3 109	0
156	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	35 892	0	0	15 421	38
157	ДІАЛОГБАНК	62 450	0	0	292	124
158	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	33 200	0	0	3 512	0
159	СИГМАБАНК	68 000	0	0	10	0
160	ПРАЙМ-БАНК	28 600	0	3 920	4 613	3 291
161	"СТОЛИЧНИЙ"	58 335	0	0	1 689	5
162	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	25 688	0	0	929	7 468
163	ЄВРОБАНК	26 670	0	0	16	0
164	РД БАНК	65 950	0	0	0	0
165	УКРАЇНСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ	72 000	0	0	0	0
166	УКРБУДІНВЕСТБАНК	58 000	0	0	955	0
167	"ВЕЛЕС"	40 730	0	5 200	6 718	3 536
168	"АЛЬЯНС"	39 990	0	0	3 526	0
169	КЛАСИКБАНК	40 635	0	0	604	4 522
170	БАНК НАРОДНИЙ КАПІТАЛ	33 456	0	0	1 503	0
171	РАДАБАНК	32 314	0	0	1 243	462
172	КРЕДИТВЕСТ БАНК	48 000	0	2 902	0	0
173	БАНК "БОГУСЛАВ"	40 000	0	0	2	0

БАНКИ УКРАЇНИ

	7	8	9	10	11	12	13
	28 574	0	0	360	1 501	100 115	348 872
	14 359	0	0	4 417	295	59 995	347 389
	4 897	0	0	0	421	54 869	335 078
	13 394	0	0	7 650	5 264	184 755	321 996
	2 959	0	-7	80	1 196	63 403	318 141
	18 893	0	0	2 000	1 486	71 710	314 878
	17 513	0	0	0	1 375	59 001	313 141
	0	0	0	1 006	307	57 931	310 749
	0	0	0	1 127	163	144 749	298 294
	12 068	0	0	0	236	65 811	284 847
	0	0	-4	0	4 581	105 747	278 186
	11 475	0	796	1 278	1 091	44 007	274 239
	0	0	0	2 719	463	51 822	274 150
	1 221	0	0	0	1 195	91 416	271 790
	313	0	-9	0	1 325	60 509	261 057
	1 298	0	0	0	741	74 840	260 608
	0	0	0	2 082	690	42 152	250 472
	0	0	830	0	1 332	61 579	246 514
	0	0	0	0	62	43 052	244 700
	8 288	0	0	0	1 094	46 659	244 649
	7 928	0	0	0	1 931	62 206	244 017
	14 479	0	0	-14 299	1 847	87 026	242 967
	0	0	0	-1 961	-5 490	32 549	234 771
	0	0	0	0	1 316	40 133	233 669
	10 896	0	0	0	529	38 539	232 582
	9 536	0	0	-9 750	2 008	61 257	229 010
	556	0	443	4 145	689	78 290	221 827
	5 581	0	0	0	827	50 824	217 543
	34 535	0	0	589	373	66 139	216 779
	1 348	0	0	0	2 096	56 088	212 118
	6 742	0	0	0	608	37 358	202 040
	17 443	0	0	8 157	1 781	63 786	191 913
	0	0	0	0	1 375	61 908	184 938
	10 725	0	0	1 583	801	47 525	184 887
	5 866	0	0	0	663	48 240	183 376
	10 331	0	0	0	802	53 374	178 595
	6 104	0	0	11	2 792	47 201	174 372
	0	0	0	0	633	74 023	172 500
	0	0	0	0	923	68 924	165 953
	0	0	0	11 542	341	50 630	163 483
	3 075	0	0	-2 045	-15 200	111 431	148 897
	29 785	0	0	2 183	814	68 763	148 108
	0	0	0	95	217	59 038	142 209
	38	0	0	1	11 466	62 817	137 773
	0	0	29	3 336	1 646	67 877	135 118
	0	0	87	0	1 236	38 034	131 015
	0	0	0	0	359	68 369	116 006
	3 291	0	0	0	502	40 925	102 274
	0	0	0	-1 417	33	58 645	99 807
	7 443	0	0	2 903	683	37 671	96 298
	0	0	313	-85	276	27 190	96 137
	0	0	0	0	409	66 359	95 642
	0	0	0	-2 962	71	69 109	83 842
	0	0	0	0	445	59 400	83 262
	3 536	0	0	0	311	56 495	83 116
	0	0	0	793	321	44 630	81 413
	4 522	0	0	615	174	46 551	72 813
	0	0	0	327	258	35 544	68 832
	462	0	0	2 562	804	37 385	66 944
	0	0	0	0	133	51 035	61 922
	0	0	0	0	241	40 243	59 440

Фінансові результати діяльності банків України

№ п/п	Назва банку	Процентний дохід	Процентні витрати	Чистий процентний дохід	Комісійний дохід	Комісійні витрати	Чистий комісійний дохід	Торговельний дохід	Дохід у вигляді дивідендів	Дохід від участі в капіталі	Інший дохід	Усього доходів
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Група I (кількість банків у групі – 15)												
1	ПРИВАТБАНК	2 425 291	-1 225 699	1 199 592	886 049	-73 981	812 068	142 370	0	0	-69 096	2 084 933
2	РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	1 806 685	-866 934	939 751	469 264	-71 742	397 522	68 801	7	231	7 668	1 413 980
3	УКРСИББАНК	1 338 887	-758 721	580 166	237 392	-11 261	226 132	46 064	132	0	5 446	857 940
4	УКРСОЦБАНК	1 070 582	-689 108	381 474	236 866	-13 898	222 968	75 936	200	0	57 726	738 303
5	УКРЕКСІМБАНК	1 063 685	-650 945	412 739	161 129	-14 520	146 609	55 306	4	0	27 797	642 455
6	ПРОМІНВЕСТБАНК	1 088 492	-657 870	430 622	307 852	-16 051	291 800	28 363	23	0	27 662	778 470
7	ОЩАДБАНК	576 007	-204 031	371 976	255 502	-40 271	215 231	23 720	1	0	37 866	648 793
8	"НАДРА"	699 214	-398 745	300 470	195 204	-21 597	173 607	199 320	0	0	15 509	688 906
9	ОТП БАНК	685 154	-333 559	351 595	59 343	-12 514	46 829	19 888	0	0	8 277	426 589
10	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	486 174	-353 677	132 497	137 010	-10 765	126 245	112 379	0	0	5 415	376 536
11	КРЕДИТПРОМБАНК	430 034	-290 549	139 485	40 574	-5 079	35 495	7 165	0	0	2 612	184 757
12	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	353 405	-185 457	167 948	81 405	-19 462	61 943	10 699	0	0	-8 971	231 619
13	"ФОРУМ"	480 188	-304 263	175 925	43 506	-5 600	37 907	16 694	3	0	2 089	232 619
14	УКРПРОМБАНК	550 001	-352 911	197 090	44 413	-8 846	35 567	10 569	0	0	3 034	246 259
15	БРОКБІЗНЕСБАНК	328 203	-209 266	118 937	50 763	-3 832	46 931	9 950	4	0	5 011	180 833
Група II (кількість банків у групі – 19)												
16	АЛЬФА-БАНК	405 606	-246 801	158 806	115 862	-4 081	111 781	13 509	0	0	18 074	302 170
17	УКРГАЗБАНК	282 529	-182 207	100 322	54 956	-7 333	47 623	21 510	1	0	33 314	202 771
18	РОДОВІД БАНК	214 126	-169 824	44 303	48 622	-5 132	43 490	8 320	0	0	7 497	103 610
19	ТАС-КОМЕРЦБАНК	294 467	-178 563	115 904	53 077	-4 837	48 240	4 732	0	0	4 670	173 547
20	ВІЕЙБІ БАНК	222 061	-154 272	67 790	38 689	-5 776	32 913	12 361	1	0	17 804	130 869
21	"ПІВДЕННИЙ"	236 034	-145 668	90 366	61 587	-6 366	55 221	12 443	0	0	1 894	159 924
22	ПРАВЕКС-БАНК	251 270	-136 207	115 062	187 680	-1 560	186 119	53 137	0	0	20 059	374 378
23	ВТБ БАНК	183 441	-99 674	83 767	44 228	-1 901	42 327	5 985	0	0	618	132 697
24	"ХРЕЩАТИК"	214 156	-137 430	76 726	33 102	-1 905	31 196	5 696	0	0	2 798	116 417
25	КРЕДОБАНК	213 994	-135 326	78 669	36 610	-3 772	32 838	5 463	9	0	5 566	122 545
26	ДОНГОРБАНК	170 254	-97 579	72 676	21 563	-4 829	16 734	3 238	0	0	1 374	94 022
27	"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	166 558	-88 959	77 599	1 703	-213	1 490	1 395	0	0	107	80 591
28	ІНГ БАНК УКРАЇНА	128 099	-31 787	96 311	35 759	-12 399	23 360	-972	0	0	1 621	120 320
29	ІМЕКСБАНК	172 311	-124 050	48 261	43 088	-2 761	40 327	6 321	0	0	10 923	105 832
30	ІНДУСТРІАЛБАНК	168 254	-83 891	84 363	43 403	-4 048	39 355	2 415	0	0	2 225	128 357
31	СІТБАНК (УКРАЇНА)	94 321	-34 858	59 463	5 184	-1 995	3 189	30 803	0	0	890	94 345
32	ХФБ БАНК УКРАЇНА	141 090	-62 012	79 079	23 972	-4 986	18 986	5 672	0	0	2 135	105 871
33	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	140 832	-97 010	43 822	40 532	-4 493	36 040	4 603	0	0	170 365	254 830
34	КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	77 237	-27 847	49 391	22 469	-6 172	16 296	14 756	0	0	13	80 456
Група III (кількість банків у групі – 25)												
35	ВНЄШТОРГБАНК	92 399	-37 431	54 969	7 782	-3 527	4 255	2 868	0	0	-117	61 975
36	"КИЇВ"	141 269	-86 329	54 939	16 145	-815	15 331	1 889	0	0	10 899	83 059
37	ЕРСТЕ БАНК	62 960	-19 279	43 680	2 530	-489	2 041	30 397	0	0	737	76 856
38	ТАС-ІНВЕСТБАНК	144 411	-75 698	68 713	4 042	-701	3 342	16 828	0	0	2 086	90 969
39	ПРОКРЕДИТ БАНК	162 079	-74 332	87 747	17 471	-1 762	15 709	2 419	0	0	1 865	107 740
40	"ДЕЛЬТА"	87 394	-106 112	-18 718	140 361	-4 450	135 911	1 449	0	0	46 771	165 413
41	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	97 277	-45 830	51 447	18 315	-2 777	15 537	1 658	10	0	228	68 881
42	ЕКСПРЕС-БАНК	78 855	-39 090	39 766	66 280	-2 396	63 883	9 194	0	0	779	113 621
43	МЕГАБАНК	72 247	-45 535	26 712	34 482	-906	33 576	944	198	0	2 242	63 672
44	АКТИВ БАНК	71 807	-44 953	26 854	11 391	-901	10 491	3 724	0	0	163	41 232
45	"НРБ-УКРАЇНА"	75 966	-40 099	35 866	7 298	-1 452	5 846	1 488	0	0	-260	42 941
46	"КИЇВСЬКА РУСЬ"	90 399	-50 543	39 855	12 058	-939	11 119	4 118	0	0	1 010	56 103
47	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	65 637	-27 062	38 574	23 524	-1 720	21 803	2 997	0	0	687	64 061
48	УКРІНБАНК	62 185	-28 221	33 963	23 184	-5 369	17 815	6 475	1	0	4 867	63 121
49	АГРОБАНК	56 641	-39 043	17 598	39 562	-5 843	33 720	1 109	0	0	15 567	67 994
50	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	68 728	-47 206	21 521	7 608	-1 109	6 499	526	2	0	5 539	34 088

за станом на 01.07.2007 р. (у розрізі банків)

	Загальні адміністративні витрати	Витрати на персонал	Втрати від участі в капіталі	Інші витрати	Прибуток від операцій	Чисті витрати на формування резервів	Дохід/збиток від довгострокових активів, призначених для продажу	Прибуток до оподаткування	Витрати на податок на прибуток	Прибуток після оподаткування	Чистий прибуток/збиток від довгострокових активів, призначених для продажу	Чистий прибуток/збиток банку
	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	-420 162	-543 817	0	-134 243	986 711	-801 769	0	184 942	79 301	264 243	0	264 243
	-265 747	-466 522	0	-107 120	574 591	-245 454	0	329 137	-38 514	290 624	0	290 624
	-140 304	-271 979	0	-96 465	349 192	-247 387	0	101 805	-27 446	74 359	0	74 359
	-155 184	-242 242	0	-22 978	317 899	-101 986	0	215 913	-55 364	160 549	-102	160 447
	-70 633	-171 418	0	-10 118	390 286	-115 749	0	274 537	-80 750	193 787	0	193 787
	-183 052	-241 612	0	-43 090	310 716	-43 837	0	266 879	-70 864	196 015	0	196 015
	-105 791	-360 756	0	-35 233	147 014	-10 633	0	136 381	-29 398	106 983	0	106 983
	-105 256	-138 813	0	-112 265	332 571	-126 841	0	205 730	-17 106	188 624	0	188 624
	-56 713	-91 634	0	-35 834	242 408	-106 870	0	135 538	-57 626	77 912	0	77 912
	-54 296	-98 862	0	-36 498	186 879	-92 355	0	94 524	-9 232	85 292	0	85 292
	-46 331	-56 877	0	-26 280	55 269	-39 142	0	16 126	-3 256	12 871	0	12 871
	-47 445	-50 762	0	-10 024	123 388	-70 265	0	53 124	-11 898	41 226	0	41 226
	-45 702	-78 277	0	-24 441	84 200	-56 635	0	27 565	-5 132	22 433	0	22 433
	-52 225	-95 177	0	-10 744	88 113	-37 290	0	50 823	-11 280	39 543	0	39 543
	-34 412	-52 958	0	-8 268	85 195	-34 706	0	50 489	-16 446	34 043	0	34 043
	-34 423	-84 408	0	-24 360	158 980	-126 113	0	32 866	-15 270	17 596	0	17 596
	-46 045	-66 370	0	-13 245	77 111	-37 111	0	40 000	2 099	42 099	0	42 099
	-24 464	-32 911	0	-16 936	29 299	-5 249	0	24 050	-2 314	21 736	0	21 736
	-44 158	-71 050	0	-31 515	26 823	-32 628	0	-5 804	7 856	2 052	0	2 052
	-42 594	-51 612	0	-22 434	14 229	-8 882	0	5 347	-1 133	4 213	0	4 213
	-36 583	-54 500	0	-16 252	52 589	-11 115	0	41 474	-6 308	35 167	0	35 167
	-71 435	-160 415	0	-39 354	103 175	-79 479	0	23 696	-5 794	17 902	0	17 902
	-27 342	-59 465	0	-16 100	29 790	-13 328	0	16 462	-6 986	9 476	0	9 476
	-23 677	-45 983	0	-10 311	36 445	-2 164	0	34 281	-10 262	24 018	0	24 018
	-40 158	-40 704	0	-23 589	18 094	-7 182	0	10 912	-5 991	4 920	1	4 921
	-15 340	-15 884	0	-3 844	58 955	-17 587	0	41 368	-17 965	23 403	0	23 403
	-2 243	-1 860	0	-10 016	66 472	-53 695	0	12 777	-567	12 210	0	12 210
	-13 727	-21 466	0	-4 520	80 608	-14 787	0	65 821	-21 563	44 258	0	44 258
	-29 368	-32 575	0	-10 892	32 996	-13 133	0	19 863	-2 734	17 129	0	17 129
	-28 575	-33 793	0	-5 808	60 181	-15 185	0	44 996	-18 517	26 479	0	26 479
	-6 778	-15 307	0	-4 711	67 549	-8 510	0	59 038	-16 746	42 292	0	42 292
	-6 939	-15 247	0	-4 403	79 282	-26 721	0	52 560	-13 140	39 420	0	39 420
	-40 589	-84 067	0	-17 360	112 813	-108 396	0	4 417	-2 221	2 196	0	2 196
	-4 492	-10 436	0	-3 091	62 437	-10 147	0	52 290	-14 942	37 348	0	37 348
	-2 800	-8 652	0	-4 342	46 181	-24 765	0	21 416	-5 740	15 677	0	15 677
	-14 990	-20 790	0	-4 536	42 742	-22 730	0	20 012	-5 202	14 810	0	14 810
	-12 212	-21 913	0	-13 234	29 498	-25 414	0	4 083	0	4 083	0	4 083
	-3 926	-17 573	0	-2 818	66 652	-32 968	0	33 684	-3 249	30 436	0	30 436
	-28 382	-42 667	0	-15 820	20 871	-14 395	0	6 476	-2 580	3 896	0	3 896
	-30 546	-63 910	0	-15 503	55 454	-45 286	0	10 168	-8 507	1 661	0	1 661
	-10 003	-17 222	-3	-4 896	36 758	-14 208	0	22 550	-2 432	20 118	0	20 118
	-31 419	-45 729	0	-12 229	24 244	-9 272	0	14 972	-5 428	9 544	0	9 544
	-14 216	-21 460	-9	-9 044	18 942	-5 171	0	13 771	-3 650	10 121	0	10 121
	-8 341	-11 101	0	-3 617	18 173	-1 860	0	16 313	-4 350	11 963	0	11 963
	-3 734	-7 143	0	-7 058	25 006	-12 405	0	12 601	-4 036	8 565	0	8 565
	-10 421	-17 288	0	-7 909	20 485	-15 728	0	4 757	-676	4 081	0	4 081
	-15 221	-24 566	0	-11 283	12 991	-1 744	0	11 247	0	11 247	0	11 247
	-15 621	-27 061	0	-5 053	15 386	-8 953	0	6 432	-1 407	5 025	0	5 025
	-14 484	-33 680	0	-11 388	8 442	-6 802	0	1 640	-1 137	503	0	503
	-7 402	-12 358	0	-7 019	7 310	-3 771	0	3 539	-198	3 342	0	3 342

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
51	ЗАХІДІНКОМБАНК	75 258	-45 649	29 609	15 654	-2 096	13 559	3 811	0	0	59	47 037
52	"АРКАДА"	45 714	-25 795	19 920	51 825	-152	51 673	1 485	0	0	392	73 469
53	"ТАВРИКА"	72 814	-44 800	28 014	7 170	-164	7 006	1 344	0	0	400	36 763
54	СЕБ БАНК	33 972	-16 070	17 902	11 426	-1 211	10 215	3 086	0	0	602	31 805
55	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	62 343	-31 958	30 385	8 595	-1 395	7 199	2 109	0	0	1 247	40 941
56	ФАКТОРІАЛ-БАНК	42 971	-33 009	9 962	14 944	-944	14 000	3 076	0	0	3 923	30 960
57	ЕКСПОБАНК	51 055	-27 142	23 913	10 641	-562	10 079	2 763	0	0	2 402	39 157
58	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	50 002	-27 501	22 501	21 594	-1 878	19 716	1 626	0	0	586	44 429
59	"ДНІСТЕР"	45 360	-29 518	15 842	8 325	-218	8 107	1 103	0	0	1 504	26 556
Група IV (кількість банків у групі – 114)												
60	"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	34 185	-16 797	17 388	18 817	-343	18 474	2 933	0	0	613	39 408
61	"ДІАМАНТ"	52 727	-35 016	17 711	10 736	-758	9 978	2 596	0	0	511	30 795
62	"УНІВЕРСАЛЬНИЙ"	47 312	-26 866	20 446	6 382	-315	6 067	10 074	28	0	1 349	37 964
63	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	44 583	-29 210	15 373	6 384	-466	5 918	2 810	0	0	-616	23 486
64	ТРАНСБАНК	55 913	-32 303	23 610	12 134	-1 964	10 170	1 196	0	0	917	35 893
65	ЕЛЕКТРОН БАНК	43 491	-29 476	14 015	9 971	-371	9 600	1 633	0	0	2 298	27 545
66	УНІКРЕДИТ БАНК	25 280	-6 420	18 860	6 476	-925	5 551	307	0	0	1 135	25 854
67	АВТОАЗБАНК	44 612	-26 675	17 937	4 660	-142	4 518	734	0	0	297	23 487
68	МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	31 731	-10 605	21 126	5 599	-428	5 171	232	0	0	516	27 045
69	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	40 632	-31 478	9 153	8 259	-3 817	4 443	953	0	0	6 902	21 451
70	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	43 325	-36 429	6 897	11 093	-547	10 546	4 517	0	0	261	22 220
71	"БАЗИС"	43 815	-26 547	17 267	12 695	-732	11 963	1 144	0	0	521	30 895
72	КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК	13 523	-4 520	9 003	1 849	-37	1 812	1 434	0	0	0	12 249
73	МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	50 082	-36 524	13 558	13 053	-1 172	11 881	3 031	0	0	447	28 917
74	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	38 560	-20 142	18 418	6 374	-546	5 828	1 160	0	0	1 038	26 445
75	МІСТО-БАНК	39 493	-25 103	14 389	5 126	-564	4 562	5 644	7	0	537	25 139
76	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	45 244	-33 079	12 165	8 158	-613	7 545	1 416	0	0	-127	20 999
77	"КАМБІО"	26 230	-16 583	9 646	3 974	-1 158	2 816	1 885	0	0	134	14 482
78	ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	28 656	-12 788	15 867	3 009	-920	2 089	184	0	0	148	18 288
79	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	38 834	-23 153	15 681	4 397	-1 523	2 874	2 547	0	0	347	21 449
80	БМ БАНК	24 725	-13 755	10 969	5 943	-3 573	2 370	455	0	0	-632	13 163
81	"МЕРКУРІЙ"	36 831	-25 878	10 953	8 498	-180	8 318	1 422	0	0	73	20 766
82	"ДЕМАРК"	57 178	-21 937	35 241	5 231	-69	5 162	661	0	0	379	41 443
83	"КАПІТАЛ"	35 806	-22 631	13 175	4 074	-511	3 563	342	0	0	59	17 140
84	ІНПРОМБАНК	40 945	-31 652	9 292	9 848	-1 932	7 916	2 085	0	0	308	19 601
85	ЕНЕРГОБАНК	27 767	-14 800	12 968	7 322	-645	6 677	728	0	0	419	20 791
86	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	41 866	-26 768	15 097	2 015	-348	1 667	2 895	9	0	2 214	21 883
87	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	24 616	-16 229	8 387	10 954	-1 170	9 783	2 183	17	0	148	20 517
88	БТА БАНК	24 589	-9 622	14 967	4 268	-253	4 015	850	0	0	376	20 207
89	ПОЛТАВА БАНК	31 885	-20 863	11 021	10 771	-260	10 511	1 680	0	0	370	23 583
90	"ПІВДЕНКОМБАНК"	29 586	-17 893	11 692	9 650	-2 786	6 864	631	0	0	709	19 896
91	"МЕТАЛУРГ"	34 837	-17 881	16 956	10 346	-253	10 093	692	0	0	601	28 342
92	"НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ"	15 255	-10 167	5 088	3 783	-765	3 018	2 888	0	0	130	11 124
93	ФІНЕКСБАНК	8 946	-5 318	3 628	11 920	-3 410	8 510	147	0	0	57	12 341
94	"ДАНІЕЛЬ"	21 200	-12 890	8 309	4 977	-362	4 615	1 490	0	0	1 389	15 803
95	"НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	31 870	-14 618	17 253	9 759	-789	8 970	1 033	0	0	159	27 414
96	"СТОЛИЦЯ"	18 604	-6 313	12 291	9 130	-30	9 100	779	0	0	11	22 181
97	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	27 339	-17 059	10 280	2 543	-210	2 333	124	0	0	47	12 783
98	УКРГАЗПРОМБАНК	22 711	-10 657	12 054	1 565	-76	1 489	459	47	0	67	14 116
99	БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	24 214	-10 648	13 566	792	-25	766	222	0	0	1	14 554
100	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	18 959	-10 497	8 462	3 798	-664	3 134	950	0	0	116	12 662
101	АРТЕМ БАНК	24 945	-17 310	7 635	4 118	-944	3 174	-574	0	0	101	10 335
102	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	19 560	-12 458	7 103	2 249	-1 109	1 140	2 780	0	0	285	11 308
103	"ІНТЕГРАЛ"	21 965	-10 547	11 418	4 312	-298	4 014	561	0	0	378	16 372
104	"СИНТЕЗ"	20 312	-10 616	9 697	4 870	-2 077	2 792	6 477	0	0	79	19 045
105	ІПОБАНК	22 271	-6 108	16 163	70	-9	62	2 796	0	0	9	19 030
106	"АРМА"	24 089	-13 045	11 045	2 553	-443	2 110	4 003	0	0	271	17 429
107	ФОРТУНА БАНК	25 768	-14 952	10 816	1 922	-163	1 758	391	0	0	202	13 168
108	"НОВИЙ"	21 478	-13 986	7 491	9 992	-2 758	7 234	650	0	0	597	15 973
109	"АВТОКРАЗБАНК"	21 901	-15 632	6 269	5 003	-815	4 188	306	0	0	85	10 848
110	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	22 613	-16 081	6 532	7 693	-350	7 343	1 424	0	0	1 963	17 262
111	ПРОМЕКОНОМБАНК	19 281	-13 150	6 131	5 948	-356	5 593	797	0	0	97	12 617
112	СОЦКОМБАНК	21 055	-12 276	8 779	4 907	-1 276	3 631	538	0	0	111	13 058
113	ФІНБАНК	18 696	-14 181	4 515	2 063	-44	2 018	443	0	0	3 436	10 412

	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	-9 965	-6 103	0	-6 400	24 569	-8 845	0	15 724	-3 388	12 336	0	12 336
	-11 874	-37 598	0	-3 909	20 087	-5 934	0	14 153	-3 085	11 068	0	11 068
	-5 790	-17 314	0	-7 812	5 848	2 620	0	8 468	-2 579	5 889	0	5 889
	-9 579	-13 740	0	-3 039	5 448	-1 511	0	3 936	-1 477	2 460	273	2 733
	-7 224	-6 690	0	-7 102	19 924	-11 382	0	8 542	-2 259	6 283	0	6 283
	-7 799	-14 903	0	-4 439	3 820	-2 272	0	1 548	-297	1 251	0	1 251
	-5 566	-9 567	0	-1 287	22 737	-19 046	0	3 690	-622	3 068	0	3 068
	-9 923	-13 443	0	-6 133	14 930	-9 716	0	5 215	-3 188	2 027	0	2 027
	-6 488	-8 467	0	-3 108	8 493	-1 976	0	6 516	-1 864	4 652	0	4 652
	-3 794	-5 673	0	-2 241	27 700	-13 213	0	14 487	-572	13 915	0	13 915
	-10 619	-16 486	0	-2 880	810	3 538	0	4 347	-1 286	3 061	0	3 061
	-7 022	-10 361	0	-3 467	17 113	-6 660	0	10 454	-3 779	6 674	0	6 674
	-6 236	-6 109	0	-2 280	8 861	-2 172	0	6 688	-1 486	5 203	0	5 203
	-8 705	-13 581	0	-3 610	9 997	-6 011	0	3 986	-1 160	2 826	0	2 826
	-5 200	-9 722	0	-1 315	11 308	-4 302	0	7 006	-1 915	5 090	0	5 090
	-19 604	-14 404	0	-15 387	-23 540	-10 356	0	-33 897	0	-33 897	0	-33 897
	-3 873	-7 496	0	-3 650	8 468	-4 417	0	4 051	-48	4 003	0	4 003
	-3 191	-9 793	0	-5 017	9 044	-15 560	0	-6 516	0	-6 516	0	-6 516
	-8 704	-13 138	0	-5 723	-6 114	10 243	0	4 129	-437	3 692	0	3 692
	-6 054	-6 006	0	-5 010	5 149	-2 892	0	2 258	-779	1 479	0	1 479
	-8 804	-11 807	0	-4 290	5 995	-1 375	0	4 620	-1 007	3 612	0	3 612
	-2 319	-3 681	0	-965	5 284	-2 613	0	2 671	-146	2 525	0	2 525
	-8 128	-13 300	0	-2 677	4 812	-127	0	4 685	-1 054	3 631	0	3 631
	-5 712	-6 081	0	-2 097	12 555	-8 371	0	4 185	-2 462	1 723	0	1 723
	-6 169	-8 450	0	-1 852	8 668	-6 992	0	1 676	-355	1 321	0	1 321
	-4 632	-10 891	0	-4 196	1 280	185	0	1 465	-309	1 155	0	1 155
	-3 699	-3 729	0	-2 271	4 783	-3 651	0	1 132	-113	1 019	0	1 019
	-2 123	-1 304	0	-2 758	12 102	-10 670	0	1 432	-234	1 198	0	1 198
	-3 941	-5 511	0	-3 157	8 840	-6 051	0	2 789	-221	2 568	0	2 568
	-2 849	-4 415	0	-2 169	3 730	-1 178	0	2 552	-1 128	1 424	0	1 424
	-6 448	-8 199	0	-1 050	5 068	-344	0	4 724	-1 642	3 082	0	3 082
	-5 125	-8 660	0	-2 453	25 205	-20 968	0	4 237	-900	3 337	0	3 337
	-4 298	-4 901	0	-1 867	6 073	-3 172	0	2 901	-524	2 377	0	2 377
	-5 382	-7 713	0	-3 230	3 277	1 044	0	4 321	-985	3 337	0	3 337
	-4 448	-9 932	0	-2 105	4 306	-1 570	0	2 736	-416	2 320	0	2 320
	-7 681	-8 964	0	-5 095	143	193	0	336	0	336	0	336
	-6 183	-7 535	0	-1 751	5 047	-2 357	0	2 690	-397	2 293	0	2 293
	-4 232	-8 823	0	-2 452	4 700	-2 618	0	2 081	-765	1 316	0	1 316
	-5 317	-10 439	0	-1 789	6 038	-1 644	0	4 394	-900	3 494	0	3 494
	-3 217	-4 541	0	-3 973	8 164	378	0	8 542	-282	8 260	0	8 260
	-5 947	-11 170	0	-2 677	8 548	-5 010	0	3 538	-1 110	2 428	0	2 428
	-1 898	-4 092	0	-970	4 165	-2 379	0	1 786	-512	1 274	0	1 274
	-1 459	-2 984	0	-750	7 149	-4 233	0	2 916	-922	1 993	0	1 993
	-3 988	-5 115	0	-2 737	3 964	-1 389	0	2 575	-716	1 859	0	1 859
	-6 194	-13 186	0	-2 516	5 519	-187	0	5 332	-1 716	3 616	0	3 616
	-3 013	-4 822	0	-1 229	13 117	-7 787	0	5 331	-1 210	4 121	0	4 121
	-1 600	-1 633	0	-1 339	8 212	-4 724	0	3 488	-197	3 291	0	3 291
	-3 283	-4 261	0	-1 294	5 277	1 170	0	6 447	-1 541	4 907	0	4 907
	-1 134	-2 547	0	-852	10 021	-5 711	0	4 310	-44	4 266	0	4 266
	-1 259	-3 310	0	-1 210	6 882	-3 812	0	3 070	-767	2 303	0	2 303
	-2 568	-2 057	0	-2 641	3 070	89	0	3 158	-899	2 260	0	2 260
	-1 636	-4 295	0	-666	4 711	-1 881	0	2 830	-329	2 501	0	2 501
	-2 250	-4 865	0	-2 133	7 125	-4 322	0	2 803	-470	2 333	0	2 333
	-3 939	-5 809	0	-4 232	5 065	-2 157	0	2 908	-427	2 481	0	2 481
	-875	-2 669	0	-988	14 499	-10 964	0	3 534	-248	3 287	0	3 287
	-2 290	-5 207	0	-2 849	7 083	-3 603	0	3 480	-538	2 942	0	2 942
	-3 087	-4 975	0	-691	4 414	-3 535	0	879	-801	78	0	78
	-3 109	-6 449	0	-1 584	4 831	-2 057	0	2 774	-284	2 489	0	2 489
	-2 923	-3 788	0	-2 026	2 112	-616	0	1 496	-226	1 270	0	1 270
	-4 340	-7 146	0	-3 163	2 613	-1 376	0	1 237	-149	1 088	0	1 088
	-3 056	-4 424	0	-3 490	1 646	-799	0	847	-330	517	0	517
	-3 758	-2 485	0	-1 752	5 063	-1 841	0	3 222	-589	2 632	0	2 632
	-2 502	-2 522	0	-1 451	3 936	-2 404	0	1 531	-30	1 501	0	1 501

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
114	УКРКОМУНБАНК	16 347	-12 314	4 033	14 496	-913	13 583	439	0	0	851	18 906
115	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	17 360	-10 270	7 090	4 255	-140	4 115	495	0	0	276	11 976
116	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РАЦІОНАЛЬНОГО ФІНАНСУВАННЯ	7 814	-858	6 955	1 487	-186	1 301	32	0	0	124	8 412
117	УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА ГРУПА	11 674	-10 651	1 023	14 798	-50	14 748	260	0	0	221	16 251
118	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	15 087	-7 898	7 189	1 919	-127	1 792	862	0	0	306	10 149
119	"КОНТРАКТ"	17 391	-11 801	5 590	3 198	-1 080	2 118	1 457	0	0	42	9 208
120	"ПОРТО-ФРАНКО"	13 046	-9 251	3 794	3 745	-575	3 170	306	0	0	225	7 495
121	БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ	11 162	-2 479	8 683	16 091	-241	15 850	-82	0	0	32 888	57 339
122	"ГРАНТ"	16 724	-14 018	2 706	5 708	-161	5 548	502	3	0	45	8 804
123	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	19 746	-8 677	11 069	4 602	-676	3 926	1 006	0	0	62	16 063
124	СТАРОКІЇВСЬКИЙ БАНК	14 017	-7 838	6 178	4 499	-299	4 200	549	1	0	47	10 976
125	ФІНРОСТБАНК	15 299	-11 402	3 897	815	-67	748	191	0	0	78	4 914
126	ОДЕСА-БАНК	16 728	-8 802	7 926	2 232	-360	1 872	6 015	0	0	427	16 240
127	ІНТЕРБАНК	10 921	-9 504	1 417	6 983	-1 342	5 641	899	0	0	625	8 582
128	КООПІНВЕСТБАНК	14 866	-8 703	6 163	4 701	-220	4 481	788	0	0	0	11 432
129	"ТК КРЕДИТ"	9 840	-7 338	2 502	1 184	-201	983	260	0	0	549	4 294
130	ЛЕГБАНК	12 786	-7 648	5 138	2 634	-777	1 857	4 197	0	0	578	11 769
131	ПАРТНЕР БАНК	7 052	-4 080	2 972	4 043	-592	3 451	423	0	0	111	6 957
132	"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	14 544	-6 320	8 223	496	-207	290	78	0	0	1 145	9 736
133	"ЛЬВІВ"	12 945	-6 643	6 301	1 759	-147	1 612	300	0	0	138	8 351
134	ТАС-БІЗНЕСБАНК	13 614	-6 263	7 351	3 504	-29	3 474	246	0	0	310	11 381
135	БАНК РУСКИЙ СТАНДАРТ	17 286	-5 684	11 602	7 577	-663	6 914	3	0	0	15 153	33 672
136	ТММ-БАНК	5 487	-2 284	3 203	530	-27	503	8	0	0	20	3 734
137	"ПРИКАРПАТТЯ"	11 300	-9 393	1 907	5 842	-179	5 664	397	0	0	183	8 150
138	"ЮНЕКС"	5 941	-1 913	4 028	3 751	-162	3 589	526	0	0	60	8 203
139	РЕАЛ БАНК	10 340	-4 889	5 451	2 199	-465	1 734	1 106	0	0	263	8 555
140	"МОРСЬКИЙ"	10 037	-6 761	3 276	1 915	-151	1 764	281	0	0	149	5 471
141	ПОЛІКОМБАНК	12 759	-7 266	5 493	2 738	-59	2 678	289	1	0	392	8 853
142	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	12 477	-5 491	6 985	3 168	-394	2 774	1 461	0	0	2 142	13 362
143	ІНВЕСТБАНК	12 019	-7 383	4 636	2 378	-118	2 259	364	0	0	44	7 304
144	ІКАР-БАНК	12 353	-6 153	6 200	2 226	-194	2 032	369	0	0	129	8 730
145	УНІКОМБАНК	3 254	-189	3 065	1 511	-43	1 468	5	0	0	7	4 544
146	"ФАМІЛЬНИЙ"	11 997	-6 518	5 479	3 871	-29	3 842	81	0	0	353	9 755
147	ІНВЕСТ-КРЕДИТ БАНК	9 154	-6 409	2 745	2 064	-232	1 833	351	0	0	33	4 962
148	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	11 684	-6 488	5 197	2 126	-51	2 075	3 295	0	0	13	10 579
149	РЕГІОН БАНК	10 587	-4 975	5 612	3 280	-218	3 062	285	0	0	89	9 049
150	ЄВРОГАЗБАНК	5 534	-1 217	4 316	1 126	-16	1 109	566	0	0	0	5 992
151	"КОНКОРД"	7 561	-1 563	5 998	33	-1	32	0	0	0	0	6 030
152	"ПРИВАТІНВЕСТ"	2 454	-2 509	-56	2	-3	0	4	0	0	923	871
153	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК	1 582	-436	1 146	18	-1	17	-56	0	0	104	1 211
154	"УКООПСІЛКА"	7 948	-3 011	4 937	2 425	-496	1 928	501	0	0	54	7 420
155	"ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА"	10 108	-4 060	6 048	129	-8	122	5	0	0	430	6 605
156	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	6 381	-1 757	4 624	956	-245	711	1 069	10 800	0	1	17 204
157	ДІАЛОГБАНК	10 102	-2 754	7 348	2 090	-854	1 237	289	0	0	23	8 897
158	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	8 289	-4 653	3 636	1 909	-36	1 873	172	0	0	-2	5 679
159	СИГМАБАНК	5 555	-212	5 343	113	-5	107	14	0	0	8	5 472
160	ПРАЙМ-БАНК	3 938	-1 482	2 457	2 847	-353	2 494	757	0	0	32	5 740
161	"СТОЛИЧНИЙ"	7 640	-2 086	5 553	127	-1	126	15	0	0	30	5 723
162	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	6 490	-2 246	4 245	801	-25	776	221	0	0	13	5 255
163	ЄВРОБАНК	4 755	-3 414	1 341	1 204	-20	1 183	66	0	0	58	2 649
164	РД БАНК	6 015	-314	5 701	664	-72	592	51	0	0	1	6 345
165	УКРАЇНСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ	3 777	-456	3 321	26	-11	15	690	0	0	29	4 055
166	УКРБУДІНВЕСТБАНК	4 283	-131	4 152	342	-4	338	81	0	0	16	4 586
167	"ВЕЛЕС"	4 078	-949	3 130	676	-41	636	54	0	0	-24	3 796
168	"АЛ'ЯНС"	3 547	-940	2 607	330	-4	326	4	0	0	95	3 033
169	КЛАСИКБАНК	3 459	-1 046	2 412	174	-3	171	166	0	0	1	2 749
170	БАНК НАРОДНИЙ КАПІТАЛ	3 616	-1 001	2 615	467	-42	425	8	0	0	25	3 074
171	РАДАБАНК	4 585	-1 918	2 667	559	-17	541	33	0	0	176	3 418
172	КРЕДИТВЕСТ БАНК	1 447	-53	1 394	407	-19	387	1 792	0	0	9	3 582
173	БАНК "БОГУСЛАВ"	3 389	-393	2 996	39	-5	34	25	0	0	0	3 055

БАНКИ УКРАЇНИ

	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	-5 746	-8 344	0	-1 494	3 321	-3 368	0	-46	341	295	0	295
	-5 299	-3 882	0	-1 497	1 299	-835	0	464	-42	421	0	421
	-2 630	-2 031	0	-608	3 143	3 040	0	6 183	-919	5 264	0	5 264
	-3 168	-3 472	0	-4 432	5 179	-3 413	0	1 766	-571	1 196	0	1 196
	-2 433	-3 565	0	-193	3 958	-1 884	0	2 074	-588	1 486	0	1 486
	-1 667	-3 483	0	-398	3 660	-2 048	0	1 612	-237	1 375	0	1 375
	-2 060	-2 581	0	-1 253	1 601	-1 102	0	499	-192	307	0	307
	-9 777	-15 511	0	-6 899	25 153	-24 586	0	567	-404	163	0	163
	-3 788	-3 804	0	-659	553	-137	0	416	-180	236	0	236
	-1 800	-3 486	0	-1 330	9 448	-4 356	0	5 091	-511	4 581	0	4 581
	-4 036	-3 078	0	-771	3 090	-1 999	0	1 091	0	1 091	0	1 091
	-1 197	-1 538	0	-726	1 453	-778	0	675	-212	463	0	463
	-1 786	-4 175	0	-1 728	8 551	-6 963	0	1 589	-394	1 195	0	1 195
	-3 034	-3 431	0	-863	1 254	109	0	1 364	-39	1 325	0	1 325
	-2 550	-3 758	0	-1 600	3 525	-2 188	0	1 337	-597	741	0	741
	-825	-1 495	0	-1 224	749	-22	0	728	-38	690	0	690
	-2 423	-4 933	0	-1 951	2 461	-776	0	1 685	-353	1 332	0	1 332
	-1 229	-4 703	0	-801	224	-148	0	77	-15	62	0	62
	-2 334	-893	0	-776	5 733	-4 400	0	1 333	-240	1 094	0	1 094
	-1 699	-3 092	0	-419	3 141	-584	0	2 557	-626	1 931	0	1 931
	-2 288	-3 891	0	-953	4 248	-1 871	0	2 377	-530	1 847	0	1 847
	-2 789	-11 881	0	-1 950	17 051	-22 499	0	-5 448	-42	-5 490	0	-5 490
	-670	-600	0	-96	2 368	-1 051	0	1 316	0	1 316	0	1 316
	-2 266	-3 935	0	-508	1 441	-823	0	618	-89	529	0	529
	-1 498	-2 272	0	-713	3 719	-836	0	2 883	-875	2 008	0	2 008
	-2 407	-3 184	0	-1 886	1 078	-170	0	908	-218	689	0	689
	-1 714	-2 296	0	-433	1 027	-133	0	894	-293	601	227	827
	-2 961	-4 024	0	-816	1 051	-418	0	633	-259	373	0	373
	-3 482	-3 529	0	-1 667	4 683	-1 907	0	2 776	-680	2 096	0	2 096
	-2 071	-1 929	0	-298	3 006	-2 232	0	773	-166	608	0	608
	-1 930	-3 691	0	-270	2 839	-563	0	2 276	-495	1 781	0	1 781
	-604	-1 440	0	-246	2 254	-269	0	1 984	-609	1 375	0	1 375
	-1 704	-3 333	0	-1 435	3 282	-2 330	0	952	-151	801	0	801
	-1 398	-1 977	0	-784	802	-53	0	750	-86	663	0	663
	-2 638	-3 398	0	-1 072	3 471	-2 565	0	906	-103	802	0	802
	-1 996	-3 002	0	-104	3 947	-193	0	3 754	-962	2 792	0	2 792
	-1 393	-1 649	0	-1 284	1 666	-862	0	804	-170	633	0	633
	-354	-485	0	-199	4 993	-4 063	0	930	-7	923	0	923
	-646	-1 007	0	-495	-1 277	1 340	0	62	279	341	0	341
	-1 375	-1 786	0	-326	-2 275	-14 930	0	-17 206	2 005	-15 200	0	-15 200
	-1 744	-3 413	0	-833	1 430	-162	0	1 268	-454	814	0	814
	-951	-767	0	-656	4 231	-3 978	0	253	-37	217	0	217
	-1 757	-2 670	0	-219	12 558	-728	0	11 830	-364	11 466	0	11 466
	-484	-1 288	0	-139	6 987	-5 145	0	1 842	-195	1 646	0	1 646
	-1 030	-2 325	0	-752	1 573	106	0	1 679	-443	1 236	0	1 236
	-331	-292	0	-484	4 365	-3 959	0	406	-47	359	0	359
	-2 058	-1 903	0	-932	848	-250	0	598	-96	502	0	502
	-740	-1 157	0	-637	3 189	-3 110	0	79	-46	33	0	33
	-840	-2 370	0	-149	1 895	-818	0	1 077	-394	683	0	683
	-541	-1 398	0	-268	442	-103	0	339	-63	276	0	276
	-784	-222	0	-193	5 146	-4 737	0	409	0	409	0	409
	-575	-1 817	0	-445	1 219	-1 148	0	71	0	71	0	71
	-971	-1 665	0	-1 124	826	-97	0	729	-284	445	0	445
	-1 007	-426	0	-1 255	1 107	-718	0	389	-78	311	0	311
	-1 034	-457	0	-505	1 037	-712	0	325	-5	321	0	321
	-774	-1 032	0	-1 683	-740	939	0	199	-25	174	0	174
	-371	-997	0	-944	761	-425	0	336	-78	258	0	258
	-540	-785	0	-219	1 873	-732	0	1 142	-338	804	0	804
	-921	-1 582	0	-835	245	-106	0	139	-6	133	0	133
	-741	-409	0	-153	1 752	-1 510	0	242	-1	241	0	241

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено співробітниками управління аналізу діяльності системи банків департаменту методології, банківського регулювання та нагляду НБУ.

Інформація з першоджерел

Зміни і доповнення до Державного реєстру банків, внесені у липні 2007 р., а також зміни і доповнення до переліку операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій, внесені у липні 2007 р.¹

А. Зміни і доповнення до Державного реєстру банків

Назва банку	Вид товариства	Зареєстрований статутний капітал, грн.	Дата реєстрації банку	Реєстраційний номер	Юридична адреса
м. Київ і Київська область					
Акціонерний банк "ТАС-Бізнесбанк"	ВАТ	85 000 000	21.10.1991 р.	45	м. Київ, вул. Куренівська, 15-а
Відкрите акціонерне товариство "Банк "Фінанси та Кредит" (колишня назва — Банк "Фінанси та Кредит", товариство з обмеженою відповідальністю)	ВАТ	519 000 062	30.10.1991 р.	63	м. Київ, вул. Артема, 60
Акціонерний банк "Старокиївський банк"	ЗАТ	26 500 000	31.12.1991 р.	79	м. Київ, вул. Микільсько-Ботанічна, 6/8
Акціонерний комерційний банк "ПРАВЕКС-БАНК"	ВАТ	371 499 139	29.12.1992 р.	139	м. Київ, вул. Кловський узвіз, 9/2
Акціонерне товариство "Каліон Банк Україна"	ЗАТ	170 000 000	19.05.1993 р.	169	м. Київ, вул. Володимирська, 23-а
ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК НАРОДНИЙ КАПІТАЛ"	ВАТ	41 855 590	21.09.1993 р.	198	м. Київ, бул. Івана Лепсе, 4
Товариство з обмеженою відповідальністю "Комерційний Індустріальний Банк"	ТОВ	49 245 336	03.12.1993 р.	219	м. Київ, вул. Воровського, 6
Відкрите акціонерне товариство "ЕРДЕ БАНК" (колишня назва — Відкрите акціонерне товариство "РД БАНК")	ВАТ	65 950 000	28.12.2006 р.	313	м. Київ, вул. П.Сагайдачного / Ігорівська, 10/5, літ. А
Товариство з обмеженою відповідальністю "УКРФІНАНСБАНК"	ТОВ	63 000 000	29.12.2006 р.	314	м. Київ, вул. Дмитрівська, 69
Дніпропетровська область					
Закрите акціонерне товариство "Агробанк"	ЗАТ	307 350 000	17.10.2002 р.	283	м. Дніпропетровськ, вул. Курсантська, 24
Одеська область					
Відкрите акціонерне товариство Акціонерний банк "Південний"	ВАТ	523 500 000	03.12.1993 р.	218	м. Одеса, вул. Краснова, 6/1

Б. Зміни і доповнення до переліку операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій

Назва банку	Юридична адреса	Банківська ліцензія		Письмовий дозвіл на здійснення операцій		Перелік операцій, на здійснення яких банки отримали письмовий дозвіл на здійснення операцій ²	Заходи впливу, які вжито до банків
		Номер	Дата	Номер	Дата		
1	2	3	4	5	6	7	8
м. Київ і Київська область							
Відкрите акціонерне товариство "Банк "Фінанси та Кредит"	м. Київ, вул. Артема, 60	28	17.07.2007 р.	28-2	17.07.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22	Примітка. Банківську ліцензію та письмовий дозвіл на здійснення операцій видано у зв'язку зі зміною назви банку
Відкрите акціонерне товариство акціонерний банк "Укргазбанк"	м. Київ, вул. Єреванська, 1	123	19.11.2001 р.	123-3	05.07.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,+10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22	
Акціонерний банк "ІНГ Банк Україна"	м. Київ, вул. Спаська, 30-а	190	04.12.2001 р.	190-2	27.07.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,+12,13,14,15,18,19,20,21,22,23	
Комерційний банк "Українська фінансова група" — товариство з обмеженою відповідальністю	м. Київ, вул. Грушевського Михайла / Кріпосний Яр, 34/1, літ. А	214	04.08.2004 р.	214-4	20.07.2007 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20,+21,22	

¹ "Офіційний список банків України, включених до Державного реєстру банків, та перелік операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій" опубліковано у "Віснику НБУ" № 8, 2007 р. Зміни і доповнення, внесені до Державного реєстру банків та до переліку операцій, виділено червоним кольором. Примітки у колонці "Заходи впливу, які вжито до банків" викладено відповідно до рішень комісії з питань нагляду та регулювання діяльності банків. Назви банків подаються за орфографією статутів.

² **Банківські операції, які банки мають право здійснювати на підставі банківської ліцензії:** 1Л — приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб; 2Л — відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів і банків-кореспондентів, у тому числі переказ грошових коштів із цих рахунків за допомо-

1	2	3	4	5	6	7	8
АР Крим і м. Севастополь							
Відкрите акціонерне товариство Банк "Морський"	м. Севастополь, вул. Брестська, 18-а	168	11.07.2007 р.	168-2	11.07.2007 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14, 15,18,19,20,21	Примітка. Банківську ліцензію та письмовий дозвіл на здійснення операцій видано у зв'язку зі зміною назви банку

гою платіжних інструментів та зарахування коштів на них; 3Л — розміщення залучених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик. *Операції та угоди, які банки мають право здійснювати за наявності банківської ліцензії без отримання письмового дозволу:* 1Н — надання гарантій і поручительств та інших зобов'язань від третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі; 2Н — придбання права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги, беручи на себе ризик виконання таких вимог та приймання платежів (факторинг); 3Н — лізинг; 4Н — послуги з відповідального зберігання та надання в оренду (майновий найм) сейфів для зберігання цінностей і документів; 5Н — випуск, купівля, продаж і обслуговування чеків, векселів та інших оборотних платіжних інструментів; 6Н — випуск банківських платіжних карток і здійснення операцій з використанням цих карток; 7Н — надання консультативних та інформаційних послуг щодо банківських операцій. *Операції, які банки мають право здійснювати за умов отримання письмового дозволу Національного банку України: Операції з валютними цінностями:* 1 — неторговельні операції з валютними цінностями; 2 — ведення рахунків клієнтів (резидентів і нерезидентів) в іноземній валюті та клієнтів-нерезидентів у грошовій одиниці України; 3 — ведення кореспондентських рахунків банків (резидентів і нерезидентів) у іноземній валюті; 4 — ведення кореспондентських рахунків банків (нерезидентів) у грошовій одиниці України; 5 — відкриття кореспондентських рахунків в уповноважених банках України в іноземній валюті та здійснення операцій за ними; 6 — відкриття кореспондентських рахунків у банках (нерезидентах) в іноземній валюті та здійснення операцій за ними; 7 — залучення та розміщення іноземної валюти на валютному ринку України; 8 — залучення та розміщення іноземної валюти на міжнародних ринках; 9 — операції з банківськими металами на валютному ринку України; 10 — операції з банківськими металами на міжнародних ринках; 11 — інші операції з валютними цінностями на міжнародних ринках; 12 — емісія власних цінних паперів; 13 — організація купівлі та продажу цінних паперів за дорученням клієнтів; 14 — здійснення операцій на ринку цінних паперів від свого імені (включаючи андерайтинг); 15 — здійснення інвестицій у статутні фонди та акції інших юридичних осіб; 16 — здійснення випуску, обігу, погашення (розповсюдження) державної та іншої грошової лотереї; 17 — перевезення валютних цінностей та інкасація коштів. *Операції за дорученням клієнтів або від свого імені:* 18 — операції з інструментами грошового ринку; 19 — операції з інструментами, що базуються на обмінних курсах та відсотках; 20 — операції з фінансовими ф'ючерсами та опціонами; 21 — довічне управління коштами та цінними паперами за договорами з юридичними та фізичними особами. *Депозитарна діяльність і діяльність із ведення реєстрів власників іменних цінних паперів:* 22 — депозитарна діяльність зберігача цінних паперів; 23 — діяльність із ведення реєстрів власників іменних цінних паперів.

Цифра зі знаком "+" означає номер операції, на здійснення якої банк одержав право; зі знаком "-" — втратив право, цифра із символом "*" означає номер операції, здійснення якої для даного банку певною мірою обмежене.

Банки, включені до Державного реєстру банків у липні 2007 р.

Назва банку	Вид товариства	Зареєстрований статутний капітал, грн.	Дата реєстрації	Реєстраційний номер	Юридична адреса
м. Київ і Київська область					
Відкрите акціонерне товариство "Комерційний банк "Преміум"	ВАТ	70 000 000	24.07.2007 р.	315	м. Київ, вул. Бастіонна, 1/36

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготувала головний економіст департаменту реєстрації та ліцензування банків Національного банку України Олена Сілецька.

ОФІЦІЙНИЙ КУРС ГРИВНІ ЩОДО ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТ, ЯКИЙ ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ ОДИН РАЗ НА МІСЯЦЬ (за липень 2007 року)*

№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс	№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс
1	100 BGL	100 левів (Болгарія)	347.5458	17	434 LYD	100 лівійських динарів	397.5752
2	986 BRL	100 бразильських реалів	262.1334	18	470 MTL	100 мальтійських лір	1583.3450
3	051 AMD	10000 вірменських драмів	147.3420	19	484 MXN	100 мексиканських нових песо	46.7022
4	410 KRW	1000 вонів Республіки Корея	5.4518	20	496 MNT	10000 монгольських тугриків	43.4035
5	704 VND	10000 в'єтнамських донгів	3.1326	21	554 NZD	100 новозеландських доларів	387.7967
6	981 GEL	100 грузинських ларі	302.2142	22	586 PKR	100 пакистанських рупій	8.3237
7	344 HKD	100 доларів Гонконгу	64.6352	23	604 PEN	100 перуанських нових сол	159.3311
8	818 EGP	100 єгипетських фунтів	88.7241	24	642 ROL	100 румунських леїв	213.9938
9	376 ILS	100 ізраїльських нових шекелів	119.2219	25	682 SAR	100 саудівських ріялів	134.6451
10	356 INR	1000 індійських рупій	123.9112	26	760 SYP	100 сирійських фунтів	9.6725
11	364 IRR	1000 іранських ріалів	0.5445	27	901 TWD	100 нових тайванських доларів	15.4168
12	368 IQD	100 іракських динарів	0.4025	28	972 TJS	100 таджицьких сомоні	146.8279
13	196 CYP	100 кіпрських фунтів	1164.5194	29	952 XOF	1000 франків КФА	10.3382
14	417 KGS	100 киргизьких сомів	13.3070	30	152 CLP	1000 чилійських песо	9.6053
15	414 KWD	100 кувейтських динарів	1752.8636	31	191 HRK	100 хорватських кун	93.0054
16	422 LBP	1000 ліванських фунтів	3.3399	32	255	100 доларів США за розр. із Індією	404.0000

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено співробітниками департаменту валютного регулювання Національного банку України.

* Курс встановлено з 01.07.2007 р.

Офіційний курс гривні який встановлюється Національним банком

№ п/п	Код валюти	Назва валюти	01.07.2007 р.	02.07.2007 р.	03.07.2007 р.	04.07.2007 р.	05.07.2007 р.
			1	036 AUD	100 австралійських доларів	428.8788	425.0667
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	1009.7749	1008.4241	1015.6057	1017.4056	1018.3001
3	031 AZM	100 азербайджанських манатів	589.9533	590.0222	590.1601	590.2981	590.3671
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235
5	208 DKK	100 датських крон	91.3431	91.1840	92.2180	92.2988	92.4154
6	840 USD	100 доларів США	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000
7	233 EEK	100 естонських крон	43.4427	43.3717	43.8558	43.8977	43.9526
8	352 ISK	100 ісландських крон	8.0365	8.0177	8.1612	8.1323	8.1453
9	124 CAD	100 канадських доларів	471.9692	471.7874	476.6891	477.6429	477.0787
10	398 KZT	100 казахстанських тенге	4.1523	4.1742	4.1472	4.1438	4.1489
11	428 LVL	100 латвійських латів	976.3430	974.7472	985.0617	986.5707	987.8038
12	440 LTL	100 литовських літів	196.8634	196.5416	198.7355	198.9257	199.1743
13	498 MDL	100 молдовських леїв	41.0639	41.0646	41.2282	41.3105	41.3555
14	578 NOK	100 норвезьких крон	84.8602	85.1200	86.1079	86.5269	86.6514
15	985 PLN	100 польських злотих	179.0035	178.4431	182.6393	182.8578	182.9062
16	643 RUB	10 російських рублів	1.9590	1.9538	1.9628	1.9682	1.9678
17	702 SGD	100 сингапурських доларів	328.4196	328.2952	331.1108	331.4596	332.0822
18	703 SKK	100 словацьких крон	20.0233	19.9852	20.4462	20.4517	20.5415
19	792 TRL	100 турецьких лір	381.2924	379.4135	387.2208	390.1230	390.3889
20	795 TMM	10000 туркменських манатів	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115
21	348 HUF	1000 угорських форинтів	27.4339	27.3946	27.9497	27.9492	27.9420
22	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.3992	0.3992	0.3992	0.3991	0.3991
23	203 CZK	100 чеських крон	23.6873	23.6882	23.8784	23.8680	23.9628
24	752 SEK	100 шведських крон	73.2341	73.1152	74.0590	74.3562	74.9710
25	756 CHF	100 швейцарських франків	410.7875	410.7863	416.1273	415.0154	415.3334
26	156 CNY	100 юанів женьмінбі (Китай)	66.3087	66.2837	66.4061	66.4966	66.4935
27	392 JPY	1000 японських єн	41.0019	41.2058	41.1733	41.2201	41.2123
28	978 EUR	100 євро	679.7300	678.6190	686.1940	686.8505	687.7090
29	960 XDR	100 СПЗ	764.3420	764.3420	767.8238	768.3296	768.3296

			16.07.2007 р.	17.07.2007 р.	18.07.2007 р.	19.07.2007 р.	20.07.2007 р.	21.07.2007 р.
1	036 AUD	100 австралійських доларів	438.3091	441.1947	441.4062	443.1534	443.9066	443.9066
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	1026.6111	1028.6609	1033.0296	1035.4754	1034.6305	1034.6305
3	031 AZM	100 азербайджанських манатів	590.7124	590.7815	590.8506	590.8506	590.9889	590.9889
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235
5	208 DKK	100 датських крон	93.5271	93.5240	93.4574	93.5117	93.7925	93.7925
6	840 USD	100 доларів США	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000
7	233 EEK	100 естонських крон	44.4819	44.4787	44.4464	44.4722	44.6046	44.6046
8	352 ISK	100 ісландських крон	8.3935	8.4203	8.3990	8.4539	8.4873	8.4873
9	124 CAD	100 канадських доларів	482.8576	482.6552	483.6130	482.6521	483.9875	483.9875
10	398 KZT	100 казахстанських тенге	4.1523	4.1400	4.1506	4.1451	4.1370	4.1370
11	428 LVL	100 латвійських латів	998.6957	997.9072	997.3261	998.4783	1001.4493	1001.4493
12	440 LTL	100 литовських літів	201.5729	201.5583	201.4120	201.5290	202.1287	202.1287
13	498 MDL	100 молдовських леїв	41.5190	41.5337	41.5252	41.5703	41.5665	41.5665
14	578 NOK	100 норвезьких крон	87.9554	88.0659	88.2029	87.8308	88.3039	88.3039
15	985 PLN	100 польських злотих	185.6620	185.6188	185.3951	185.0982	185.7626	185.7626
16	643 RUB	10 російських рублів	1.9809	1.9825	1.9838	1.9851	1.9865	1.9865
17	702 SGD	100 сингапурських доларів	333.3769	333.0815	332.8239	332.4445	333.8484	333.8484
18	703 SKK	100 словацьких крон	20.9396	20.9930	20.9715	20.9862	21.0531	21.0531
19	792 TRL	100 турецьких лір	396.8022	396.6603	394.7525	395.1837	398.2368	398.2368
20	795 TMM	10000 туркменських манатів	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115
21	348 HUF	1000 угорських форинтів	28.3269	28.3479	28.2893	28.2942	28.3853	28.3853
22	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.3989	0.3987	0.3987	0.3987	0.3987	0.3987
23	203 CZK	100 чеських крон	24.5777	24.6744	24.5989	24.6332	24.6777	24.6777
24	752 SEK	100 шведських крон	76.0147	76.0566	75.9101	75.8656	76.0607	76.0607
25	756 CHF	100 швейцарських франків	419.8028	420.3555	420.1012	419.8887	420.8080	420.8080
26	156 CNY	100 юанів женьмінбі (Китай)	66.7150	66.7300	66.7731	66.7638	66.7709	66.7709
27	392 JPY	1000 японських єн	41.2610	41.4645	41.3777	41.3452	41.3797	41.3797
28	978 EUR	100 євро	695.9910	695.9405	695.4355	695.8395	697.9100	697.9100
29	960 XDR	100 СПЗ	772.8945	774.1516	773.7863	774.2074	774.8310	774.8310

щодо іноземних валют, України щоденно (за липень 2007 року)

Офіційний курс

06.07.2007 р.	07.07.2007 р.	08.07.2007 р.	09.07.2007 р.	10.07.2007 р.	11.07.2007 р.	12.07.2007 р.	13.07.2007 р.	14.07.2007 р.	15.07.2007 р.
434.4771	434.4771	434.4771	432.5027	434.4748	434.7021	435.0852	436.0832	436.0832	436.0832
1019.5678	1019.5678	1019.5678	1015.1519	1017.0937	1018.8721	1025.9643	1026.5281	1026.5281	1026.5281
590.4361	590.4361	590.4361	590.4361	590.5051	590.5742	590.6433	590.7124	590.7124	590.7124
0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235
92.5647	92.5647	92.5647	92.2673	92.4494	92.7636	93.3566	93.5703	93.5703	93.5703
505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000
44.0236	44.0236	44.0236	43.8816	43.9623	44.1075	44.3883	44.5013	44.5013	44.5013
8.2228	8.2228	8.2228	8.2474	8.3125	8.2939	8.3277	8.3659	8.3659	8.3659
477.4851	477.4851	477.4851	480.0378	482.2353	481.6337	476.7153	480.7332	480.7332	480.7332
4.1434	4.1434	4.1434	4.1434	4.1444	4.1451	4.1670	4.1523	4.1523	4.1523
989.2575	989.2575	989.2575	983.6648	985.8972	989.8637	997.0234	998.8438	998.8438	998.8438
199.4961	199.4961	199.4961	198.8525	199.2182	199.8763	201.1488	201.6607	201.6607	201.6607
41.3846	41.3846	41.3846	41.4169	41.4689	41.4883	41.5105	41.5248	41.5248	41.5248
86.9283	86.9283	86.9283	86.7738	86.9279	86.6348	87.1918	87.7774	87.7774	87.7774
182.9924	182.9924	182.9924	182.3149	183.3219	183.0834	184.0049	185.2782	185.2782	185.2782
1.9670	1.9670	1.9670	1.9627	1.9649	1.9682	1.9776	1.9791	1.9791	1.9791
332.4742	332.4742	332.4742	331.7379	332.4282	332.7546	333.2821	333.2029	333.2029	333.2029
20.5649	20.5649	20.5649	20.4826	20.6057	20.6633	20.8085	20.9210	20.9210	20.9210
389.9570	389.9570	389.9570	389.9574	392.9060	391.4982	389.5269	392.9424	392.9424	392.9424
9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115
27.9769	27.9769	27.9769	27.8731	27.9960	28.0325	28.1378	28.2323	28.2323	28.2323
0.3991	0.3991	0.3991	0.3991	0.3991	0.3989	0.3989	0.3989	0.3989	0.3989
24.0426	24.0426	24.0426	23.9868	23.9882	24.1061	24.3907	24.5580	24.5580	24.5580
75.2233	75.2233	75.2233	74.9684	75.0309	75.1182	75.7696	76.1410	76.1410	76.1410
416.1300	416.1300	416.1300	413.8875	414.8236	416.9232	420.0342	420.1122	420.1122	420.1122
66.4615	66.4615	66.4615	66.4388	66.4343	66.6139	66.7718	66.7345	66.7345	66.7345
41.2220	41.2220	41.2220	40.9738	40.9124	41.1136	41.4915	41.3501	41.3501	41.3501
688.8200	688.8200	688.8200	686.5980	687.8605	690.1330	694.5265	696.2940	696.2940	696.2940
769.3069	769.3069	769.3069	767.7281	768.4793	768.9836	772.8720	773.5954	773.5954	773.5954
22.07.2007 р.	23.07.2007 р.	24.07.2007 р.	25.07.2007 р.	26.07.2007 р.	27.07.2007 р.	28.07.2007 р.	29.07.2007 р.	30.07.2007 р.	31.07.2007 р.
443.9066	444.6616	446.1237	446.9109	446.7183	445.3191	445.3191	445.3191	435.2393	427.8764
1034.6305	1036.9704	1039.3277	1041.5484	1037.3238	1033.0367	1033.0367	1033.0367	1025.8564	1021.4416
590.9889	590.9889	591.0581	591.1964	591.1964	591.2657	591.2657	591.2657	591.2657	591.3349
0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235
93.7925	93.6784	93.8018	93.8820	93.2699	93.1236	93.1236	93.1236	92.6480	92.7023
505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000
44.6046	44.5497	44.6078	44.6465	44.3561	44.2883	44.2883	44.2883	44.0591	44.0849
8.4873	8.4903	8.4725	8.5525	8.4431	8.3701	8.3701	8.3701	8.1718	8.1189
483.9875	483.8955	483.4861	483.2364	486.1456	481.3566	481.3566	481.3566	476.8785	472.4517
4.1370	4.1383	4.1397	4.1194	4.1278	4.1134	4.1134	4.1134	4.1004	4.0854
1001.4493	998.9273	1001.3780	1002.1037	996.2984	994.3478	994.3478	994.3478	989.3449	990.2089
202.1287	201.8801	202.1433	202.3188	201.0025	200.6954	200.6954	200.6954	199.6569	199.7740
41.5665	41.6028	41.6110	41.6272	41.6378	41.6536	41.6536	41.6536	41.6653	41.7186
88.3039	88.2120	88.2154	88.2753	87.2873	86.8808	86.8808	86.8808	85.7432	86.2224
185.7626	185.5439	185.3271	185.7643	183.3271	182.0707	182.0707	182.0707	181.2286	181.0635
1.9865	1.9871	1.9893	1.9885	1.9872	1.9805	1.9805	1.9805	1.9807	1.9727
333.8484	334.2211	334.8496	335.4783	334.6295	333.3146	333.3146	333.3146	333.7087	333.3879
21.0531	21.0361	21.0781	21.1405	20.9118	20.7766	20.7766	20.7766	20.5765	20.5640
398.2368	397.8604	403.2822	408.7096	405.8605	395.5708	395.5708	395.5708	384.7820	384.3425
9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115
28.3853	28.3781	28.4093	28.3935	28.1596	27.8253	27.8253	27.8253	27.3659	27.3115
0.3987	0.3987	0.3987	0.3986	0.3986	0.3986	0.3986	0.3986	0.3986	0.3986
24.6777	24.6718	24.7574	24.7868	24.6798	24.6395	24.6395	24.6395	24.5968	24.6130
76.0607	76.0334	75.9850	76.1173	75.3528	75.1047	75.1047	75.1047	74.7112	75.0209
420.8080	419.4052	419.6239	419.6855	416.5795	417.2704	417.2704	417.2704	417.1713	419.6505
66.7709	66.6754	66.7815	66.7769	66.8157	66.7502	66.7502	66.7502	66.7786	66.7337
41.3797	41.3779	41.6494	41.7753	41.9222	42.1202	42.1202	42.1202	42.5225	42.6897
697.9100	697.0515	697.9605	698.5665	694.0215	692.9610	692.9610	692.9610	689.3755	689.7795
774.8310	774.1694	775.5724	776.0587	774.1659	773.8657	773.8657	773.8657	772.6119	773.2685

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено співробітниками департаменту валютного регулювання Національного банку України.

АННОТАЦИИ

Андрей Папуша. *Украинские гривни — деньги отличного качества.*

Обзор технологических инноваций, внедренных на Банкнотно-монетном дворе и на Фабрике банкнотной бумаги Национального банка Украины в течение 2007 года.

Олег Бакун. *Партнерство по управлению суверенными инвестициями.*

Отчет о международном семинаре по учету инвестиций, проведенном в Учебном центре НБУ для представителей центральных банков Азербайджана, Армении, Казахстана, России, Украины в рамках Соглашения об управлении инвестициями и предоставлении консультативных услуг между Национальным банком Украины и Международным банком реконструкции и развития.

Дмитрий Гладких. *Рыночная позиция банков в условиях свободной конкуренции.*

Экспресс-анализ структуры активов и привлеченных средств банков Украины по состоянию на 1 июля 2007 года.

Александр Барановский. *Иностранный капитал на рынках банковских услуг Украины, России и Беларуси.*

Проанализировано участие зарубежного капитала в формировании банковского сектора экономики трех названных стран.

Основные показатели деятельности банков Украины на 1 августа 2007 года.

Михаил Дыба, Николай Зубок, Светлана Яременко. *Информационные риски в банковской деятельности.*

Раскрываются структура и основные характеристики системы управления информационными рисками в деятельности банков.

Светлана Прасолова. *Проблемы оценки и управления процентным риском коммерческих банков: актуальные аспекты.*

Рассматриваются теоретические и практические аспекты оценки процентного риска банков. Анализируются основные подходы к усовершенствованию отечественной системы управления этим риском.

Ирина Краснова. *Внутренний контроль в банке: задачи и организация.*

Рассматриваются актуальные вопросы организации внутреннего контроля в банке. В частности исследуются уровни, виды и методы контроля, мониторинг банковских рисков.

Структура активов, обязательств, собственного капитала, финансовые результаты деятельности банков Украины по состоянию на 01.07.2007 г. (в разрезе банков).

Изменения и дополнения к Государственному реестру банков, внесенные в июле 2007 г., а также изменения и дополнения к перечню операций, на осуществление которых банки

получили банковскую лицензию и письменное разрешение Национального банка Украины на осуществление операций, внесенные в июле 2007 г.

Банки, включенные в Государственный реестр банков в июле 2007 г.

Основные макроэкономические показатели развития Украины в июле 2001—2007 годов.

Задолженность по долгосрочным кредитам в иностранной валюте от нерезидентов (по состоянию на 30.06.2007 г.).

Общий внешний долг Украины по состоянию на 30.06.2007 г.

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины один раз в месяц (за июль 2007 года).

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины ежедневно (за июль 2007 года).

Владимир Харченко, Андрей Самойленко. *Европейское право и договорно-правовые отношения банков и клиентов при совершении операций с использованием платежных карт в Украине.*

Авторы знакомят с опытом заключения в странах Европейского Союза договоров между банком и клиентом о проведении операций с использованием электронных платежных инструментов.

Основные монетарные параметры денежно-кредитного рынка Украины в июле 2007 года.

Объемы кредитов, предоставленных Национальным банком для поддержания ликвидности банков Украины, средневзвешенная процентная ставка по кредитам, предоставленным Национальным банком для поддержания ликвидности банков Украины, процентные ставки банков по кредитам и депозитам в национальной валюте, динамика роста денежной массы по состоянию на 01.08.2007 г.

Научные разработки молодежи — решению проблем европейской интеграции.

Информация о II Всеукраинской студенческой научно-практической конференции, состоявшейся в Харьковском институте банковского дела Университета банковского дела Национального банка Украины.

Рынок государственных ценных бумаг Украины в июле 2007 года.

Практические вопросы банковской деятельности: порядок раскрытия банковской тайны.

На вопросы читателей, касающиеся предусмотренного законодательством порядка раскрытия банковской тайны, отвечают специалисты юридического департамента Национального банка Украины.

ANNOTATIONS

Andrii Papusha. *Ukrainian hryvnias – top quality money.*

Review of technological innovations introduced at the Banknote Printing and Minting Works and the Banknote Paper Mill of the National Bank of Ukraine in 2007.

Oleh Bakun. *Sovereign Investments Partnership.*

Report on the international investment accounting seminar held at the NBU training center for representatives from central banks of Azerbaijan, Armenia, Kazakhstan, Russia, and Ukraine within the framework of the Agreement on investment management and advisory services between the National Bank of Ukraine and the European Bank for Reconstruction and Development.

Dmytro Hladkykh. *Bank market position under conditions of free competition.*

Express analysis of the pattern of assets and attracted funds of Ukrainian banks as of 1 July 2007.

Oleksandr Baranovskyi. *Foreign capital on the banking services markets of Ukraine, Russia and Belarus.*

Discussed is foreign capital participation in the formation of the banking sector of the three above mentioned countries.

Basic indicators of Ukrainian banks' activities as of 1 August 2007.

Mykhailo Dyba, Mykola Zubok, Svitlana Yaremenko. *Information security risks in banking activities.*

Given is the structure and principal characteristics of the system for information security risk management in banking activities.

Svitlana Prasolova. *Problems of commercial banks' interest-rate risk assessment and management: relevant aspects.*

Considered are the theoretical and practical aspects of bank interest-rate risk assessment. Discussed are the main approaches to improving the domestic system of interest-rate risk management.

Iryna Krasnova. *Internal control in a bank: objectives and organization.*

Considered are the urgent questions of internal control organization in a bank. In particular, investigated are control levels, types and methods as well as banking risk monitoring.

Pattern of assets, liabilities, own capital and financial performance indicators of Ukrainian banks as of 1 July 2007 (by banks).

Amendments to the State Register of Banks made in July 2007 and those to the list of transactions for the performance whereof banks

were granted a banking license and NBU permission in writing made in July 2007.

Banks included in the State Register of Banks in July 2007.

Basic macroeconomic indicators of Ukraine's development in July 2000 – 2007.

Debts on long-term foreign currency loans granted by non-residents (as of 30 June 2007).

Total external debt of Ukraine as of 30 June 2007.

Official exchange rate of hryvnia against foreign currencies established monthly by the National Bank of Ukraine (in July 2007).

Official exchange rate of hryvnia against foreign currencies established daily by the National Bank of Ukraine (in July 2007).

Volodymyr Kharchenko, Andrii Samoilenko. *European laws and legal and contractual relationship between banks and customers when performing transactions with the use of payment cards in Ukraine.*

The authors familiarize the reader with the experience of concluding agreements on performance of transactions with the use of electronic payment instruments between a bank and a customer in EU countries.

Major monetary parameters of the monetary market of Ukraine in July 2007.

Volumes of NBU loans for support of banks' liquidity, average weighted interest rate on NBU loans for support of banks' liquidity, interest rates of banks on national currency loans and deposits, and dynamics of money supply growth as of 1 August 2007.

Youth developments to facilitate solving European integration problems.

Information about the II All-Ukrainian Student Workshop that took place in the Kharkiv Banking Institute of the NBU Banking University.

Government securities market of Ukraine in July 2007.

Practical questions of banking activities: the procedure of bank secrecy disclosure.

NBU Legal Department officers answer the readers' questions regarding the procedure of bank secrecy disclosure prescribed by the law.